

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜ਼ਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

**Ad Space Available
Call:847-359-0746**

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2100 ਮਿੰਟ

Talk One Minute, Pay For One Minute **35 ਘੰਟੇ**

Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 15, April 9, 2011

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ:ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਸਦ ਦੀ ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 2 ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਟੀ.ਕੇ.ਏ. ਨਾਇਰ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਕੇ.ਐਮ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤੋਂ 15 ਅਤੇ 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸਨਅਤਕਾਰ ਰਤਨ ਟਾਟਾ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਨਿਲ ਅੰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਬੀਕਾਰ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਡੀਸਲਾਤ ਡੀ.ਬੀ. ਟੈਲੀਕਾਮ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਅਤੁਲ ਝਾਮ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਡੀਆ ਸਾਫਗੋਈ ਨਾਲ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਟੇਪਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਰਾਡੀਆ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਤਨ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 7 'ਤੇ)

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੂਰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚਲ ਰਹੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਉੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 7 'ਤੇ)

ਕ੍ਰਿਕਟ:ਭਾਰਤ ਨੇ ਜੱਗ ਜਿੱਤਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਨੇ 28 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਦੀ ਟੀਮ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਿਤਾਬੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਾਨਖੇੜੇ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਦੋ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ 6 ਵਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1983 ਵਿਚ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਲਾਰਡਜ਼ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਵਿਜੇਤਾ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਕੀਨੀਆ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਹਾਲੈਂਡ, ਆਇਰਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਝੰਬੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਾਲੈਂਡ ਤੇ ਕੀਨੀਆ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਪਈ। ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਟੀਮਾਂ ਕੀਨੀਆ, ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ, ਹਾਲੈਂਡ, ਆਇਰਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਉਲਟਫੇਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਏ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਟੀਮਾਂ ਹੀ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਂਕੁੰਡ 'ਚ 14 ਟੀਮਾਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਜੇਤੂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਟਰਾਫੀ ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬਾਗੋਬਾਗ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਸਾਂਤ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਰੈਨਾ।

FARMERS

2681 Loon Ln,
Okemos,
MI 48864

"Call for a review of any of your insurance policies or to get a quote"
Totally Free and No Obligation to buy from us!!

*Auto *Home *Business *Workers Compensation

ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਨਸ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਓ

Call us to know about special discounts for nurses, teachers, engineers, pharmacists, doctors and more professionals to get low prices.*

Ph:517-499-4883

Fax:517-993-5755

gurjindersingh@att.net

Gurjinder S. Dimple
Insurance Agent
License #537993

*"Discounts apply to selected property and casualty coverages, perils, and policy types only and may vary by state and eligibility. To the extent permitted by law, applicants are individually underwritten; not all applicants may qualify."

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

Dhade & Associates, PC

**Immigration
Lawyers**

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)

*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ

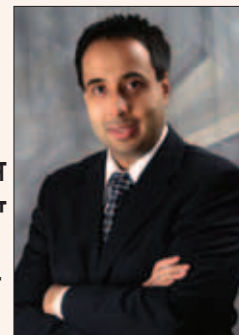
*ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ

ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph:248-254-3441

Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: herman@eagle.pro

Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer

28800 Orchard Lake Road, Suite 135, Farmington Hills, MI 48334

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁਧ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ

ਮੁਹਾਲੀ: ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਕ ਸਿੱਖ

ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਬਾਰੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 16 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੀ ਸੀ ਏ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਵੈਟਨਰੀ ਫਾਰਮਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਸਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਤਾਰ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਫੇਜ਼ ਅੱਠ ਦਾ ਬਾਣੇਦਾਰ (ਐਸ ਐਚ ਓ) ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕੁਲਭੁਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਐਸ ਪੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਛੂਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਇਸ ਲਿੰਕ ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

<http://unitedsikhs.org/petitions/petition.php?id=16>

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਧਾਰਤ ਵਕੀਲ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 295 ਏ ਅਧੀਨ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ।

ਵੱਧ ਰਹੇ ਦਬਾਓ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ-ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵੈਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜੋ ਕਿ ਦੁਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ, ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਜਿਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਕ ਇਕੱਲੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੀ ਬਰਸੀ ਪੀ ਐਚ ਓ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ 24 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ 2012 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੋਰਡ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੋਟਾਂ ਘੱਟ ਬਣੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਤਰ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਵੋਟ ਦੀਆਂ ਅਰਜੀਆਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਰਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਖਸ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਸ. ਝੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਵੋਟ ਅਰਜੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਵਾਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਅਰਜੀਆਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ 40 ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਅਰਜੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਸ. ਝੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਨਕਲ ਮੰਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਹਿਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਨਕਲ ਉੱਤੇ ਕਿੱਤੂ-ਪਰੰਤੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿਚ ਖਹਿਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਵੋਟ ਦੀ ਅਰਜੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥਾ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ 9 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਸਾ), ਨਵਰਾਜ ਕੌਰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨਜ਼ ਇੰਕ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੌਥਾ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਆਉਂਦੀ 9 ਅਪਰੈਲ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਮਾਉਂਟ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੇ ਹੋਟਲ ਹਾਲੀਡੇਅ ਇਨ (200 ਈਸਟ ਰੈਂਡ ਰੋਡ) ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਆਪਣੇ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1947 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੰਡ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਹਮਸਾਏ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਮਿਲਾਪ ਸਮਾਗਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਰਮਦੇਵ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-543-7565, ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਫੋਨ 847-736-6092 ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਫੋਨ 773-213-3775 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਖਤਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਰੀਆ ਏਜੰਸੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਬੀ.ਕੇ.ਆਈ.) ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1995 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀਸੂਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ

ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਜੁਗਤ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਈਕਰੋਫੋਨ ਤੇ ਸਪੀਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਧਮਾਕਾਖੇਜ ਸਮਗਰੀ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਆਰ. ਡੀ. ਐਕਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮੈਰੀਕਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਦਿੱਲੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਅਮੈਰੀਕਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸਿੱਧੀ ਫਲਾਈਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸ਼ਾਮ 4.35 (ਸੈਂਟਰਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਟਾਈਮ) ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਲਾਈਟ ਹੁਣ ਓਹੋਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀਂ 4.35 ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਕੋਈ 14.30 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 5.45 ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਲਈ ਘੰਟੇ ਘਟ 20 ਕੁਨੈਕਟਿੰਗ ਫਲਾਈਟਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪੈਸੰਜਰ ਸੇਲਜ਼ ਲੋਰਿਟਾ ਕਸ

ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਉਡਾਣ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਉਤਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਸਮਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਚੇਨਈ ਅਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਲਈ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਨੈਕਟਿੰਗ ਫਲਾਈਟਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਲਈ ਫਲਾਈਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਹ ਫਲਾਈਟ ਤਕਰੀਬ 12.30 ਵਜੇ ਚਲੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤਕ 5.20 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ।

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਜ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣ... ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਉਹ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਦਾ ਕੌਤਕ ਰਚਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਮਰਜੀਵੜੇ ਨੂੰ ਸਵਾ ਸਵਾ ਲਖ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 15 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭੋਗ ਐਤਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗਾ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਕਥਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਣਗੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Web Site: sikhtemplewi.org

Ph. 414-764-7454

Fax: 414-764-7512

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 55 ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੂਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੈ ਰਹੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੱਸ ਕਰਾਏ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਇਸ ਘਾਟੇ ਲਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫਸਰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਕੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 55 ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਠਿੰਡਾ

ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਛੋਟ

ਸੰਸਦੀ ਹਲਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕੱਲੇ ਬਠਿੰਡਾ-ਮਾਨਸਾ 'ਚ ਹੀ 23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜੋ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਡਿਫਾਲਟਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਚਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਗੱਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡਿਫਾਲਟਰ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 55.49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤ ਤੇ ਉਣਤਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਪੜਤਾਲ ਸੰਸਥਾ (ਮਾਲ) ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਪਰੈਲ 2007 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 2010 ਤੱਕ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ ਇਸ ਆਡਿਟ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਰਹੇ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਪੜਤਾਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚੁੱਪ

ਵੱਟ ਲਈ ਹੈ।

ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਉਣਤਾਈਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਤਬਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ 14.39 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਕਾਫੀ ਰਕਮ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰਾਂ 'ਚ 95.44 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰਲ ਰਕਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ 'ਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰਲ ਰਕਮ 17.67 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 8.91 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਣਤਾਈ ਬੇਪਰਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਾਂ ਇਕੱਲੀ ਛੋਟ ਹੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਟੈਕਸ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਟੈਕਸ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਤਾਂ ਰੂਟਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਤਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵੀ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿਆਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੋਡ ਟੈਕਸ

ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਤੀ ਰਗੜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਟੂਰਿਸਟ ਬੱਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਟੈਕਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੜਕ ਕਰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 340 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਲਈ ਬੱਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ 4.59 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੜਕ ਕਰ ਵਜੋਂ ਦੇਣੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਦੱਬ ਲਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਟੂਰਿਸਟ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਬੱਸਾਂ ਤੋਂ ਸਾਲ 2008 ਤੇ 2009 ਲਈ ਕਰ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਸ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ 11.70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ 29,562 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 3.70 ਰੁਪਏ ਸੜਕ ਕਰ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ 2.25 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 28.25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਗੜਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਭਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਬੱਸ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਚ ਕਾਫੀ ਗੱਫੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਫਤਰ 'ਚ 36.62 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ 4.41 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਫਤਰ 'ਚ 7.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਣਤਾਈ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 5.21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਫਤਰ 'ਚ 5.24 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ 3.62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਣਤਾਈ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਫਤਰ 'ਚ ਵੀ 2.43 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਤਬਤੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਸ ਟੈਕਸ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੋਡ ਟੈਕਸ ਤਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਟੈਕਸ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ 55.49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਰਕਮ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਕਾਲਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 35 ਲੱਖ ਦੀ ਕੁੱਡੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ 30 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਕੁੱਡੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਲਜ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਐਫੀਲੀਏਸ਼ਨ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੈਕਲਟੀ ਆਫ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਘਪਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਐਫੀਲੀਏਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ 30 ਕਾਲਜਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 30 ਕਾਲਜ 27 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਇਹ ਰਕਮ ਹੁਣ 35 ਲੱਖ ਨੂੰ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੈਕਲਟੀ ਆਫ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਐਂਡ ਯੂਨਾਨੀ ਸਿਸਟਮ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਵੱਲੋਂ 4 ਮਈ 2005 ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਐਫੀਲੀਏਸ਼ਨ ਫੀਸ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵੀ ਹੈ।

ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਡਾਕਟਰ ਆਰ.ਐਸ. ਬਿੰਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਰਗੜਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

80 ਫੀਸਦੀ ਮਲਵਈ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫਲੋਰਾਈਡ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 80 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਇਨਸੈਟਿਵ ਡੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਮਾਲਵੇ ਦੇ 15 ਸ਼ਹਿਰਾਂ, 20 ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ 34 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਆਈ ਕਿ ਫਲੋਰਾਈਡ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨਸੈਟਿਵ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ 6 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੰਦ ਦੇ ਕੀੜੇ, 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫਲੋਰਾਈਡ ਯੁਕਤ ਪਾਣੀ ਤੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੰਦ ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੰਦ ਝੜਨ ਦੀ

ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ 12 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੰਦ ਠੀਕ ਹਨ ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਲੋਕ ਜਾਗਰੂਕ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਤਬਕੇ ਦੇ 90 ਫੀਸਦੀ, ਮੀਡੀਅਮ ਤਬਕੇ ਦੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ 2 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫਿਲਟਰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰ ਘੱਟ ਹਨ ਤੇ ਅਣਸਿੱਖਿਅਤ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਵਧੂ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰ ਪਿਛਾਹ ਹਟਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.
 Professional HD Video & Digital Photo Production
 Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
 (with flush mount Album)
 Live Video Display with Large Screens
 DJ Service with Laser Lights
 Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
 (725-7926)
 (With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
 E-mail: raj@syanvideo.com
 or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

Asian International Foods
Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)
Ph#269-288-0574, 269-420-8135

ਬੇਬਾਕੀ: ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੜ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਡਾ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਰਾਜ 'ਚ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਆਏ ਵੱਡੇ ਪਾੜੇ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸਾਂ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿੰਗ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਡਰ ਘੱਟ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰਵਾਰ ਨੇਤਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕਿਆਂ ਪਿੱਛੇ 846 ਦੀ ਥਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 900 ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਲਟਰਾ ਸਾਊਂਡ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਬਟਾਲਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਪੱਟੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇਸ ਕੰਮ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੇਤਾ ਲਿੰਗ

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਰੋਕਣ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ

896 ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜਨਮ ਪਿੱਛੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਵਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦਾ ਲਿੰਗ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਟੀਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ

ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾਕਟਰ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਵਲਿਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੇ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਜੂਨੀਅਰ ਬੈਂਚ ਪ੍ਰੈਸ ਜੇਤੂ ਅਜੈ ਗੋਗਨਾ ਦਾ ਭੁਲੱਥ 'ਚ ਸਵਾਗਤ

ਜਲੰਧਰ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਵਰਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਜੂਨੀਅਰ ਬੈਂਚ ਪ੍ਰੈਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ 212.5 ਕਿਲੋ ਦੀ ਬੈਂਚ ਪ੍ਰੈਸ ਲਾ ਕੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਅਜੈ ਗੋਗਨਾ ਦਾ ਕਸਬਾ ਭੁਲੱਥ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 24 ਸਾਲਾ ਅਜੈ ਪਰਵਾਸੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਜ ਗੋਗਨਾ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਵਰਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ 550 ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਸਬੇ ਭੁਲੱਥ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜੈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਖੇਡੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ।

ਟੈਸਟ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਕੇਲ ਕੱਸਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਤਾਕਤਵਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਲੋਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਲੜਕੇ ਜਨਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੱਛੇ

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਓਹਾਇਓ ਅਤੇ ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਲਈ ਪੱਕੇ ਰੂਟ ਲੋਡ ਚੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਾਗਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਰਤ ਭੁਗਤਾਨ

**ਕਾਲ ਕਰੋ: 847-477-9968
765-610-9795**

The Karn Gill Radio Show
TUESDAY(S)
8:00 PM til 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

COLDWELL BANKER Preferred, Realtors

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:
-Bollywood Movie Songs
-Discussions / Debates
-Community Events
-Every Day Issues
-Interviews

Language:
- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.
Credit card terminals -Verifone, Hypercom...
Transfer existing CC processing to us for lower rates.
99% approved same day. We specialize in high risk businesses.
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)
Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.
Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526 or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

FREE CREDIT CARD TERMINAL!

www.GoldCoastATM.com

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:

Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਾ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਘਪਲੇ ਸਬੰਧੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸਕੱਤਰ ਸਿਧਾਰਥ ਬੇਹਰਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਪਲੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 30,984 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਗੜਾ ਲੱਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਇਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਯੂਨੀਟੈਕ ਵਾਇਰਲੈਸ ਤੇ ਸਵਾਨ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ 25 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਪੂਰਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਯੂ.ਯੂ. ਲਲਿਤ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਜੀ.ਈ. ਵਾਹਨਵਤੀ ਨੇ

ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘਵੀ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਗਾਂਗੂਲੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਲੇ ਧਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਰਾਜਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤਕ ਆਪਣਾ ਰੁਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ।

ਕਰੀਬ 80,000 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਓ.ਪੀ. ਸੈਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਆਰ.ਕੇ. ਚੰਦੇਲੀਆ, ਬੇਹਰਾ ਤੇ ਸਵਾਨ ਟੈਲੀਕਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸਾਹਿਦ ਉਸਮਾਨ ਬਲਵਾ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਯੂਨੀਟੈਕ ਅਸੈਸ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਨੇ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਥੀ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੋਨੀਮੇਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਿਆਲੂ

ਅਮਲ ਤੇ ਕਲਾਇਹਾਨਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਚੈਨਲ ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 20, 60 ਤੇ 20 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 2 ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੈਸਾ ਬਲਵਾ ਦੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਕਲਾਇਹਾਨਰ ਟੀ.ਵੀ. ਤੱਕ ਸਿਨੇਯੁੱਗ ਫਿਲਮਜ਼ ਤੇ ਕੁਸੇਗਾਉਂ ਫਰੂਟਸ ਐਂਡ ਵੈਜੀਟੇਬਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ। ਆਸਿਫ

ਬਲਵਾ ਤੇ ਕੁਸੇਗਾਉਂ ਫਰੂਟਸ ਐਂਡ ਵੈਜੀਟੇਬਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਜੀਵ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਸਿਨੇਯੁੱਗ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਇਹਾਨਰ ਟੀ.ਵੀ. ਨੂੰ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਇੱਥੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚ-ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਘੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸਵਾਮੀ ਅਗਨੀਵੇਸ਼, ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ, ਮੈਗਾਸਾਸੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਸੰਦੀਪ ਪਾਂਡੇ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ 72 ਸਾਲਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ

ਰਾਜਘਾਟ ਵਿਖੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜੀਪ ਰਾਹੀਂ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ ਵੱਲ ਗਏ ਜਿਥੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਤਿਰੰਗਾ ਚੁੱਕੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਉਂ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੁਆਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਹੁਦਰਾਪਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਵੀ ਘਾਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਸੰਤੋਸ਼ ਹੈਗੜੇ, ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਗਨੀਵੇਸ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਨ ਲੋਕ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਹਜ਼ਾਰੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਖਰੜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।

ਜੋਸ਼ੀ ਤੇ ਚਾਕੋ ਦੀ 'ਲੜਾਈ' ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਦੋ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਸਬੰਧੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰਨ।

ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਸੀ.) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੀ.ਸੀ. ਚਾਕੋ ਵਿਚਲੇ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਸਬੰਧੀ ਜੰਗ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੱਕ ਦੇ ਇੰਡੀਆ-ਕ੍ਰਿਕਟ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕ੍ਰਿਕਟ

'ਚੋਂ' ਭਾਰਤ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਪੁੱਜੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 29 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਫਾਈਨਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਕਾਫੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਰਿਹਾ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਚੱਲੀ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵੱਲੋਂ 50 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 6 ਵਿਕਟਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਦਲੇ ਬਣਾਈਆਂ 274 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ 48.2 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਿਕਟਾਂ ਬਦਲੇ 277 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮੈਚ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਉੱਜ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਉਹੀ ਟੀਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 1996 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਤੇ 2007 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹਰਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1996 ਵਿਚ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ, 1999 ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਸਿਕਸ ਤੇ 2003 ਵਿਚ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਵਾਂਗ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਰਿਹਾ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲ ਟਾਈ ਮੈਚ ਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਫਸਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਬੇਹੱਦ ਨਾਜੁਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿਚ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਲੈਅ ਫੜੀ ਕਿ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ।

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਯੁਵਰਾਜ ਨੂੰ 'ਮੈਨ ਆਫ ਦਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਖਿਡਾਰੀ

ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ 86 ਦੀ ਔਸਤ ਨਾਲ ਇਕ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਚਾਰ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 362 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 15 ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ। ਉੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੋਣ 'ਤੇ ਕਈ

ਧੋਨੀ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰੋੜ ਤੇ ਵਰਿੰਦਰ ਸਹਿਵਾਗ, ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ, ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਤੇ ਅਸੀਸ ਨੇਹਰਾ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੀਮ ਦੇ ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲੀਆਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਫਿੱਟ ਦੱਸਦਿਆਂ ਟੀਮ 'ਤੇ ਬੋਲੇਤਾ ਭਾਰ ਕਿਹਾ ਪਰ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੋਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ 'ਤੇ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਲਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਪਤਾਨ

ਭਾਰਤੀ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਖੇਡੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਟੀਚਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਹਾਰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਤੇ 300 ਦਾ ਸਕੋਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਛੋਟਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਚਲਾਕ ਕਪਤਾਨ ਹੈ। (ਹੋਰ ਖਬਰਾਂ ਪੰਨਾ 10-11 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)	ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸੀਗਨ)	ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ	ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ	ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	ਸ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ	ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)	

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ

ਹਿੰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸਮੂਹ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1920 ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਐਨ ਮੈਂਕੋ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1920 ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਫ ਵੇਲਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ

ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਆਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਕਲਕੱਤਾ ਵਲੋਂ ਆਲੋਚਨਾ: ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥਕ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇਕ ਸੌ ਮੈਂਬਰੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਤੇ 27 ਮੈਂਬਰੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ

ਹਾਲਤ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਧੀਆਂ, ਪੁੱਤਰ, ਜਵਾਈ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਪਰ ਹੋ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ।

ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਹਲਾਕ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਮਾਨ ਮਨਦੀਪ): ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਦੇ ਇਕ 23 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੰਡ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲੋਡ ਲੈ ਕੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਬਰੇਕ ਮਾਰੀ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕਦਮ ਬਰੇਕ ਲਗਾਉਣੀ ਪਈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਟਰੱਕ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਕੇ ਫਰੀ ਵੇਅ ਉਤੇ ਉਲਟ ਗਿਆ। ਇਸ ਜਬਰਦਸਤ ਧੱਕੇ ਵਿਚ ਪਰਮਿੰਦਰ ਟਰੱਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਡਿਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਟਰੱਕ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਡਿਗ ਪਿਆ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਮਾਂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਵਿਧੀ ਦੀ ਅਡੋਬਨਾ ਇਹ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਮੰਗਣੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਸੀ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਰਪਾਲਾ ਤੋਂ ਹੈ।

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ: ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਟਾਟਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜੁਆਬਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤੇ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਉਚ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਡੀਆ ਦੀਆਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਪਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਡੀਆ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟੋਪਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਡੀਆ ਤੋਂ ਟਾਟਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੂਰ-ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਉਂਜ ਰਾਡੀਆ ਨੇ ਕਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਕਈ ਸੁਆਲਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ।

Easy Travel Inc.

Consolidator of Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Detroit-Delhi \$1110
Chicago-Delhi \$1050

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ Punjabi Dhaba North Shore Banquet

Fine Indian Cuisine
Restaurant & Banquet Hall
2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

773-262-2080, 773-764-9392

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਪਹੋਂਦੇ ਹਾਂ

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Singh Tax Services

Individual & Business Tax/Financial Consulting Services.

ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਾਇਰ ਕਰੋ

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਟੈਕਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੁਕਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ।

ਟੈਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Ph: 248-982-2036

Fax: 616-855-5575

Office Location 38969 Cheshire Drive,
Northville, MI, 48167

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

Mohan Singh M.COM,
MBA (Finance), ACA
Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜਤੀ ਬੁਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਦਾ ਵਜਾ ਉੱਤੇ ਹੈ।

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area and For more info. call:

Surjit Singh or Satwant K. Takk Cell:

(416) 889-9886

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph: 317-884-3557

www.safeandeasyweightloss.com
e-mail: sstakk@hotmail.com

ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ: ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ

ਅਮਲੋਹ: ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) 'ਚੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਅਲਾਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਵਧ ਰਹੀ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਤੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਖਰੀਆਂ-

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ

ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਝ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਇਕ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪੰਜ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ 7ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ 7ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰ।

ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਖਦੇੜਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਲੰਬੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਿਧਾਂਤਕ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਲੜਾਈ ਦੀ

ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਚਾਰ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਿਆ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਫੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ 8 ਏਕੜ ਰਕਬੇ 'ਚ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੁਝੰਗਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨਾਲ ਸਾੜੇ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡੀ: ਬਾਦਲ

ਬਠਿੰਡਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਰ ਤਾਕਤਾਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਲਗੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਚਾਰ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ "ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਦੁੱਖ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾਈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਈਰਖਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੂਲਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡੀ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਨਾਲ ਸਾੜੇ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਸਗੋਂ ਅਸੂਲਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜੋ ਰਸਤਾ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪਣਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਦਾਸ ਬਾਦਲ ਹੀ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ 'ਚ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ 60 ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ

ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ

ਮੁਲਕ ਨੇ 15 ਤੋਂ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਲਾਹਨਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ 'ਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਭੱਟਕ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ

ਪਠਾਨਕੋਟ: ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਵੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਆਗੂ ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਮਾਝਾ/ਦੁਆਬਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕਈ ਉੱਘੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਹਸਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਬੋਝੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਮਾਸਿਕ ਪਰਚੇ 'ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਊ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਏ. ਐਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਮੌੜ ਆਏਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਪਾਰਟੀਆਂ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਆਗੂ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਵਜੋਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰ ਰਹੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਹੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਸ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਨੇ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਰਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੜੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਗੂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਹੀ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀਆਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ!

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚਾੜਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਿਥੇ 202 ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ

ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਅਜਨਾਲਾ-100 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਫ਼ਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਅਜਨਾਲਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਵੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਫ਼ਰਵਰੀ 2011 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ. ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਮੁੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਇਕ ਪਾਸੜ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੁੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਅਜਨਾਲਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਸ. ਸਿਰਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਤਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਡੋਗਰਾ ਦੇ 102, ਖ਼ਾਨਵਾਲ ਦੇ 16, ਬੱਲੜਵਾਲ ਦੇ 12, ਫ਼ਤਹਿਵਾਲ ਦੇ 68 ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ

ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟਰ ਫ਼ਾਰਮ 'ਤੇ ਫ਼ੋਟੋ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟੀ ਵਾਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਰ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਲੋਕ ਹੀ ਆਏ। ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਫ਼ਾਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਭਰੇ ਸਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਡੋਗਰਾ ਦੇ 80, ਖ਼ਾਨਵਾਲ ਦੇ 16, ਬੱਲੜਵਾਲ ਦੇ 12, ਫ਼ਤਹਿਵਾਲ ਦੇ 67 ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਜੱਸਰ ਦੇ 115 ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ 64 ਵੋਟਾਂ ਭਾਗ 19 ਦੀ ਬਜਾਏ 64 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਖ਼ਰੀ

ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਛਪਣ ਉਪਰੰਤ ਨਵੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਦੇ 415 ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਫ਼ਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ. ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਤਿਤ ਵੋਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਵੋਟਰ ਫ਼ਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਯੁਵਵੀਰ ਮਾਣਕ-ਉਠ ਬੈਠ ਸਰਬਣ ਪੁੱਤਰਾ!

ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਪੀੜਾ ਦਾ ਅਸਹਿ ਦਰਦ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਰਦ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਿਹੜਾ ਚਾਅ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੁਖ ਨੇ ਜਨਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰਿਆ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਯੁਵਵੀਰ ਮਾਣਕ ਨੇ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪੈੜਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਦਮ ਟਿਕਾਏ ਹਨ।

ਧੁੱਪੇ ਬੈਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਬਚੀਕੇ 'ਚ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ, ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਵੀ ਨੱਚੇ ਤੇ ਵਿਆਹ ਉਤੇ ਵੀ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੱਕ ਹਿਲਾਏ। ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਜਰੀਏ ਚਰਚਿਤ ਹੋਏ ਮਾਸਟਰ ਸਲੀਮ ਅਤੇ ਯੁਵਵੀਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਤੇ ਕੁਛੜ ਚੁਕ ਕੇ 'ਸੁਣ ਚਰਖੇ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਘੁੱਕ ਮਾਗੀਆ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਂਦਾ...' ਅਤੇ 'ਘੁੱਮ ਨੀ ਭੰਬੀਰੀਏ ਤੂੰ ਘੁੱਮ ਘੁੱਮ ਘੁੱਮ' ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਗਾਇਆ 'ਕਾਤਲ ਕੌਕਾ ਕਤਲ ਕਰਾ ਦਉ, ਕੱਢ

ਯੁਵਵੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਸ਼ਕਤੀ

ਲਈ ਫੋਨ ਖੜਕਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਰਬਜੀਤ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, 'ਯੁਧੀ ਓ ਯੁਧੀ ਉਠ' ਪਰ ਹਾਲੇ ਸਭ ਚੁਪ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨਾਲ ਜਦ ਵੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹੋ ਆਖਦਾ ਹੈ, 'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰੋ' ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਅੱਲਾ ਅਗੇ ਪੱਲਾ ਅਡੀ ਖੜਾ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਫੋਟੋ, ਯੁਵਵੀਰ ਜਦੋਂ 7 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ 5 ਸਾਲ ਦੀ, ਖਿੱਚੀ ਤਾਂ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਡੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜਾਉਣ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਣ, ਉਹ ਇਹਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ, 'ਹੱਥ ਜੋੜ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਫਰਿਆਦ ਕਰ'। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ 'ਚ ਜੁੱਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਦੇ ਠੁਕਰਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਯੁਧੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਯੁਵਵੀਰ ਮਾਣਕ ਜਰੂਰ ਉਠ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ 'ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਅਹੁ ਸੂਰਤ ਦੀਹਦੀ ਹੀਰ ਦੀ'।

ਲੈ ਘੁੱਡ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦਾ' ਮੇਰੀ ਹਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰੇ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ 7 ਘੰਟੇ ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਰਗੇ ਵਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਯੁਵਵੀਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਮਾਣਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।' ਇਤਫ਼ਾਕ ਇਹ ਵੀ

ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਮਾਣਕ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਯੁਵਵੀਰ, ਮਾਣਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਰਬਜੀਤ, ਨੂੰਹ, ਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲਾਡ ਨਾਲ ਬਿੰਦੂ ਕਹਿੰਦੇ ਆਂ, ਜਵਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਤੇ ਕੁਤਮ ਕਬੀਲਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਯੁਧੀ ਨੂੰ ਕੁਛੜ ਚੁਕ ਕੇ ਖਿਡਾਉਣ, ਗਵਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਮਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਦਿਲ ਭੁਬੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਲ ਪਲ ਦੀ ਖਬਰ ਲਈ ਫੋਨ ਖੜਕਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਫੋਟੋ, ਯੁਵਵੀਰ ਜਦੋਂ 7 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ 5 ਸਾਲ ਦੀ, ਖਿੱਚੀ ਤਾਂ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਡੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜਾਉਣ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਣ, ਉਹ ਇਹਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ, 'ਹੱਥ ਜੋੜ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਫਰਿਆਦ ਕਰ'। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ 'ਚ ਜੁੱਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਦੇ ਠੁਕਰਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਯੁਧੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਯੁਵਵੀਰ ਮਾਣਕ ਜਰੂਰ ਉਠ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ 'ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਅਹੁ ਸੂਰਤ ਦੀਹਦੀ ਹੀਰ ਦੀ'।

-**ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ**

ਹਸਨ ਅਲੀ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਠੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਪਾਰੀ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਤਾਪੂਰੀਆ ਜੋ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਚੰਦਰੀਕਾ ਤਾਪੂਰੀਆ ਪਤਨੀ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ, ਸਈਯਦ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਨਕਵੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਮ. ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਐਂਡ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਸਨ ਅਲੀ ਤੇ ਤਾਪੂਰੀਆ ਜੋੜੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ 75000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted US citizen girl for Kamboj Sikh boy, 25, 5'5", Bachelor in Architecture, raised in America went to school, college in New York, living with parents in New York and works with family business. Cast no bar. Call: 516.439.1208 or 347.920.9011

Handsome Sikh Khatri 48/5'7", living In bay area California, never married, looking for a life-partner. Divorcee also be considered, caste no bar. Call : 408-714-3454.

Seeking Jatt Sikh alliance for 27/5'-6" B.E, M.S girl. Placed with Bank of America, Contact:704-930-1734, ppsd32@gmail.com.

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਖੁਬਸੂਰਤ ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'6" ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਰਸ ਅਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੋਨ: 780-200-8082, 91-98146-47417

Wanted suitable match for Jatt Sikh US born, handsome, cleanshaven, 27/ 6'1", engineer (BSc. Engg.) boy, manager in a top US corporation. Educated, respected family, no demands. Please Contact: Sikh5family@gmail.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਨੱਖੇ, 22, 5'11", ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਟੂਰਿਸਟ/ਬਿਜਨਸ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 812-677-6206 ਜਾਂ ਈਮੇਲ: dhillon196315@yahoo.com

Sikh match for Parjapat Sikh female, 30, 5'-6", working with US University on H1 visa, PhD (Molecular Biology) from US. Caste no bar, US/Canada preferred. Contact at 978-799-8948 (US), 91-98784-59056 (India), or piscean100@yahoo.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 262-0156 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

>100% FHA Financing>Residential (Purchase & Refinance)>Self Employed>Cash Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property With Business or Business Only

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj
Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਵੀਜ਼ਾ ਅਪੀਲਜ਼
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000
3930D CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

ਭਾਰਤ ਬਣਿਆ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ

28 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਕੀ ਉਡੀਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ 28 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਾਨਖੇਡੇ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ 2 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ 6 ਵਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1983 ਵਿਚ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਦੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ ਲਾਰਡਜ਼ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਦੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਾਜ ਭਾਰਤ ਸਿਰ ਸਜਾਇਆ।

ਮੈਚ ਵਿਚ ਟਾਸ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵੱਲੋਂ 50 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 6 ਵਿਕਟਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਦਲੇ ਬਣਾਈਆਂ 274 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ 48.2 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਿਕਟਾਂ ਬਦਲੇ 277 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮੈਚ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੈਚ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਪਾਰੀ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਮੇਹਲਾ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ 103 ਨਾਬਾਦ ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰੀ ਵਿਚ ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਕਪਤਾਨ ਧੋਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। ਗੰਭੀਰ ਨੇ 97 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਧੋਨੀ 91 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਬਾਦ ਰਿਹਾ। ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਪਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੋਨੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਤੇ 21 ਨਾਬਾਦ ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਪੂਰੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਬੱਲੇ ਤੇ ਗੇਂਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੁਚੱਜੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਯੁਵਰਾਜ ਨੂੰ 'ਮੈਨ ਆਫ ਦਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।

ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ ਨੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਪਾਰੀ ਖੇਡੀ ਪਰ ਸੈਂਕੜਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਹਿਵਾਗ ਦੀ ਵਿਕਟ ਡਿੱਗਣ ਮਗਰੋਂ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਕੋਰਿੰਗ ਦਾ ਖਾਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਕੋਰ 31 ਦੌੜਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦੀ ਵਿਕਟ ਵੀ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰੀ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਕਟਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ

ਪਈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਹੌਸ਼ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਟੀਮ ਦੇ ਸਕੋਰ ਨੂੰ 114 ਦੌੜਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕੋਹਲੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕਰਤਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਗੇਂਦ 'ਤੇ ਕੈਚ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੋਹਲੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਯੋਗਦਾਨ 35 ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਕੋਰ 49 ਗੇਂਦਾਂ ਖੇਡ ਕੇ ਬਣਾਇਆ। ਗੰਭੀਰ ਜਦੋਂ ਆਉਣ ਹੋਇਆ, ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਈ ਅਜੇ 52 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 112 ਗੇਂਦਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਤੇ 9 ਚੌਕੇ ਲਾਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਖੀਰ ਧੋਨੀ ਹੀ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਸੇਧਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇ ਮੇਹਲਾ ਜੈਵਰਧਨੇ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਾਬਾਦ ਸੈਂਕੜੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਨਿਰਧਾਰਤ 50 ਓਵਰਾਂ 'ਚ 6 ਵਿਕਟਾਂ ਬਦਲੇ 274 ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਕੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਟਾਸ ਜਿੱਤਣ ਮਗਰੋਂ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਭਾਵੇਂ ਮੱਧਮ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਵਿਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨੁਵਾਨ ਕੁਲਾਸੇਖਰਾ ਤੇ ਤਿਸਾਰਾ ਪਰੇਰਾ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਭਰਪੂਰ ਸਾਥ ਸਦਕਾ ਢੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਆਖਰੀ ਪੰਜ ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 63 ਦੌੜਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਸਕੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੈਵਰਧਨੇ 103 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਬਾਦ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਦੌੜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ 88 ਗੇਂਦਾਂ ਖੇਡ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ 48, ਤਿਲਕਰਤਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਨ ਨੇ 33 ਤੇ ਨੁਵਾਨ ਕੁਲਾਸੇਖਰ ਨੇ 32 ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਪਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਹਾਵੀ ਰਹੇ ਪਰ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਠੁਕਾਈ ਹੋਈ। ਜ਼ਹੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਕਿਫਾਇਤੀ ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 6 ਦੌੜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਓਵਰਾਂ ਦੌਰਾਨ 54 ਦੌੜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਕਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਹਰਭਜਨ ਨੇ 10 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 50 ਦੌੜਾਂ ਬਦਲੇ ਇਕ ਤੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ 10 ਓਵਰਾਂ ਵਿਚ 49 ਦੌੜਾਂ ਬਦਲੇ ਦੋ ਵਿਕਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ: ਧੋਨੀ

ਮੁੰਬਈ: ਭਾਰਤੀ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹਿਮ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਤੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਧੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਹੀ ਖੇਡੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਟੀਚਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣਾ ਸੀ। ਧੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਵੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੋਣ। ਧੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਤ ਦੇ ਖ਼ੁਮਾਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ 8 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਐਲ.ਵੀ.ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰਾਇਆ: ਸੰਗਾਕਾਰਾ
ਮੁੰਬਈ: ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੱਥੋਂ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਤੇ 300 ਦਾ ਸਕੋਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਮੂੰਹਰੇ ਛੋਟਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਦੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਇਕ-ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਚਲਾਕ ਕਪਤਾਨ ਹੈ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲੇ ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਰਵੋਤਮ ਹੈ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ 19ਵੇਂ ਓਵਰ ਤੱਕ 100 ਦਾ ਸਕੋਰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1996 ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਟੀਮ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰੇ ਹੋਣ। 2007 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰਾਇਆ: ਸੰਗਾਕਾਰਾ

ਮੁੰਬਈ: ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੱਥੋਂ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਤੇ 300 ਦਾ ਸਕੋਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਮੂੰਹਰੇ ਛੋਟਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਦੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਇਕ-ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਚਲਾਕ ਕਪਤਾਨ ਹੈ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲੇ ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਰਵੋਤਮ ਹੈ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ 19ਵੇਂ ਓਵਰ ਤੱਕ 100 ਦਾ ਸਕੋਰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1996 ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਟੀਮ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰੇ ਹੋਣ। 2007 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰੇ ਸਨ।

ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਧੋਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ: ਵਾਨ
ਲੰਡਨ: ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਮਾਈਕਲ ਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫਾਈਨਲ ਦੇ ਟਾਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ। ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਬੇਇਮਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਟਾਸ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੈਚ ਫੈਰੀ ਜੈਫ ਕਰੇ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਟਾਸ ਮੁੜ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਟਾਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਟਾਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਵਾਨ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਪਤਾਨ ਧੋਨੀ ਕੋਲ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਾਕਾਰਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਟੇਲ' ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ-2011 'ਚ ਚਮਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਤਾਰੇ

ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ-2011 ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਿੱਤੀ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਖੇਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਧੁਨੰਤਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ 'ਪਲੇਅਰ ਆਫ ਦਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ' ਦਾ ਤਾਜ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਸਜਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਲੇ ਤੇ ਗੇਂਦ ਦੇ ਖੇਡ ਕਮਾਲ ਸਦਕਾ ਇਸ ਖਿਤਾਬ 'ਤੇ ਮੈਚ-ਦਰ-ਮੈਚ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੁਟਾਪਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਤਿਲਕਰਤਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 9 ਮੈਚ ਖੇਡ ਕੇ 8 ਵਿਕਟਾਂ ਤੇ 500 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਦੋ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ 15 ਅਹਿਮ ਵਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬੱਲੇ ਨਾਲ 362 ਕੀਮਤੀ ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ।

ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰੌਅ 'ਚ ਹਰਭਜਨ, ਸਚਿਨ ਤੇ ਹੋਰ

ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਬਲਾਸਟਰ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ 482 ਦੌੜਾਂ ਸਦਕਾ ਦਿਲਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ 9 ਮੈਚ ਖੇਡ ਕੇ ਦੋ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਦੋ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜੇ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਉਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਗਾਕਾਰਾ 465 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਨੌਂ ਮੈਚ ਖੇਡ ਕੇ ਇਕ ਸੈਂਕੜਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜੇ ਲਗਾ ਕੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਕਪਤਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਧਾਕੜ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਜੇਨਾਥਨ ਟ੍ਰੇਟ ਅੱਠ ਮੈਚਾਂ 'ਚ 422 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ ਸਲਾਮੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਉਪਲ ਥਰੰਗਾ 395 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ

'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਹਿਵਾਗ 380 ਦੌੜਾਂ ਨਾਲ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਨੇ 8 ਮੈਚਾਂ 'ਚ 21 ਵਿਕਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਇਕ ਕਾਮਯਾਬ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਜ਼ਹੀਰ ਖਾਨ ਵੀ 9 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ 21 ਵਿਕਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਤੇਜ਼-ਤਾਰਾ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਟਿਮ ਸਾਊਦੀ ਨੇ 8 ਮੈਚਾਂ 'ਚ 18 ਵਿਕਟਾਂ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਰੋਬਿਨ ਪੀਟਰਸਨ 7 ਮੈਚ ਖੇਡ ਕੇ 15 ਵਿਕਟਾਂ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਮੁਥੰਈਆ ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ 9-9 ਮੈਚ ਖੇਡ ਕੇ 15-15 ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਉਲਟ ਫੇਰ ਹੋਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਲਟ ਫੇਰ ਹੋਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਿਕਟਾਂ ਲਵੇਗਾ। ਅਫਰੀਦੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਸ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਥੇ ਨਾ ਚਮਕਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ 15 ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਸਰਵੋਤਮ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਰਭਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਤਿਲਕਰਤਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਦਮਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 500 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਪਤਾਨ ਰਿੱਕੀ ਪੌਂਟਿੰਗ ਸਮੇਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਝੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 28 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ ਜਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਉਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਸ਼ਾਕ ਮਨੋਹਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਚ ਗੈਰੀ ਕਰਸਟਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ ਨੂੰ 50-50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ 25-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਕਪਤਾਨ ਧੋਨੀ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰੋੜ ਤੇ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਹਿਵਾਗ, ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ, ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਤੇ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਨੇਹਰਾ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਰੈਨਾ ਤੇ ਪਿਊਸ਼ ਰਾਵਲਾ ਨੂੰ 'ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਡ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ.ਐਸ. ਯੇਦੀਯੁੱਰੱਪਾ ਨੇ ਟੀਮ ਦੇ ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ 'ਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਪੋਖਰਿਆਲ ਨਿਸ਼ੰਕ ਨੇ ਧੋਨੀ ਤੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨੂੰ ਮਸੂਰੀ 'ਚ ਇਕ-ਇਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਧੋਨੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਧਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਯੂਸਫ ਪਠਾਨ ਤੇ ਮੁਨਾਫ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਭਾਰਤ: ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਗਤ ਦਾ ਸਰਤਾਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਨੇ ਟਵੰਟੀ-20 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਮੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤੀਜਾ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1983 ਵਿਚ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿਖੇ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਦੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਵਿਜੇਤਾ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਰਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ। ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ 1983 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕੰਗਾਰੂ ਟੀਮ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ 1996 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਦੀ ਹਾਰ ਤੇ 2007 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਵੀ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਲੈ ਲਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 28 ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਪਲ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੀ ਸੀ। 1996 ਵਿਚ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ, 1999 ਵਿਚ ਸੁਪਰ-6 ਤੇ 2003 ਵਿਚ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ

ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਵਾਂਗ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਰਿਹਾ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲ ਟਾਈ ਮੈਚ ਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਫਸਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਡੋਬੇ ਖਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਲੈਅ ਫੜੀ ਕਿ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਨੇੜੇ

ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਮਿੱਥਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਉਥੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਮਹੇਲਾ ਜੈਅਵਰਧਨੇ ਨੇ ਸਾਹਸੀ ਖੇਡ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਸੈਂਕੜਾ ਜਤਿਆ ਪਰ ਟੀਮ ਦੇ ਪੱਲੇ ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਰ ਪਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਗੌਤਮ ਗੰਭੀਰ (97) ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ (ਨਾਬਾਦ 91) ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਪਰ ਜਿੱਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਆਈ। ਸਚਿਨ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਸੈਂਕੜੇ 'ਤੇ ਝੁੰਮਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਚਿਨ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਹੈ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਮਿੱਥਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ

ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਵਹਿਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮਾਹਿਰ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰ ਵੀ ਖੇਡ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਵਹਿਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਨਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਖੇਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜੈਅਵਰਧਨੇ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਜਤਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਹ ਟੀਮ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਸੈਂਕੜੇ ਲਗਾਏ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਮਿੱਥ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ।

15 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੋੜੀ ਭਾਜੀ

ਮੁੰਬਈ: ਵਾਨਖੇੜੇ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਕਪਤਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੋਨੀ ਵੱਲੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਨੁਮਾ ਛੱਕਾ ਜਤਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ, ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ। ਸਚਿਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ 15 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਈਡਨ ਗਾਰਡਨਜ਼ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦਾ ਉਹ ਮੈਚ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਹੱਥੋਂ ਮਾਤ ਖਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਕਾਂਬਲੀ ਹੰਝੂਆਂ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚੋਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। 15 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਾਂਬਲੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਚਿਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ ਕਾਂਬਲੀ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ ਯੂਵੀ ਤੇ ਭੱਜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁੰਬਈਕਰ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਦੇ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ। ਸਚਿਨ ਨੇ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਿੱਦਗੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੁਫਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਗੈਰੀ ਲਈ ਵਿਦਾਇਗੀ ਤੋਹਫਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ ਬਦਕਿਸਮਤ ਟੀਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ 'ਚੋਕਰਜ਼' ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਾ ਸਕੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਚ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਗੈਰੀ ਕਰਸਟਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੈਰੀ ਕਰਸਟਨ ਦਾ ਇਹ ਕੋਚ ਵਜੋਂ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਕੋਚ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਵਿਦਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਰੈਨਾ ਨੇ ਤਾਂ ਕੋਚ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੇੜਾ ਲਾਇਆ। ਕਰਸਟਨ ਤੇ ਸਚਿਨ ਬੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਮਕਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਜੇਤੂ ਗੇੜਾ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜਦੋਂ ਸਵਾਰਥੀ ਬਣ ਜਾਵੇ

1983 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 'ਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਰਕ ਹੈ। 1983 ਦੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। 2011 ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਅੱਜ ਇਸ ਖੇਡ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਟੀਮ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਸੁਕਾਉਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫੋਟੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ 'ਚ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਜੀਵਨ ਆਦਰਸ਼ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਰਗੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੱਧ ਵਰਗ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਚੁੰਬਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਰਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਿਆਤ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਸਟਾਰਡਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਜ਼ਰੀਆ ਇਹੋ ਖੇਡ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੇਸ਼ਵਰ ਪੈਮਾਨਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਅਨੋਖੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕਿਸੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਖੇਡ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਜਾਂ ਤਨਖਾਹ ਭੱਤੇ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਦੋਹਾਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਗ ਚੱਕਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਬਾਕੀ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆਈ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹੀ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖੇਡ ਬਹੁਤ ਨੀਰਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿਆਪਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ, ਉਹ ਉਛਲਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਯੂਸਫ ਪਠਾਨ ਆਖਰੀ ਇਲੈਵਨ 'ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀ ਮਹਾਰਾਜ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਵੀ ਦੇਖੀ-ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਤੇ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਰਗੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੀ-ਕੀ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ। ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਉਧਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਇੰਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਮੈਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ ਇਹੋ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਹਿਣ

'ਤੇ ਹੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਧਮਕੀ ਭਰੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹੱਥੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ? ਪਰ ਇਸ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨੈਤਿਕ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿੱਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਕਸਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਰਖਤਾਪੂਰਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੌਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਤਿਹਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮੌਕਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹੈ ਕਿ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੌਣੇ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਧਨ ਜਾਇਜ਼ ਕਮਾਈ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਰੂਮ 'ਚ ਲਾਰਾ ਟਪਕਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਆਈਸੀਸੀ ਵੱਲੋਂ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬੁਕੀਜ਼ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਫੜੇ ਗਏ।

ਮੋਹਾਲੀ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ਹਿਦ ਅਫਰੀਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹਾਰ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਟੱਲ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਇਕ ਜੇਤੂ ਵਾਂਗ ਮਾਣਮੱਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਥਿਰਤਾ ਵਾਲੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਖਰਦੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅੰਤਰ-ਦਵੰਧਾਂ ਦੀ ਕਿ ਪੀੜਾ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਨਹਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਤਮਿਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਮਿਲਚੀਤਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੀ ਪੀੜਾ ਝੱਲ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਇਸ ਤਮਿਲ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੇਡਦਿਆਂ ਕਲਪਨਾ ਰਹਿਤ 800 ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਵਿਕਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਗਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦਹਿਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪੀੜਾ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਨ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਹਾਨ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਝੰਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਆਲੋਚਕ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੇਡਦਾ।

ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਿਰਫ ਨਿੱਜਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਰਥੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਰਝਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਤੇ ਸਚਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਉਚ ਕੌਮੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕਪਤਾਨ ਬਣਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੋਣ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲੀਆਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਫਿੱਟ ਦੱਸਦਿਆਂ ਟੀਮ 'ਤੇ ਬੋਲੇਤਾ ਭਾਰ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੁਵਰਾਜ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਚ ਜਿਤਾਉ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਯੁਵਰਾਜ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਲੇ ਤੇ ਗੋਦ ਨਾਲ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ 86 ਦੀ ਔਸਤ ਨਾਲ ਇਕ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਚਾਰ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 362 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 15 ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਮੈਨ ਆਫ ਦਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ' ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਯੂਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਚਿਨ ਤੋਂ ਇਹੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੱਲੇ ਨਾਲ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਫਾਈਨਲ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਫੀਲਡਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁਵਰਾਜ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਤੇ ਟਵੰਟੀ-20 ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ, ਅੰਡਰ-19 ਵਰਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ, ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ ਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨਜ਼ ਟਰਾਫੀ (ਮਿਨੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ) ਦੀ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 9 ਅਪਰੈਲ 2011

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ 'ਜੈ ਹੋ'

ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਮਾਹੌਲ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਣਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਲਈ 28 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਮੈਚਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਐਤਕੀਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਚੰਗੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਬੈਠਿਆ ਕਿ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਵਰ੍ਹਿਆਂ-ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਇਸ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀਮ ਉਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਸਰਗਰਮੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਸਿਆਸਤ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਵਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਕੜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਅਮੀਰ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੂਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਰੋਕੜ ਨਾਲ ਬੜਾ ਗਹਿਰਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਚੀ ਮੈਚ ਫੀਸ ਇਸ ਖੇਡ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਖੇਡ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੱਟਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੱਲ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਨਿਰੋਲ ਵਪਾਰ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਵੜ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਦਰਅਸਲ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮੰਡੀ ਲਈ ਇਹ ਖੇਡ ਇੰਨੀ ਸੂਤ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡ ਵਪਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਮੰਤਰ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਹੈ। ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਇਸ ਲੰਮੀ-ਲਮਕਵੀਂ ਖੇਡ ਵਿਚ ਆਏ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿਮਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਘਿਓ-ਖਿਚੜੀ ਹੋਈ ਇਸ ਖੇਡ ਨਾਲ ਹੋਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੌਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬੁਲੰਦੀ ਉਤੇ ਸੀ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ-ਮੂਲਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਪੈਂਤੜੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਝੋਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੁਤੀਤ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛ-ਪੁਤੀਤ ਵੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿੱਜੀ ਹੰਭਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਤਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਬੁਰ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ।

ਖ਼ੈਰ, ਐਤਕੀਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਮੌਕਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਢਲੀ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੇਸਿੱਟਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ/ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਰਤਾ ਕੁ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਸੁਲਝਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਸੂਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਨਾ ਉਤਸੁਕ। ਆਵਾਮ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਦਲ-ਦਲ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਕਚੂਰ ਯਥਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਡੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਗੜਿਆ ਵਿਚ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਨੱਚ ਕੇ, ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮਿੱਧ-ਮਧੋਲ ਕੇ ਫਿਰ ਘੁਰਨੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਯਥਾਰਥ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਝਾਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚਾਂ ਮੌਕੇ ਇੱਥਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦਾ ਆਵਾਮ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਪਰਚੇ 'ਗੁੱਟਾ' ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਛਾਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਇਹ ਗੱਲ ਗੋਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਦਹਿਸਤਪਸੰਦੀ ਨੂੰ ਜੋ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਇਸ ਨਰੋਈ ਸੋਚ ਨੇ ਉਹ ਦਰ-ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਖਲੋ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਪਰਾਏ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੀ। ਮੁਢਲੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ!

ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਵਿਗਾੜ ਰਿਹੈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ

ਟੀ. ਜੇ. ਐਸ. ਜਾਰਜ

ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਨਿਘਾਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕ ਜਾਏਗਾ! ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਤਿਆਨੰਦਾਂ ਅਤੇ ਕਲਮਾਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਜਦੋਂ ਬੇਫ਼ੋਰਜ਼ ਦਾ ਮੁਰਦਾ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ? ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲਾਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਲਾਲ ਕੌਣ ਸਨ। ਜਿੰਨੀ ਢੀਠਤਾਈ ਨਾਲ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਦਲਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲਾਲ ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਵੱਲ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦਾ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਦਲਾਲੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਇਸ ਨੇ ਬੜੀ ਢੀਠਤਾਈ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਕਵਾਤਰੋਚੀ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅੱਬਰੂ ਵਹਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਹੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਵਾਤਰੋਚੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਨਿਘਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਬੇਫ਼ਰਜ਼ ਘਪਲੇ ਸਬੰਧੀ ਤਾਂ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਘੇਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਯੋਦੀਯੁੱਠਾ ਦੇ ਘਪਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹਾਂਸੰਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬੋਲੀ ਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਬਲੇਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਬੜਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਧੱਕੇ ਗਏ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਲੇਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜੇਤੂ ਆਗੂ ਨਾਗਾਰਤਨਮਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਧਨ-ਦੌਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ' ਲਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਲੇਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁੜ ਰੈਡੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

ਫਿਰ ਚੋਣਾਂ ਕਿਸ ਲਈ ਕਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਨਾਲ ਭੰਨਿਆ-ਤੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੋਣ ਅਮਲ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਫਿਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਵੇਚ ਸਕਣ? ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਪਹੁੰਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸੇਵਾ-

ਮੁਕਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਘਪਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਨ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਸਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਈ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੀ. ਜੇ. ਥਾਮਸ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਾਕਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੇਤ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ 5000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਾਡਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਪਹਿਲਾ ਜੋ ਕੁਝ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਵਹਾਅ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਵਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਸਾਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਆਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਲੋੜਵੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋੜਵੰਦ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਆਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਝੂਠੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੋਸਾਲਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾਂ ਉਪਰ ਧੱਬਾ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਇਕ ਕਰੋੜ 'ਚ ਵਿਕਿਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੇਲ ਚਿੱਤਰ ਸੋਭਬੀ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ 'ਚ 1.04 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੇ ਬੜੌਦਾ ਦਾ ਮੌਤੀਆਂ ਜਤਿਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰ 10.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਚ ਵਿਕਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਕੁੱਲ 9,431,375 ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਇਕ ਮੰਜੂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ 2,322,500 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਲਰੰਗ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੜਤ ਵਾਲਾ ਚਿੱਤਰ 27,500 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕਿਆ। ਜਦਕਿ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਇਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਤੇਲ ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਮੂੰਹੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਬਰੋਕੇਡ ਦਾ ਕੋਟ ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਜਤੀ ਪੱਗ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। 2,36,500 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕੀ ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ 3,00,000-5,00,000 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨਿਲਾਮੀ 'ਚ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਵਿਕੀਆਂ ਹਨ।

ਮੌਤੀ, ਹੀਰੇ ਜਤਿਆ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਮੌਤੀਆਂ ਜਤੋ ਗਲੀਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਭਬੀ ਵੱਲੋਂ 19 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ। 1865 'ਚ ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਖਾਂਡੇ ਰਾਓ ਗਾਇਕਵਾੜ (1856-1870) ਲਈ ਪੰਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਦੋ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਹਨ। ਇਸ 'ਚ 9,50,000 ਬਸਰਾ ਮੌਤੀ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਗਲੀਚਿਆਂ 'ਚੋਂ 4 ਆਇਤਾਕਾਰ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਗੋਲ ਆਕਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ 'ਚੋਂ 'ਮਾਸਟਰਪੀਸ' ਮਹਾਰਾਜਾ ਗਾਇਕਵਾੜ ਨੇ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਇਸਲਾਮ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੜੌਦਾ ਦਾ ਮੌਤੀਆਂ ਜਤਿਆ ਚਿੱਤਰ, ਲੁਕੇ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 1903 'ਚ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਚ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਤੇ ਐਲਬਰਟ ਅਜਾਇਬਘਰ ਲੰਡਨ 'ਚ 2010 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ ਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹਰਮ 'ਚ ਫੇਰੀ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4,22,500 ਡਾਲਰ, 27,500 ਡਾਲਰ ਤੇ 37,500 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਤਾਏ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ?

ਖਟਕਤ ਕਲਾ 'ਚ ਵੱਡਾ 'ਕੱਠ ਕਰਕੇ, ਸੱਚੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਮੂੰਹੋਂ ਗੱਲ ਕੱਢੀ ਨੂੰ। ਆਸਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਛੱਡ ਬੜੇ ਦੇਖ ਲਏ, ਕਰ ਨਾ ਸਕੇ ਉਹ ਛੋਟੀ, ਰੈਲੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਸਾਇਦ ਜਾਗ ਹੀ ਪਵੇ, ਖਾਣੀ ਗਿੱਝੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੇ ਜੂਠ ਛੱਡੀ ਨੂੰ। ਛਾਤੀ ਠੋਰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ, ਗਿੱਠ ਭਰ ਹਉਮੈ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਕੱਢੀ ਨੂੰ। ਲੋਕਾਂ ਤਾਂਈਂ ਕਿਹਾ ਉਹਨੇ ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ, ਸਾਥ ਦਿਉ! ਕੁੱਤੇ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਂ ਹੱਡੀ ਨੂੰ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਭਤੀਜ ਵਾਲੀ ਜਦੋਂ ਚੱਲ ਪਈ, ਲੱਗਣੀ ਬ੍ਰੇਕ ਤਾਏ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ!

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤ

ਦੇਸ਼-ਪਰਦੇਸ਼

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਭਾਰਤ ਸਬੰਧੀ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਤੂਫਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਖੁਲਾਸਾ ਜੁਲਾਈ 2008 ਵਿਚ ਹੋਏ ਵੋਟ ਬਦਲੇ ਪੈਸੇ ਸਬੰਧੀ ਘਪਲੇ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਹਿਯੋਗ ਸਮਝੌਤੇ ਖਾਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ 'ਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਗੂ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਹੈ ਪਰ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਕਲੰਕਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੰਦਰੋਂ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋੜਦੇ ਹੋਏ ਸਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋੜਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ 'ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਤ' ਸੰਪੰਨ' ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸੰਧੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਤ ਜੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਿਚ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਦੋਗਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬੁਰੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੇਸ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਅਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ-ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦਾ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਤਣਾਅ, ਈਰਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦੌੜ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿਜ਼ 'ਰੋਲ-ਬੈਕ' ਗਰਦਾਨਣਾ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂ ਯਾਸੀਨ ਮਲਿਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਮ. ਕੇ. ਨਾਰਾਇਣਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਨ ਕਿ 'ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਸਾਂਝੀ ਹੈ।' ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਣਨ ਨੇ ਰੁੱਖੇਪਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਤੁਹਾਡੀ ਤਕਦੀਰ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ।' ਨਾਰਾਇਣਨ ਲਈ ਆਪਣੇ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ ਬੋਲਣਾ ਬੇਹੱਦ ਅਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫ਼ੀਰ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਠੋਸ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਇਕ ਉਭਰਦੀ ਹੋਈ ਆਰਥਿਕ, ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ, ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਸੰਕੋਚ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ (ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵੋਟ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਵਿਰੁਧ ਵੋਟ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਵੀ ਖਿਲਾਫ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਈਰਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿੱਤੇ ਵਚਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦਬਾਅ 'ਚ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਤਜਵੀਜ਼ਬਾਦੀ ਈਰਾਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਭਾਰਤ ਗੈਸ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੱਕ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਈਰਾਨ ਦਾ

ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਫੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਈਰਾਨ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੁੱਗਣਾ ਪਾਖੰਡੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਗੈਰ-ਫੌਜੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੁਖ ਈਰਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਤੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਭਾਰਤ-ਈਰਾਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਹਿਮ ਹਨ।

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਪਰੈਲ 2008 ਵਿਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦੀਨਜ਼ਾਦ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ 'ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ' ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫ਼ੀਰਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਹਿਰਾਨ ਫੇਰੀ ਜਾਂ ਅਹਿਮਦੀਨਜ਼ਾਦ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਕਾਹਲਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੂਟਨੀਤੀਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਦੀਪ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਫ਼ੀਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ 'ਉਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੇਲ' ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹ' ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਰੀ ਨੇ ਇਹ

ਗੱਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫ਼ੀਰ ਸੂਜਨ ਰਾਈਸ ਕੋਲ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਅਨੋਖੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੀਤ ਸਫ਼ੀਰ ਅਜੇ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਿਰੂਪਮਾ ਸੇਨ ਦੇ ਉਲਟ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਨੀਤੀ' ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀ। ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਤਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਖੁਲਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਚੌਧਰਪੁਣੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਨਹਿਰੂ-ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਅਧੀਨਗੀ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਬਚਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੀਨ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿਖਾਉਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਿਹੇ ਲਾਲਚਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ, ਉਥੋਂ ਤੱਕ ਧੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਿਮਰ ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣ ਜਾਵੇ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅਜਿਹਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਰਾਹੀਂ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਾਰਥਕ?

ਗੋਬਿੰਦ ਠੁਕਰਾਲ

ਲੰਬੀ 30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮਹਾਂ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਜੋ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਜਮਾਉਣ ਲਈ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਲੜਾਕੂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਦਨਸੀਬ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮ-ਰੁਤਬਾ ਸਈਦ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਅਤੇ ਸਦਰ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਚ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਕਿਸ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਫ਼ਦ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤਵਰ ਸਿਆਸੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਖਰਚ ਦਾ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਾਂਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਇਸ ਖਰਚੇ ਨੂੰ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਉਣਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਖਰਚਾ ਝੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਖੇਡਾਂ ਵੱਖਰਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਉਸਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਆਨੰਦਮਈ ਖੇਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਜਿੱਤ ਤੇ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਆਪਸ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਧਿਰ ਨੇ ਜਿੱਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਨੇ ਹਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ ਆਪਸ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੇਤੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

'ਚ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ ਸਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕਮਾਂਡੋ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਗਲਪਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੱਧ ਵਰਗ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤੀ, ਚਿਰ-ਸਬਾਈ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਅਮਨ ਲਈ ਯਤਨਾਂ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਵੱਖਰਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਉਸਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਆਨੰਦਮਈ ਖੇਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਜਿੱਤ ਤੇ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਆਪਸ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਧਿਰ ਨੇ ਜਿੱਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਨੇ ਹਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ ਆਪਸ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੇਤੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਤੇ

ਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਸੀ। ਵਪਾਰਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ 'ਵੱਡੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲਬਾਤ' ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਚਲਾਏ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਦੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ, ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਥਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਅਸਲ 'ਚ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।

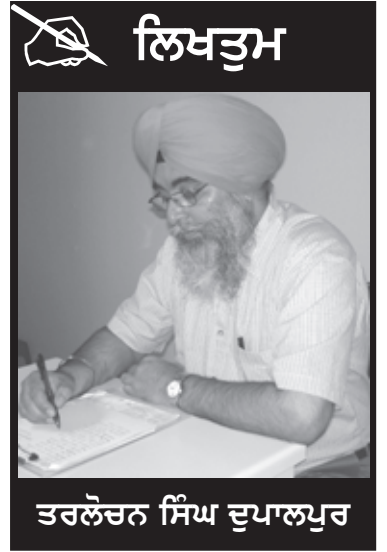
ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੂਜੇ ਰਾਹ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਸੁਹਿਰਦ ਹਸਤੀਆਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਬਦਨਸੀਬ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਨਿੱਘੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰਤਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਮਾਰੇ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਬਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਮਲਯੋਗ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਾਕਾ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਰਾਜ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਪਲਿਆਂ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਮਧੋਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਵਾਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਸਾਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗੀ?

ਸੋ, ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ 26/11 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਜੱਕੋ-ਤੱਕੀ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਲੇਮਾਣਸੀ ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੋਈ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ, ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸੰਪਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਆਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 4 ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਬਿਆਨ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ 26/11 ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਮਲ 'ਚ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਨਸਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਬਿਆਨ ਖਾਲੀ ਭਾਂਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੜਕਦਾ ਹੈ।

ਜਵਾਨੀ ਮਸਤਾਨੀ ਤੇ ਨਾਦਾਨੀ!

ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਪੀਲੂ ਨੇ ਮਿਰਜ਼ਾ-ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਪੰਸਾਰੀ ਦੀ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਲੈਣ ਗਈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਗਾਇਕ 'ਮਾਣਕ' ਨੇ ਇਕ ਕਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ:

ਜਾਵੇ ਹੱਟੀ, ਭੱਠੀ ਕੋਲੋਂ ਕੱਛਦੀ ਫਿਰਦੀ ਜੇ,
ਪਿਉ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਹ ਖੋਹ ਪਾਉਂਦੀ ਧੀ ਕੁਆਰੀ।
ਹੁਣ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੱਟੀ 'ਤੇ

ਤੇਲ ਲੈਣ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਖੀਵੇ ਖਾਨ ਦੀ ਦਾਹੜੀ ਖੋਹ ਪੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ ਪੈਣ ਨਾਲੋਂ ਹੱਟੀ ਉਪਰ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ, ਇਹ ਸੁਣ ਲਉ। ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਨੇ ਹੱਟੀ ਵਾਲੇ ਪੰਸਾਰੀ ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਤੇਲ ਮੰਗਿਆ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਡੁੱਲ-ਡੁੱਲ ਪੈਦਾ ਹੁਸਨ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਸਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਹੀ ਗਵਾ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਇਕ ਜੱਟ ਬਲਦ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਐਸਾ ਲੱਟੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਲਦ ਗਵਾ ਬੈਠਾ। ਪੀਲੂ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਹਨ:

ਸਾਹਿਬਾਂ ਗਈ ਤੇਲ ਨੂੰ,
ਗਈ ਪੰਸਾਰੀ ਦੀ ਹੱਟੀ।
ਤੇਲ ਭੁਲਾਵੇ ਬਾਣੀਆਂ,
ਦਿੱਤਾ ਸ਼ਹਿਦ ਉਲੱਟ।
ਵਣਜ ਗਵਾਇਆ ਬਾਣੀਏ,
ਬਲਦ ਗਵਾਏ ਜੱਟ।

ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਸਾਰੀ ਬਾਣੀਏ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਆਸ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਬੁੱਢਾ ਠੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਵਾਨ ਜਹਾਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚਾਟੀ ਜਿੰਡੀ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਗੋਗਤ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕੱਚ ਦੇ ਗਲਾਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਰਗੇ ਮੋਟੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀ ਐਨਕ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਬਿਆਣੇ ਬਾਣੀਏ ਨੇ, ਅਜਿਹੀ 'ਹਰਕਤ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਅੱਥਰੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਪਹਿਰਿਆਂ

ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਣਹੋਣੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਹ ਉਹ ਸੋਨ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤਾਂ 'ਸੁਸਤੀ ਦੀ ਦੇਵੀ' ਭੇਡ ਵੀ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਨਾਦਾਨੀ ਦਾ ਚਿੱਠਾ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ, ਹੱਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ ਮਸਤਾਨੀ ਘਟਨਾ ਪੇਸ਼ ਹੈ। ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਘਰੇਲੂ ਸੇਦਾ-ਪੱਤਾ ਲੈਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਹਰ

ਮੁੰਡੇ ਜੋਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ।

ਕਾਫੀ ਚੌੜੀ ਗਲੀ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲ ਵਿਚ ਹੱਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੱਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਮੋਹਰੇ ਪਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਇਕ ਫੇਰੀ ਵਾਲਾ ਆਸਣ ਜਮਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗਰੀਬਤਾ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਡਾਲਡੇ ਦੇ ਖਾਲੀ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦੇ ਪੀਪੇ ਪਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੱਟ ਵੱਢ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਵੱਢਣ ਲਗਾਉਣੇ ਸਨ। ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਭੱਠੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦ-ਸੰਦੇਤੋਂ ਵਾਲੀ ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਬੋਰੀ ਵੀ ਗੁੱਛਾ-ਮੁੱਛ ਜਿਹੀ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਲਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਗਭਰੇਟ ਮਹਿਕਾਂ ਖਿਲਾਰਦੇ ਉਥੋਂ ਲੰਘੇ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਚਾੜ੍ਹਦੇ ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਲ ਇਉਂ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਅੱਖਾਂ ਤੱਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਣ-ਪ੍ਰਵਾਣ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਮਟਰ-ਗਸਤੀ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਹੱਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬਗਲ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਝਾਕਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਗੱਭਰੂ ਮੁੰਡੇ ਗਲੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਭੱਜੀ ਆਈ! ਹੁਣ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ!! ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਜਾ ਖੜ੍ਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਟਿਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮਿੱਚਕ-ਮਿੱਚਕ ਪੱਥ ਧਰਦੀ ਉਹ ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁਢੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ। ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਜਵਾਨੀ ਦੇ! ਭਰ ਜਵਾਨ ਪੇਡੂ ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ, ਮੁਸਕੜੀਏ ਹੱਸਦੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਰੱਖੀਆਂ ਪਰ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ, ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, "ਭਾਈਆ, ਮੇਰੀ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਅੱਡੀ ਉਖੜੀ ਹੋਈ ਐ, ਟਾਂਕੇ ਲਾ

ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਂ। ਇਸ ਹੱਟੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਜੰਵ ਘਰ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬਰਾਤ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਇਦ ਬਰਾਤੀ ਸੱਜਣ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁੰਡੇ-ਖੁੰਡੇ ਬਰਾਤੀ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਇਉਂ ਖਰਮਸਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੇਤੂ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ-ਸਲਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਾਤੀ

ਦੁੱਗਾ?" ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਚੋਰ ਅੱਖੀਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਕੁੜੇ ਭਾਈ ਬੀਬਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਦਾਂ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਮੋਚੀ ਬੋੜਾਂ!" ਅਸਲ 'ਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮਲੀਏ, ਤੇਰੀ ਅੱਡੀ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤੇਰੀ ਮੱਤ ਜ਼ਰੂਰ 'ਉਖੜੀ' ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, 'ਵਿਚੋਲਾ'। ਢਾਡੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਇਸ ਇਕੋ-ਇਕ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਯਾਨ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਟੋਟਕਾ ਸੀ: 'ਕੁੜੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ, ਬੱਕਰੀਆਂ। ਤਿੰਨੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਥਰੀਆਂ!' ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਥਰੇਪਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖ 'ਚ ਸਹੀ, ਫਿਲਹਾਲ ਇਕ ਕਾਲਜੀਏਟ ਕੁੜੀ ਦੀ ਨਾਦਾਨੀ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣੋ।

ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੋਸਤ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਝਰਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਛੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਦੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰੋਦੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੋਸਤ ਦਾ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਚਾਹੁਣ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਅਚਨਚੇਤ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏ। ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਭਾਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਟੈਂਟਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋ ਜਾਏ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨੌਕ-ਝੋਕ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਖੁਲਾਸਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਚਾਈ-ਚਾਈ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚੀਂ ਰਾਏ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਵੀ

ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ। ਗਰਮ-ਗਰਮ ਚਾਹ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਕ ਕੱਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜਠੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਨਜ਼ਮ, ਗੀਤ ਅਤੇ ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣਾਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਿਅਰ-ਓ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਸੁਣਾਈ। ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ਿਅਰ ਪੜ੍ਹੇ। ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਝੂਮਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਲੈਕਚਰਾਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਗਦ-ਗਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੇ ਨੇ? ਅੱਜ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਅਲਬੋਲੇ ਸਾਇਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲਈ ਵਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਗੇ।

ਆਖਰ ਮੇਜ਼ ਉਪਰ ਸਜਾਏ ਪਏ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਕੋਕ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਕਚਰਾਰ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਹਾ ਬਈ, ਕੱਟੀਏ ਫਿਰ?" ਜਿਉਂ ਹੀ ਕਰਦ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਉਹ ਕੋਕ ਵੱਲ ਵਧੇ ਤਾਂ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੁਚਿੱਤੀ ਜਿਹੀ 'ਚ ਕਹਿੰਦੀ, "ਸ...ਰ...ਅ...ਕੋਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਕੱਟ ਲਉਗੇ?"

"ਹਾ"
"ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਏ?"
"ਉਹ ਕੌਣ?"- ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।
ਅੰਗਿਓ ਨਾਦਾਨ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁੜੀ ਬੋਲੀ, "ਸਰ...ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਣੀ!"

ਪੰਨੁ ਇਹੁ ਥਾਨੁ ਗੋਵਿੰਦ ਗੁਣੁ ਗਾਏ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਗਉੜੀ ਮਹੱਲਾ 5
ਪੰਨੁ ਇਹੁ ਥਾਨੁ ਗੋਵਿੰਦ ਗੁਣੁ ਗਾਏ॥
ਕੁਸਲ ਖੋਮ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬਸਾਏ॥
ਰਹਾਉ॥

ਬਿਪਤ ਤਹਾ ਜਰਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਨਾਹੀ॥
ਕੋਟਿ ਅਨੰਦ ਜਹ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਹੀ॥
ਹਰਿ ਬਿਸਰਿਐ ਦੁਖ ਰੋਗ ਘਨੋਰੇ॥
ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ ਜਮੁ ਲਗੈ ਨ ਨੋਰੇ॥
ਸੋ ਵਡਭਾਗੀ ਨਿਹਚਲ ਥਾਨੁ॥
ਜਹ ਜਪੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ॥
ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹ ਨਾਲਿ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ॥
ਨਾਨਕ ਕਉ ਮਿਲਿਆ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥
ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਭਾਈ! ਉਹ ਹਰੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜੋ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਹੀ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਪੰਨੁ ਇਹੁ ਥਾਨੁ ਗੋਵਿੰਦ ਗੁਣੁ ਗਾਏ॥
ਕੁਸਲ ਖੋਮ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬਸਾਏ॥
ਰਹਾਉ॥

ਹੋ ਭਾਈ! ਜੇ ਜੀਵ ਉਸ ਗੋਬਿੰਦ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਿਰਦਾ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵੱਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੰਨਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਮਾਲਿਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਆ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।

ਬਿਪਤ ਤਹਾ ਜਰਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਨਾਹੀ॥
ਕੋਟਿ ਅਨੰਦ ਜਹ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਹੀ॥
ਹਰਿ ਬਿਸਰਿਐ ਦੁਖ ਰੋਗ ਘਨੋਰੇ॥
ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ ਜਮੁ ਲਗੈ ਨ ਨੋਰੇ॥
ਹੋ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਬਿਪਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਥੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਆਣ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਰੋਗ ਆਣ ਘੇਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮ ਤੋਂ, ਭਾਵ ਮੌਤ ਤੋਂ ਭੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਸੋ ਵਡਭਾਗੀ ਨਿਹਚਲ ਥਾਨੁ॥
ਜਹ ਜਪੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ॥
ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹ ਨਾਲਿ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ॥
ਨਾਨਕ ਕਉ ਮਿਲਿਆ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥
ਹੋ ਭਾਈ! ਉਹ ਹਿਰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਡਭਾਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਅਡੋਲ ਭੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਨਾਮ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਿਰਦਾ, ਉਹ ਘਰ ਬਹੁਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਘਟ-ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਮਿਹਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਮਨਟਿੱਕਾ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਥ ਦੀ (ਪੰਜਾਂ ਦੀ) ਤਾਬਿਆ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸੱਚਖੰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਕੇ ਚੱਲੋ ਹੋ? ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲੀ ਕੀ ਤਬੀ ਚਲਾਇਉ ਪੰਥ। ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ।" ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਪਾਂਚ ਸਿੱਖੋ ਮੇ ਮੇਰੇ ਵਾਸਾ।" ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਿਉ, ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਫਿਰ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਰਹਿਣੀ ਰਹੈ ਸੋਈ ਸਿੱਖ ਮੇਰਾ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਉਸਕਾ ਚੇਰਾ।" ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜ ਪਰਵਾਣੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ। 30 ਮਾਰਚ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੇ ਆਪ ਵੀ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ। ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਪ ਛਕਿਆ। ਚਮੋਕਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਅੰਦਰ 22 ਦਸੰਬਰ 1704 ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਸਿੰਘ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ

ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ! ਤੁਸੀਂ ਚਮੋਕਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੋ ਜਾਵੋ। ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲੇਗਾ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਾਨੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ! ਜਿਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਮਝੋਗਾ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਜੰਗ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਲੜਾਂਗੇ।

ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਮੋਕਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜ ਸਿੰਘ, ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੀ ਪੰਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਪੰਜ, ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜ, ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਪੰਜ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਹਿਬਾਨ ਵੀ ਪੰਜ ਹੀ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਭਤਦਾਰ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਰਾ ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, "ਭੈਣ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਂ

ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਖ ਦਿਓ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ?" ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ? ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ? "ਭੈਣ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਡਿਵੋਰਸ ਕਰ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਪੱਕਾ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।" ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਭਤਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ? ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ?

ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਜਿਥੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਭਤਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਇਲਾਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। 30 ਮਾਰਚ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਸੀਨ ਚਿਤਵ ਕੇ ਦੇਖੋ! ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਕਿਵੇਂ ਉਠੇ!! ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਛਲਾਕਹੀਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

‘ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ, ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ’

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਦਿਨ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਵਕਤ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ‘ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ’ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਬੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਉਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਫੰਡ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਭਾਸ਼ਣ ਬੜੇ ਚਰਚਿਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਰੁਪਿਆ ਰਾਜਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਪੈਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਲੇ ਤੱਕ ਅੱਧਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਸਲ ਲੋੜਵੰਦ ਤੱਕ ਮਸਾਂ ਚਵਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਆਖ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਏਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਚੁਟਕੁਲਿਆਂ ਤੇ ਟੱਪਿਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਇਹ ਨਾਹਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ: ‘ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ, ਫੌਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ।’ ਇਸ ਟੱਪੇ ਦੀ ਕਾਢ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕੱਢੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਹਾਲੇ ਨੱਬੇ ਕੁ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਇੱਕ ਫੀਸਦੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦਸ ਫੀਸਦੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ‘ਤਰੱਕੀ’ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਵਿਆਕਰਣ ਵੀ ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਚਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ‘ਫਲਾਣਾ ਬੜਾ ਬੇਈਮਾਨ ਹੈ’ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਗਏ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਫਰਕ ਇਹ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ‘ਫਲਾਣਾ ਬੜਾ ਬੇਈਮਾਨ’ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਫਲਾਣਾ ਬੜਾ ਬੇਵਕੂਫ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋਣਾ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦਾ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਛਾਪਣ ਵੇਲੇ ‘ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਹਾਲੇ ਜਿੰਦਾ ਹੈ’ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੀ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਸਮਝ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ, ਇਹ ਬੰਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹੌਲ ਜਦੋਂ ‘ਜੈ ਬੋਲੋ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ’ ਵਾਲਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਚੋਰ-ਚੋਰ ਮਸੇਰੇ ਭਾਈ ਬਣੇ’ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਈਮਾਨਦਾਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਇਹ ਬੰਦਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਈਮਾਨ ਉਤੇ ਟਿਕਿਆ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਗਿਆ?

ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਸਾਂ ਚੁਆਨੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਸੌਦਾ ਵੱਡੇ ਬਖੇੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਰੇ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਪਲਿਆਂ-ਘੋਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸਿਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਲੜੀ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਬਰਾਂ ਆਣ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ।

ਇੱਕ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਪਲ

ਅਸੀਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਹਾਲੇ ਨੱਬੇ ਕੁ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਇੱਕ ਫੀਸਦੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦਸ ਫੀਸਦੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ‘ਤਰੱਕੀ’ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਵਿਆਕਰਣ ਵੀ ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਚਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ‘ਫਲਾਣਾ ਬੜਾ ਬੇਈਮਾਨ ਹੈ’ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਗਏ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਫਰਕ ਇਹ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ‘ਫਲਾਣਾ ਬੜਾ ਬੇਵਕੂਫ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’

ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਥੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕਨੀਮੋਈ ਦੀ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਕਾਤੂਨੀ ਤੋਂ ਢੱਕਣ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬੀਬੀ ਕਨੀਮੋਈ ਦੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ।

ਉਸੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਵੇਲੂ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪੰਝੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਜ਼ੀਰੀ ਮਾਨਣ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਚੋਣ ਲਈ ਹੁਣ ਕਾਗਜ਼ ਭਰੇ ਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 7 ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, 17 ਲੱਖ 47 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਹਨ, ਪੌਣੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇੱਕ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਪੌਣੇ ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਏਨਾ ‘ਮਹਾਨ’ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜਿੱਤਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗੂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਜੈਲਾਲਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਜੋੜੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਮੋਲਡਾ ਮਾਰਕੋਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਹ ਵੀ ਕਰੁਣਾਨਿਥੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਚੇਲਿਆਂ-ਚਾਟਿਆਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖਣ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਗਿੱਲ ਪਿੰਡ ਦੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਅਗਸਤ 2009 ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਕਢਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਇਹ ਏਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕੇਸ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕਈ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵੀ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਏਦਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਘੋਟਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋਈ ਜਾਵੇ, ਉਦੋਂ ‘ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ’ ਦੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵੀ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ

‘ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੀੜਾ ਜਾ ਵੜਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਅਲੀ ਸਨ ਤੇ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਸਲੀ, ਪਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਮਸਾਂ ਬਚਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਖਿਲਾਰਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੰਢੇ ਦੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਜਿਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਤਰਨ ਵੇਲੇ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਠੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਗਲੇ ਪਹਿਠੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਰੰਨ-ਵੇਅ ਉਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠ-ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਕਾਗਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਚੈਕ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਹੋਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਰਾਜ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਲਾ ਕੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਕਰ ਕੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦਾ ਅੱਡਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਪਾਇਲਟ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਕਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਏ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ। ਦੋ ਜਣੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਕਲ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਦੇ ਘੰਟੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਉਥੇ ਜਹਾਜ਼ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਲੱਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਲਾਗ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਅੱਜ ਐਨੇ ਘੰਟੇ ਫਲਾਣੇ ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਜੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਲਾਈ ਹੈ। ਉਡਾਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਏਅਰ ਟਰੈਫਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਉਤੇ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਏਅਰ ਟਰੈਫਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਈ ਗਏ ਕਿ ਉਡਾਣ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਥੇ ਕੋਈ ਫਲਾਈਟ ਉਡੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਏਥੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਗ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਤੌਰ ਵਗ ਪਈ। ਬੀਤੀ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਲਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਭੇਜ ਕੇ ਖੜੇ ਪੈਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਏਦਾਂ ਦੇ 7654 ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੌਕਰੀ

ਲੈਣ ਗਏ, ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੱਤਰ ਜਾਅਲੀ ਹਨ। ਗੱਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਜਾਅਲੀ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇਹ ਵੱਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਨਾ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮੌਕਾ ਟਾਲਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ।’ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਜਾਅਲੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਦੋ ਖਬਰਾਂ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਨੌਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇਸ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਸਾਂ ਚਾਲੀ ਕੁ ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਖਬਰ ਵੀ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ 568 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੂਨ ਦਾਨ ਦੇ ਕੈਂਪ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣ ਤੱਕ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧਦੇ ਜਾਣ। ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਲੀਹੇ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਸੰਤ ਅਤੇ ਸਵਾਮੀ ਡੋਰਿਆਂ ਆਸਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਸੰਤ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ

ਦੇ ਮਹੰਤ ਅਵੈਧ ਨਾਥ ਵਰਗੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਸਵਾਮੀਆਂ ਦੀ ਓਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸਾਧਨ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਅਕਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ੋਕ-ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਦਾ ਚੋਕੜਾ ਲਾ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲ ਬਿਟਰ-ਬਿਟਰ ਝਾਕਦਾ ਰਹੇ, ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੱਧ ਸੂਝਵਾਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਸੂਰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1988 ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਮਾਡਰੇਟ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਲੱਗਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਜਾਣਦੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਗਵਰਨਰ ਬਣੇ ਰਹੇ, ਦੇਵਗੌੜਾ ਤੇ ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ, ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਗਵਰਨਰੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਵਰਨਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣ, ਤੇਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗਵਰਨਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਤੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੇਈ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਰੀਖ ਨਿਕਲੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਪਾ ਕੇ ਲਮਕਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਰਾਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਵਰਨਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਰੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਛਾਂਟੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ‘ਸੌ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ’ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਬੇਈਮਾਨ ਆਮ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਚੋਖੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਅਜੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜਾਣਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੰਜ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਧਰਮ ਹੁਣ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਉਤੇ ਆ ਗਈ ਚੁੰਗ ਦੀ ਜੇਬ ਕੱਟਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਮੁੱਖ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਘਟਾਈ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਸੌਖਾ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਅੱਕ ਕੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੋਕ ‘ਭੱਠ ਪਵੇ ਸੋਨਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਵੇ’ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ? ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049

ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

proudly presents

GRAND MEDIA SPONSOR

Lehmbar Hussainpuri

Gani De Manke...

Raj Brar
Chandigarh De Nazarian Ne Pattya...

VAISAKHI DHAMAKA

2011

Live Show

Maninder Deol
Sharbati Akhian...

Ghulle Shah
Comedy King

Raja Virk
Actor & Director

Punjabi Dhaba
DINE IN • CARRY OUT
SACRAMENTO CA

for show booking:

Jaswinder Pamma: 718-666-9994
RAJ DHINGRA : 917-535-0232

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਕ !

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ 17 ਅਪਰੈਲ, 2011 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

15 ਅਪਰੈਲ, 2011 (ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ)

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ

17 ਅਪਰੈਲ, 2011 (ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ

ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ-11 ਤੋਂ 11:45 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਵੇਰੇ-11:45 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਜਥਾ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ-12:30 ਤੋਂ 1:30 ਤੱਕ

**ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ
ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ**

ਸੇਵਾਦਾਰ

Governing Body

S. Gurnam Singh Sidhu (President)

S. Sarwan Singh Tiwana (Executive Sect.)

S. Rajinder Singh Bains (Financial Sect.)

S. Kuldip Singh Tanda (Joint Financial Sect.)

S. Ravinder Singh Pannu (Religious Sect.)

S. Surjit Singh Giljian (Joint Religious Sect.)

S. Jaspal Singh Ghotra (PRO & Ed. Sect.)

Board Of Trustees: 1. Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D. 2. S. Surjit Singh Grewal 3. S. Harjit Singh Sahi. 4. S. Gurnam Singh Sidhu. 5. S. Kuldip Singh Turke. 6. S. Sarwan Singh. 7. S. Rajbir Singh Boparai. 8. S. Gurinder Singh. 9. S. Shamsher Singh Boparai. 10. S. Rajinder Singh Bains. 11. S. Baldev Singh. 12. S. Balraj Singh. 13. S. Amrik Singh Basra. 14. S. Kuldip Singh. 15. S. Lakhwinder Singh. Honorary -Members. S. Inderpal Singh.

ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਨੋਟ: > ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਹੈਮਿਲਟਨ (ਓਹਾਇਓ)

4394 Tylersville Road, Hamilton, OH 45011, Phone: (513) 942-0111

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਗੁਰੂ ਅਰਪਣ ਸਮਾਗਮ 14 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 14 ਅਪਰੈਲ 2011 ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਪੁਰਾਣੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਗਿਰਦ ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ- 15 ਅਪਰੈਲ, 2011 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ- 17 ਅਪਰੈਲ, 2011 (ਐਤਵਾਰ)

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ।

Committee Members: Dr. Satinder Singh Bharaj (President), Mrs. Amritpal Kaur (Vice President), S. Nirvair Singh (Secretary), S. Tarlochan Singh Sandhwalia (Treasure), S. Baldev Singh Grewal, S. Baldev Singh Gill and S. Parshotam Singh Deol.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231, www.LansingGurdwara.Com

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਅਪਰੈਲ 2011

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 23 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ)। ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090
Ajay Badhwar Tax and Accounting Services, Ph: 517-393-0720
Syan Video, Ph: 734-261-0936
Bombay Wedding Events, Ph: 586-604-6881
Asian International Foods Indian Grocery Store, Ph: 269-288-0574

Worldwide Travel
1-800-504-3044

- *ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ *ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
- *ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਭੰਡ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ

Contacts:

Gurudwara Sahib (517) 272-0231

Ladi Multani (517) 204-4171

S. Balbir Singh (517) 402-1811

S. Kuldip Singh (President) 517 402 4910

Ladi Multani, Balbir Singh, Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhshish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nirmal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh.

Free city parking across the Park on Capital Ave.

Sikh Temple Reno-Nevada

1380 Selmi Dr., Reno NV 89523

ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫਤਿਹ॥

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਰੀਨੋ, ਨੇਵਾਡਾ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ 17 ਅਪਰੈਲ, 2011 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ 15 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਅਰੰਭ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ 17 ਅਪਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਲਈ ਸੋਲਰ ਸਿਸਟਮ ਲਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਗਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਲਈ ਧੰਨਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਚੇਅਰਮੈਨ-ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਥਾਂਦੀ
ਪ੍ਰਧਾਨ-ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਉਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਸੈਕਟਰੀ-ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡ

ਉਪ ਸੈਕਟਰੀ-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
ਖਜ਼ਾਨਚੀ-ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਉਪਲ
ਉਪ ਖਜ਼ਾਨਚੀ-ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ

ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨੈਵ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਥਾਂਦੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸਰਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਰੀਨੋ, ਨੇਵਾਡਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਚੇਅਰਮੈਨ-ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਥਾਂਦੀ, ਫੋਨ: 775-742-5523 ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਫੋਨ: 775-313-2499

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਰੋ

2341 ਵੈਸਟ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ 60659, ਫੋਨ:773-274-6969

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

28 ਮਈ 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ,
ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ,
ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ
ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ,
ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ,
ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ
ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਰੋ
ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸਾਖੀ ਨਗਰ
ਕੀਰਤਨ (ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ) ਆਉਂਦੀ 28 ਮਈ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ
ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਿਜ/ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ
ਕੇ ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਵੈਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ
ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਥ
ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ
ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏਵਨ ਕਾਰਪੈਟਸ
ਫੋਨ 773-988-6181

ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਫੋਨ 630-205-6575

ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ
ਫੋਨ 847-674-9074

ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ
ਫੋਨ 630-688-3570

ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ 847-226-2515

ਵਿਸਫੋਟ:ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਸੋਂ 121 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ 'ਚ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕੌਮੀ ਆਬਾਦੀ 'ਚ 18.1 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕ ਅਰਬ 21 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕਾ,

2011 ਦੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੀ 17.5 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 62.37 ਕਰੋੜ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ 58.65 ਕਰੋੜ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਪੱਖੋਂ ਚੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉੱਥੇ ਕੁੱਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ 19.4

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 19.9 ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 64,429 ਲੋਕ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮਿਲਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਘਣਤਾ ਪੱਖੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ 37,346 ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਘਣਤਾ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੀਬਾਂਗ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ 11297 ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ 9252 ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਚ 382 ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜਦਕਿ 2001 ਵਿਚ 325 ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਦਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਮਗਰ 914 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚਲਾ ਵਕਫ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ

ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਜਿੱਥੇ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ 64.83 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 74.04 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 9.21 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਤੇ ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 0-6 ਸਾਲ ਦੇ 15.88 ਕਰੋੜ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 2001 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 50 ਲੱਖ ਘੱਟ ਹਨ। ਕੇਰਲ, ਲਕਸ਼ਦੀਪ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਗੋਆ, ਦਮਨ ਤੇ ਦੀਯੂ, ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਐੱਨ.ਸੀ.ਆਰ. ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਸਣੇ 18 ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ 85 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਾਖਰਤਾ ਟੀਚਾ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਟੀਚਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 93.91 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਵਿਚ 92.28 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 63.82 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਸਾਖਰ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 1872

ਤੋਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ 2011 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ 15ਵੀਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ 35 ਰਾਜ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੰਮ ਉਪਰ 2,2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਏ ਤੇ 27 ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਉਪਰ 8000 ਟਨ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ 10,500 ਟਨ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਖਰਚ ਹੋਈ।

ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪਛੜੇ

ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਾੜੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਲ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ (0-6 ਸਾਲ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕਿਆਂ ਮਗਰ 830 ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 846 ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਤੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ 'ਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਪੱਖੋਂ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕਿਆਂ ਮਗਰ 971 ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 970 ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਝੱਜਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕਿਆਂ ਮਗਰ 777 ਤੇ ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ 'ਚ 778 ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਲਾਹੌਲ-ਸਪਿਤੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਮਗਰ 1013 ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਖਰਤਾ ਪੱਖੋਂ 2001-2011 ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ 82.14 ਪੁਰਸ਼ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ 65.46 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਹਨ।

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਬਰਾਜ਼ੀਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੇ ਜਪਾਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ

ਫੀਸਦੀ ਜਨਤਾ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2001-2011 ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ 18.1 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਸਾਲ 2011 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 17.64 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਉੱਥੇ ਇਹ ਦਰ 2001 ਵਿਚ 21.15 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਸੈਂਸਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਸੀ. ਚੰਦਰਮੌਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰ

ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ!

ਸਿੰਗਾਪੁਰ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਦੇ 16 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੰਟਾ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀ ਕਨਸਲਟੈਂਸੀ ਫਰਮ ਪੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਐਂਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਰਿਸਕ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਸਿਫਰ ਤੋਂ 10 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 8.67 ਅੰਕ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਖਰਾਬ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ (8.0 ਅੰਕ), ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (9.25 ਅੰਕ) ਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ (9.27 ਅੰਕ) ਹਨ। ਥਾਈਲੈਂਡ 7.55 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ 11ਵੇਂ ਜਦਕਿ ਚੀਨ 7.93 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਦਸਵੇਂ ਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ 8.3 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਨੌਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ 0.37 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਦੇਸ਼ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਂਗਕਾਂਗ (1.10), ਆਸਟਰੇਲੀਆ (1.39), ਜਪਾਨ (1.90) ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ (2.39) ਦੇ ਸਥਾਨ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸੂਬਾਈ ਤੇ ਮੁਕਾਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਕਾਮੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 9.27 ਜਦਕਿ ਕੌਮੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 8.97 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 8.18 ਅੰਕ ਕਮਾਏ ਜਦਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ 7.76 ਅੰਕ ਲੈ ਗਏ।

ਏਸ਼ੀਆਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਕਾਮ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ, ਆਲੂ ਮਿਆਰੀ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਘੁਟਾਲਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਮਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਵੀ ਚੱਲਣਗੇ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਕੋ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਮਲਾਂ 'ਤੇ ਕਰਾਰਾ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਲੱਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਚਾਅ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਆਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਦੇ ਕਈ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੰਘ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਪਰ ਤਾਲੀ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੱਜਦੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ 'ਚ 1600 ਕਰੋੜ ਦਾ ਰਗੜਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੁੰਗਲੂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੇ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰਗੜੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਗਰੋਂ ਸੁੰਗਲੂ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਤੇ ਘਪਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੌਥੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਰਾਈਟਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਖਰਚਣ ਤੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ। ਵਿੱਤੀ

ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਦੇਣੇ ਪਏ। ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ 574 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬੇਲੋੜਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਖਰਚੇ ਗਏ। ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਸੁੰਗਲੂ ਕਮੇਟੀ ਸਾਬਕਾ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਵੀ.ਕੇ. ਸੁੰਗਲੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ 16 ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ 10 ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਾਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੈਮਰੇ ਤੇ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਯੰਤਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜਿਸ 'ਤੇ 30 ਕਰੋੜ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਇਆ ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ

ਵੀ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁੰਗਲੂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਨਿਲ ਖੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਆਰ.ਕੇ. ਖੰਨਾ ਟੈਨਿਸ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਵੀ ਉਂਗਲ ਉਠਾਈ ਹੈ।

ਸੁੰਗਲੂ ਪੈਨਲ ਨੇ ਸੂਚੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਜੁਆਬਦੇਹੀ

ਸੁੰਗਲੂ ਪੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ

ਦੇ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਢੋਂਗ ਰਚਿਆ। ਆਪਣੀ ਛੇਵੀਂ ਤੇ ਆਖਰੀ 103 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ (ਓ.ਸੀ.) ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਲਈ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ 'ਫੇਰਬਦਲ' ਕੀਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਵੀ ਜੁਗਤ ਬਣਾਇਆ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਓ.ਸੀ. ਬਣਾਈ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ-ਸੂਰੇ ਤੇ ਬੇਰੋਕ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢਕਵੰਜ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਓਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈ.ਓ.ਏ.) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਨਵੰਬਰ

2003 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2004 ਤਕ ਕਲਮਾਡੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਰਾਲੇ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਮਾਡੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤਕ ਓ.ਸੀ. ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਦ ਤਕ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਓ.ਸੀ. ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁੰਗਲੂ ਪੈਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਫਰਵਰੀ 2005 ਨੂੰ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਓ.ਸੀ.), ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1860 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰ

ਕਰਾਈ। ਇਹ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਇਸ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਨਿਯਮ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 17 ਮਾਰਚ 2005 ਨੂੰ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਤੇ ਕਲਮਾਡੀ ਵੱਲੋਂ 10 ਫਰਵਰੀ 2005 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਚ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੇਰਬਦਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਓ.ਸੀ. ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਆ ਉਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁੰਗਲੂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

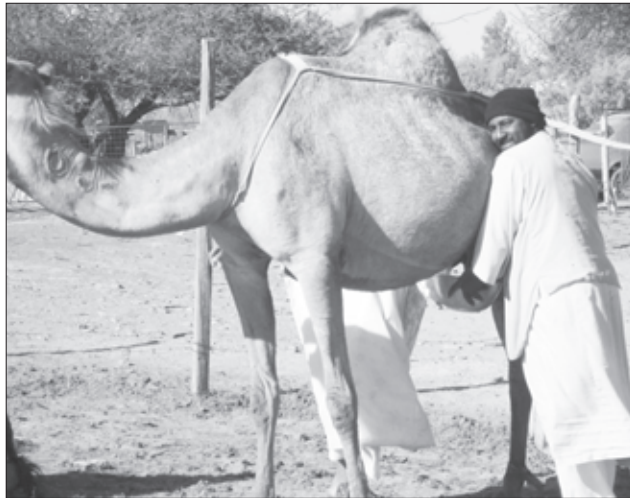
ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਉਠਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ

ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ: ਹੁਣ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਕੈਂਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਉਠਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਰੂਸ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ 70 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਉਠਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਖੋਜ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਠਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਹਾਜਤਾ, ਕੈਂਸਰ, ਏਡਜ਼, ਸ਼ੂਗਰ, ਅਲਰਜੀ ਤੇ ਚਿਤਚੌੜੇਪਣ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦੇਵੰਦ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਠਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁੱਧ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੈਮਲ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੁੱਧ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਿਕਸਿਤ ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਮਲ ਮਿਲਕ ਦੇ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖੋਜਣ ਲਈ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਲੀਸ਼ਾ ਤੇ ਫਿਲੀਪਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਸਰ, ਏਡਜ਼, ਸ਼ੂਗਰ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਹਾਜਤਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਠਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦੇਵੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਬੀ, ਸੀ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਤੇ ਆਇਰਨ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਠਣੀ ਖੁਸ਼ਕ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪਸ਼ੂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ

ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 50 ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ

ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਠਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 50 ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਿਕਸਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਠਣੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗੇ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਮਲ ਮਿਲਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੋਮਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਐਨ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੰਜ ਲੱਖ ਉਠਣੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੀਕਾਨੇਰੀ, ਜੈਸਲਮੇਰੀ, ਮੇਵਾਤੀ ਉਠਣੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੌਮੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕੈਮਲ ਮਿਲਕ ਬਾਰੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਖੋਜਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰੁਝਾਨ ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਉਠਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਛੇ ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 15 ਰੁਪਏ ਲਿਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਠਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੋਣ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਨਾਇਕ ਜਾਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਠਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੋਣਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹੈ ਦੇਹ ਵਪਾਰ

ਮੈਲਬਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਲਬਰਨ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਕੈਂਡਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਵਾਸ ਏਜੰਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦੇ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

'ਦਿ ਏਜ' ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਵਾਸ ਏਜੰਟ ਮੈਲਬਰਨ ਤੇ ਸਿਡਨੀ ਵਿਚ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਇਹ ਏਜੰਟ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਲਈ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਭਾਲ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਟ੍ਰੈਟਵੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਗਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦੇ ਸਬੰਧੀ ਮੈਲਬਰਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਲਬਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਕਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੈਕਸ ਵਰਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਫੈਡਰਲ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚਕਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਔਰਤ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਚੀਨ ਤੋਂ ਸਟ੍ਰੈਟਵੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਖੋਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਦੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ

ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਕਰਸਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੂਡ ਸਪਲਾਈ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਲਰ ਸਿੰਘੁ ਰਾਈਸ ਮਿਲ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹਨ ਤੇ ਸਿੰਘੁ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਛੇ ਏਕੜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਕਮਰਾ ਤੇ ਮਾਲ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਇਕੋ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੈਲਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਿੰਘੁ ਰਾਈਸ ਮਿਲ ਵਿਚ 1600 ਕੁਇੰਟਲ ਮਾਲ ਵੱਧ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸਿੰਘੁ ਐਗਰੋ ਵਿਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ 618 ਕੁਇੰਟਲ ਚੌਲ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੈਲਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ

ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ 47 ਲੱਖ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਲਾਈ ਹੈ। ਬਾਣਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਡੀਐਸਪੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੂਡ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਰਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚਿਬਰਾਏ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

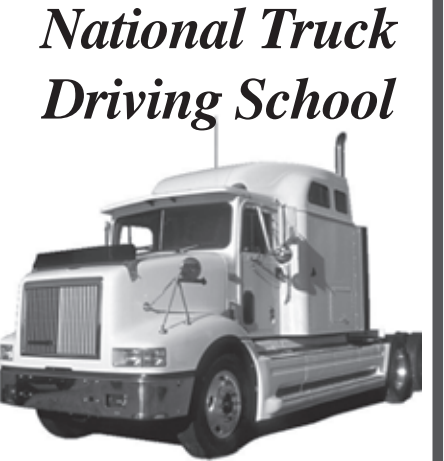
ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
 MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
 25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
 Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com
 Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
 ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

- * ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- * ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- * ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- * 2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
 Office: (866) 933-3038
 Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
 Yuba City Ph: 530-383-2785
 4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਸਤਰ-7

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਯੋਗ ਅਤੇ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਵੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ, ਤੀਰਥ-ਇਸ਼ਨਾਨ, ਸੰਨਿਆਸ ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਬਗਲੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਟੰਗ ਦੇ ਭਾਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਘੁੰਮ ਕੇ ਤੀਰਥ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਜਹਾਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਹਾਨ

ਦੀਆਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਵਿਦਵਾਨ 'ਮਹਾਕਾਲ' ਦਾ ਅਰਥ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਸ਼ਬਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਜੋ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ 'ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਹੈ:

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗਾਥ ਬੋਧ॥

ਸੁਨਤ ਜਸੇ ਕੋਟਿ ਅਘ ਖਏ॥ (ਪੰਨਾ 212)

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਤਨ ਕੀ

ਠਾਹਰ ਨੀਕੀ ਧਿਆਨ ਕਉ॥ (ਪੰਨਾ 120)

'ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ' ਵਿਚ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ' ਅਤੇ 'ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਹਾਂ ਕਾਲ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ 'ਕਾਲ' ਬੰਧਨ ਦਾ, ਸਮੇਂ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੌਰਾਣਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈ-ਦੇਵ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ ਉਤਪਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੂੰ ਸੰਘਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾ, ਧਰਤਾ ਅਤੇ ਹਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਤ੍ਰੈ-ਦੇਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ-ਮਾਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਜਦਿਆਂ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਚਿਤਵੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਕਸ਼ਮੀ, ਸਰਸਵਤੀ, ਪਾਰਵਤੀ, ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਆਦਿ। ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪਰਦਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮ ਦੇਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਹਾਂਦੇਵੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇੱਕ ਪਰਮ ਦੇਵੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰਿਆ ਜੋ ਕਿ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੁਭਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਿਕਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਮਹਾਕਾਲ ਕਾਲਿਕਾ ਅਰਾਧੀ' ਜੋਤਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਚਨਾਹਾਰ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਦੇਵੀਆਂ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਮਰਮ॥

ਸਭ ਉਪਰ ਅਲਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ॥

ਸੰਕਾਰ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਵ॥

ਖੋਜਤ ਹਾਰੇ ਦੇਵ॥ (ਪੰਨਾ 894)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਗਤ ਦਾ ਉਤਮ ਸਥਾਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਦੀ ਪੌਰਾਣਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਰਸਿੰਘ ਰੂਪ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕੀ ਅਤੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭਗਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ:

ਦੇਵ ਕੁਲੀ ਲਖਿਮੀ ਕਉ ਕਰਹਿ ਜੈਕਾਰੁ॥

ਮਾਤਾ ਨਰਸਿੰਘ ਕਾ ਰੂਪ ਨਿਵਾਰੁ॥

ਲਖਿਮੀ ਭਉ ਕਰੈ ਨ ਸਾਕੈ ਜਾਇ॥

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜਨੁ ਚਰਣੀ ਲਾਗ ਆਇ॥ (ਪੰਨਾ 1154)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਦੇ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗੋ। ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਡੁੱਬ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਥਰ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਤੈਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਡੁੱਬਣਾ ਹੀ ਹੈ:

ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਪੂਜੀਐ ਭਾਈ

ਕਿਆ ਮਾਗਉ ਕਿਆ ਦੇਹਿ॥

ਪਾਹਣੁ ਨੀਰਿ ਪਖਾਲੀਐ

ਭਾਈ ਜਲਮਹਿ ਬ੍ਰਫਹਿ ਤੇਹਿ॥ (ਪੰਨਾ 637)

ਫਿਰ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਦੇ ਵਾਰਿਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਰਜਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਿਕਾ ਧਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ 'ਚ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਇੱਕ ਅਭੁੱਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਅਭੁੱਲ' ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਸਤੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ 'ਅਭੁੱਲ'। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦੋਵੇਂ 'ਅਭੁੱਲ' ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ, ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਯੁਕਤੀ-ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਵਤਾਰਾਂ, ਰਾਮਾਨੰਦ ਵਰਗੇ ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੀਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਸਭ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਉਰਝਾਨਾ। ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾਹੂੰ ਨ ਪਛਾਨਾ' ਕੀਤਾ। 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਲਤੀਆਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋਤਨਾ ਯੁਕਤੀ-ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੀ ਭਗਤ, ਸੰਤ ਦਾ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਰਚਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਗੁਰੂ-ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਲਿਖਣਗੇ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਰਾਮਾਨੰਦ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਰਾਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਵੈਰਾਗੀ ਦਾ ਭੇਸ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਗਲ ਵਿਚ ਕਾਠ ਦੀ ਮਾਲਾ ਪਾ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ:

ਪੁਨਿ ਹਰ ਰਾਮਾਨੰਦ ਕੋ ਕਰਾ॥

ਭੇਸ ਬੈਰਾਗੀ ਕੋ ਜਿਨ ਧਰਾ॥

ਕੰਠੀ ਕੰਠਿ ਕਾਠ ਕੀਡਾਰੀ॥

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨ ਕਛੁ ਬਿਚਾਰੀ॥ (25)

ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਭਾਵੇਂ ਜਾਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਨ ਪਰ ਧਰਮ-ਆਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ, ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ, ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਉਚੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੋ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪਈਏ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ:

ਕਤ ਜਾਈਐ ਰੇ ਘਰਿ ਲਾਗੇ ਰੰਗੁ॥

ਮੇਰਾ ਚਿਤੁ ਨ ਚਲੈ ਮਨੁ ਭਇਓ ਪੰਗ॥ਰਹਾਉ॥... ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤੋਰ॥

ਜਿਨਿ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਭ੍ਰਮ ਕਾਟੇ ਮੋਰ॥

ਰਾਮਾਨੰਦ ਸੁਆਮੀ ਰਮਤ ਬ੍ਰਹਮ॥

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ॥ (ਪੰਨਾ 1195)

'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ

ਪੰਕਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਲਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ 'ਅਭੁਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ' ਹਸਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਸਗੋਂ 'ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ' ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਲਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ, ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਨੂੰ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ (ਸੰਮਤ 1423 ਤੋਂ ਸੰਮਤ 1524) ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਜਨਮ 570 ਈਸਵੀ ਅਤੇ ਫੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ 632 ਈਸਵੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗਲਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨ, ਇੱਕ ਖ਼ੁਦਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਜਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪੈਗਾਮ ਦਾ ਸਿਰਫ ਸੰਦੇਸ਼-ਵਾਹਕ ਕਿਹਾ ਹੈ। 'ਪੈਗੰਬਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਉਪਜਾਏ॥

ਤਿਨ ਤਿਨ ਅਪਨੇ ਰਾਹ ਚਲਾਏ॥

ਮਹਾ ਦੀਨ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਉਪਰਾਜਾ॥

ਅਰਥ ਦੇਸ ਕੋ ਕੀਨੋ ਰਾਜਾ॥ (26)

ਤਿਨ ਭੀ ਏਕ ਪੰਥ ਉਪਰਾਜਾ॥

ਲਿੰਗ ਬਿਨਾ ਕੀਨੋ ਸਭ ਰਾਜਾ॥

ਸਭ ਤੇ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਜਪਾਯੋ॥

ਸਤਿਨਾਮ ਕਾਹੂ ਨ ਦ੍ਰਿੜਾਯੋ॥ (2)

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਸੀ ਇਹ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਨੌਵੀਂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਨੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਤ੍ਰਿਬੈਣੀ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ:

ਮੁਰ ਪਿਤ ਪੂਰਬ ਕੀਯਸਿ ਪਯਾਨਾ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਤੀਰਥ ਨਾਨਾ॥

ਜਬ ਹੀ ਜਾਤ ਤ੍ਰਿਬੈਣੀ ਭਏ॥

ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰਤ ਬਿਤਏ॥

ਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਮਾਰਾ ਭਯੋ॥

ਪਟਨਾ ਸਹਰ ਬਿਖੇ ਭਵ ਲਯੋ॥ (2)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਖੰਡਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗਮ, ਸਿੱਟੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਸਾਰਕ ਹਰਖ-ਸੋਗ, ਮਾਇਆ ਆਦਿ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਮਨ ਰੇ ਗਹਿਓ ਨ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼॥

ਕਹਾ ਭਇਓ ਜਉ ਮੂਭ ਮੁਭਾਇਓ

ਭਗਵਉ ਕੀਨੋ ਭੇਸੁ॥ਰਹਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 633)

ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਜਿਹ ਨਰ ਕਉ ਕੀਨੀ

ਤਿਹ ਇਹ ਜੁਗਤਿ ਪਛਾਨੀ॥

ਨਾਨਕ ਲੀਨ ਭਇਓ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ

ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਸੰਗਿ ਪਾਨੀ॥ (633)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਜਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧੁਰੇ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੋ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਅਕਸ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਢੂੰਢੋ। ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪ-ਚੀਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ:

ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨ ਜਾਈ॥

ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ

ਤੋਹੀ ਸੰਗਿ ਸਮਾਈ॥ ਰਹਾਉ॥...

ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ

ਇਹ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਬੜਾਈ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਆਪਾ ਚੀਨੈ

ਮਿਟੈ ਨ ਭਰਮ ਕੀ ਕਾਈ॥

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) 'ਅਣਖ' ਅਥਵਾ 'ਗੈਰਤ' ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਕੋਲ ਅਣਖ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਗਹਿਣੇ ਹੋਣ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਜੁਲਮ ਜਬਰ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

(2) ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਏਨਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਰਮੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਮਦਹੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਭਰਮ ਪਾਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣਾ ਕੇਵਲ ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹੀ ਧੁਰੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੱਕ ਹੈ।

(3) ਅਧਰਮੀ ਹਕੂਮਤ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਯਕੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(4) ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਜਿਥੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਮੁਗਲ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਤੋਂ ਉਨਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਹਕੂਮਤੀ ਤਜਰਬੇ ਸਿੱਖਣ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿਚ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਪਖਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

(5) ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(6) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਠੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਦੀਆਂ ਤੇਗਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸੂਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(7) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਹਿੰਸਾ ਪਰਮੇ ਧਰਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀਆਂ ਸੰਗੀਨਾਂ ਤੁੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(8) ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪਰਮ ਧਰਮ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਮੂਨਾ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਬਾਗੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਹੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਜਖਮ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇਕ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ।

(9) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕਹਿਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮੁਢਲਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹਨ।

(10) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਲੱਖਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਖੋਹ ਲਏ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਵੇ। ਮਾਈ ਭਾਗੇ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਲੜਨਾ ਹੈ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਪਈਆਂ ਹੁਣ ਜਾਗ ਵੇ।

(11) ਜੰਗ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਲਾਅ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਬਲੀਆਂ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

(12) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਪ ਦੀ ਜੰਝ ਦੇ ਸਿਰ ਆ ਚੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਰਣ ਵਿਚ ਜੂਝਣਾ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

(13) ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜੂਝਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਖੁਦ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜੂਝਦਿਆਂ, ਜੀਵਨ ਸਾਥ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(14) ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੁਰੂਤੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਨੂੰ ਏਨਾ ਕਾਬਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਅਹਿੰਸਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਰਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾ ਵੜਨ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(15) ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 54 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਮਲੋਟ-ਡੱਬਵਾਲੀ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਲਾ ਅਨੂ (ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵਣਵਾਲਾ ਅਨੂ) ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਚੰਗੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮੋਹਤੀ ਅਨੂ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਨੇ ਗੱਡੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅੱਧੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ' ਦਿਆਂ ਨੇ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਿੱਧੂ ਗੋਤੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਵੇਲਾ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਫੁੱਲ੍ਹੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਧੁੱਪ ਸੋਕਦੀ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਪੰਝੂਤਾ ਵੀ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਔਰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ 'ਜੱਗੇ ਜੱਟ' ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਉਰਫ ਗਾਬੇ ਉਰਫ ਗੱਭੋ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪੇਕਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਸੀ, ਲਾਡ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਗਾਬੇ ਤੇ ਗੱਭੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਮਰ ਕਰੀਬ 86 ਸਾਲ। ਸਿਹਤ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਨਿਗ੍ਹਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਬੋੜਾ ਉਚਾ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਯਾਦ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਭਾਵ ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਕਮ, ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਿਨਾ ਅਟਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਮਾ ਜੀ ਨਿੱਤਨੇਮੀ ਹਨ। ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਜੱਗੇ ਡਾਕੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਬਾਪ ਡਾਕੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਆਪਣੀ ਚਾਚੀ ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅੱਖਰ ਉਠਾਉਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ 'ਪਟਵਾਰਨ' ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਨਿੱਤ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਨਿਗ੍ਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੋੜਾ-ਬੋੜੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਮੂੰਹ ਜੁਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਦੋਹਰ (ਘਰ ਦੇ ਕੱਤੇ ਸੂਤ ਦੀ ਬਣਾਈ ਚਾਦਰ ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਹਰੀ ਕਰਕੇ ਅੱਠ ਵਾਰ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਬਾਪੂ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਨਾਨਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਗਿਲਾਸੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਗੜ੍ਹਵੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਜੱਗੇ ਦਾ ਜਨਮ 1903 ਦੇ ਨੇੜ-ਤੇੜ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧੀ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਮਰ 86 ਸਾਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੱਗੇ ਦੀ ਮੌਤ ਕਰੀਬ 30 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਉਦੋਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 9 ਸਾਲ ਸੀ। 1959 ਵਿਚ ਗੀਤਾ ਦੰਤ ਅਤੇ ਮੰਨਾ ਡੇਅ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ' ਦਾ ਗਾਣਾ 'ਤੂ ਰੂਪ ਕੀ ਨਗਰੀ ਕਾ ਰਾਜਾ' ਬੜਾ ਚਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੱਗੇ ਡਾਕੂ 'ਤੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੱਗੇ ਡਾਕੂ 'ਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਫਿਲਮ 1991 ਵਿਚ ਬਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੋਗਰਾਜ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਵੀ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਰੂਹ ਨਾਲ ਗਾਇਆ।

ਬੋਬੇ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਗਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਤੋਰੇ-ਫੇਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਸੀ। ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਅਣਖੀਲੇ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਟੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ੈਲਦਾਰ, ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਤੇ ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦੇਖੀ ਹੁੰਦੇ। ਜੱਗੇ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਆਢਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੱਗੇ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਗੋਣਾ (ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਗੁਪਤ ਜਗ੍ਹਾ) ਸੀ। ਮਾਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਗਲੇ ਕੋਲ ਮਾਸ ਟੁੱਕ ਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਗੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਮੋਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੱਗਾ ਉਸ ਗੋਣੇ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ

ਇਤਰ ਫੁਲੇਲ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ:ਜੱਗਾ ਜੱਟ

ਹੋਰ ਬਿਪਤਾ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਣ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੁਪਤ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੋਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੱਗੇ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧੀ। ਸਿਰਫ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਖੀਰ ਖਾਧੀ। ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ ਸਹੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੇ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੋਬੇ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਬੋਲਦੀ ਹੈ: ਮੈਂ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਆਂ, ਸਰਦਾਰ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਧੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਉਹ ਡਾਕੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਐਸ ਲਈ ਲੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਸੀ। ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਬੱਸ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਯਾਦ ਈ ਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਣਵਾਲਾ ਅਨੂ ਈ ਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਪ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਿਯੋਗ ਆ। ਇਕੱਲੀਓ ਈ ਹਾਂ ਮੈਂ। ਕੋਈ ਭੈਣ ਭਾਈ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਵਾਲਾ ਬਾਪੂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਹਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਫਿਰ ਕਈ ਦਿਨ ਮੈਂ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ। ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡਾਕੂ ਕਹਿੰਦੈ ਕੋਈ ਦੇਵਤਾ, ਪਰ ਭਾਈ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਭੋਗਿਆ। ਹੁਣ ਬੋਬੇਰਾ ਲਾਣਾ ਮੇਰਾ। ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਆ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਬਾਕੀਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ। ਮੈਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂ (ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪੜਪੜੀ ਜਸਕੀਰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਬੁਲੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਦਿਆਂ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ) ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਖਾਲੀ ਆ।

ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਨੇ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਮਨਘੜਤ ਆ। ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੱਸਦੈ, ਕੋਈ ਗੁੱਜਰ। ਮੈਂ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ, ਸੱਚਾਈ ਕੀ ਆ। ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਘੜ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਬਾਪੂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਵੀ ਆਇਆ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਬਾਣਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਚੂਣੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਘਰ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੀਤ ਬਣਾ 'ਤਾ':

“ਜੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਜੱਗੇ ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ, ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਜੰਮਦੀ”

ਇਹ ਗਲਤ ਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਆ। ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਗਣ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋ ਨਹੀਂ, ਛੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮੇ ਪਰ ਹੋਈ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿ ਹਰ ਨਿਆਣਾ ਅੱਠਮਾਹਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਦਾਦੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸੋਢੀਵਾਲਾ ਦੇ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਰੱਖ ਲਿਆਂਦੀ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਹੱਥ ਲਵਾ ਕੇ, ਪਾਲ ਪੋਸ ਕੇ, ਪੀਰ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਬੱਚਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੱਚੇ (ਜੱਗੇ) ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਕਰਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਲਵਾ ਕੇ ਘਰੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬੱਕਰੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਮਰ

ਗਈਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਬੱਕਰਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇੰਦਰ ਸਾਈਂ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਰ ਬੱਕਰਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲਵਾਇਆ। ਉਹ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬੱਕਰੇ ਮਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਹੜਾ ਬੱਕਰਾ ਮਰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਹਲਵਾਈਆਂ ਨੇ ਚੁਰਾਂ (ਵੱਡੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ) ਪੱਟੀਆਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰੰਗ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਤੋਰਵਾਂ ਬੱਕਰਾ ਬਚਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਫਿਰਦੇ ਨੂੰ 'ਮੰਡੋ ਕਿਆ' ਦੇ ਤੇਲੀ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਵੱਢ ਲਿਆ। ਗੋਸ਼ਟ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਬੱਕਰਾ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜੱਗਾ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਇਆ।

ਬਾਪੂ ਹੋਰੀ ਦੇ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਇਕ ਭਾਈ ਜਿਓਂਦੇ ਰਹੇ। ਭੂਆ ਜੀਵਾਂ, ਮੁਕਲਾਵੇ ਗਈ ਕੱਤੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰ ਗਈ। ਉਹ ਰਾਈਆਂ ਛੋਟੀ ਉਰਫ ਰਾਏ ਵਿੰਡ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਆਹੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਭੂਆ ਸਮੇਂ, ਸਰਹਾਲੀ ਭੁੱਲਰਾਂ ਨੇਤੇ ਕਸੂਰ ਲਲਿਆਣੀ (ਪਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਵਿਆਹੀ ਸੀ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਘਰਿਆਲੋ ਵਿਖੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਕਈ ਬਾਈ ਉਜੜਦੇ-ਪੁੱਜੜਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਸਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੇਤੇ ਵੱਸ ਗਏ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਕਲੌਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਝੰਡੇ ਕਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਲਾ ਅਨੂ ਅਲਾਟ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਪੇਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਬਣਵਾਲਾ ਅਨੂ ਪੈਲੀ ਲੈ ਲਈ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ 70 ਕੁ ਕਿਲੋ ਦੀ ਢੇਰੀ ਆ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ 2005 ਵਿਚ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਲਾ ਅਨੂ ਵਿਖੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਇੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ 1983 ਵਿਚ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਲਾ ਅਨੂ ਵਿਖੇ ਹੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਈ। ਮੇਰੇ ਪੇਕੇ ਜੱਟ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਆ ਅਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਗੋਤ ਸੰਧੂ ਆ। ਨੌਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਕਸ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨੇ। ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਵਾਂਗ ਦੋ ਤੁਰਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਉਪਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੇਠਾਂ। ਪੱਗ ਅਕਸਰ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਦੁਹਰੀਆਂ ਕੁੰਢੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ। ਧੂਹਵਾਂ ਚਾਦਰ। ਛਾਤੀ ਚੌੜੀ ਸੀ। ਘੁਲਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਰੰਗ ਪੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਸੀ ਉਹਦੇ 'ਤੇ। ਨੱਕ ਜਿਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਤਿੱਖਾ। ਅੱਖ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਸਿੱਧੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਬਾਪੂ ਦੀ ਅੱਖ ਵੱਲ। ਖਵਰੈ ਚੜ੍ਹੇ ਪਹਿਰ ਸਰਾਬ ਪੀਣ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਦਾਦੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲੋ ਪੈਲੀ ਬੋਬੇਰੀ ਸੀ। ਪੈਂਟ ਕਿੱਲੇ ਪੈਲੀ 'ਤੇ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਚਾਚਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੈਂਟ ਕਿੱਲੇ ਦਾ ਵਾਰੀਵਾਣ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਛੋਟਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਾਦਾ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਚਾਚੇ ਨੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ। ਕਹਿੰਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਪਿਓ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੈਣੀ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਬਾਪੂ ਵਿਹਲਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਖਾਣਾ ਚੰਗਾ ਪਹਿਨਣਾ। ਘੁਲਣਾ।

ਪਿੰਡ ਕਲਮੋਕਲ ਦਾ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਖਾਰ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਪੂ ਉਸਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਨੇ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਪਵਾ ਕੇ

ਬਾਪੂ ਨੂੰ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕਰਵਾ 'ਤੀ। ਉਧਰੋਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਜੰਡਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਾਰੇ। ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਮਹੰਤ ਨਰੈਣੂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਥੇ ਨਾਲ ਬਾਪੂ ਵੀ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਡਾਕੂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?' ਬਾਰੇ ਬੋਬੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕੁੜੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰ ਪੈ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੱਛ ਕਾਰਨ ਉਹ ਘਰੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਨੇ ਕੰਗਣਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਤੋਂ ਬੰਦੂਕ ਖੋਹ ਲਈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ

ਬੋਬੇ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ

ਕਿ ਪਛਾਣ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਆਚਲ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬੰਦੂਕ ਲੈਣ ਗਿਆ। ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਹਮ ਪਿਆਲਾ ਸੀ। ਜੱਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਡਾਕੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭਰੀ ਬੰਦੂਕ ਆ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਖਾਲੀ ਆ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਦੇਹ, ਨਾਲੇ ਕਾਰਤੂਸ। ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਤੇ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਦੇ ਦੋ ਡੱਬੇ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਪਏ ਸੀ, ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਜੱਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਤੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦੇਹ ਕਿ ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਛੱਡ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਵਿਖਾਲਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਫੜਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਜੱਗਾ ਭੀਮ ਕੇ ਪਿੰਡ ਛੱਪ ਰਹੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਏ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਲੰਘ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ। ਜੇ ਫੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਫੜ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਸਗਰ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗਾ, ਮੇਰਾ ਇਕ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕੀ ਸੀ?

ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਪੂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਪੈਲੀ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮਾਲ-ਡੰਗਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਤੌਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਪੂ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲੇ। ਅਕਸਰ ਧੀ ਦਾ ਬਾਪ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਕੀਤੀ।

ਲੱਠ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਆ। ਮੇਰਾ ਪਤਿਓਰਾ (ਸਹੁਰੇ ਦਾ ਭਰਾ) ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਕਾਵਾਂ, ਬਾਪੂ ਦਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਯਾਰ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕੂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਵਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਛੇਤੀ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਛੋਟੇ ਸੀ। ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਰੀ ਫਿਰ ਕੁਤਮ। ਤੇਰੀ ਧੀ ਮੇਰੀ ਧੀ। ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿਓ ਨਾਲ ਕਰੂੰਗਾ।” ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਿਆਣੀ ਹੁੰਦੀ ਦਾ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਮਾਨਾ ਉਦੋਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਰਾ, ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ; ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਰੋਸ਼ਮ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ

ਉਧਰੋਂ ਬਾਪੂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸਾਹੀਵਾਲ ਡਾਕੂ ਮਾਰਿਆ। ਦੱਸਦੇ ਆ ਬਈ ਬਾਪੂ ਨੇ ਇਹ ਡਾਕੂ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਹਥਿਆਰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜੱਗੇ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਜੱਗੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਸਰਦਾਰਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਡਾਕੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਸਾਕ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲੈ ਲਾ। ਵੇਖੀ ਕਿਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸਿਵਾ ਕਾਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਂ।” ਪਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ 6 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਬੋਲੀ ਪਿੰਡ ਕੁੱਲ ਮੋਕਰ ਦੇ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਨਾਮਵਰ ਘੋੜੀ 'ਹੀਰੀ' ਦਾਜ 'ਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘੋੜੀ ਢੋਲ 'ਤੇ ਨੱਚਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ 'ਚ ਲੋਕ ਵਫਾ ਬਹੁਤ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸੀ।

ਆਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੁਆਇਆ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਆ। ਆਪੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਚੰਦ ਸੀ। ਦੋ ਟੌਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਛਾਂ ਦੁਹਰੀਆ ਕੁੰਢੀਆਂ ਕਰਕੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੋਨਾ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਬੱਬਰਾਂ ਲਈ ਲੁੱਟਦਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਹ, ਗੁੰਗੂ ਗਿੱਲ ਤੇ ਯੋਗਰਾਜ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਆ ਜੱਗੇ 'ਤੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਚਤ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਰੱਖ 'ਤੀ। ਫਿਲਮ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੋਈ। ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਗਿਲਾ ਹੈ। ਪੱਗ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ।

ਪੱਗ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਗੀ। ਬਾਪੂ ਜਦੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੱਗ-ਪੱਗ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਂ ਪੱਗੀ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਆ। ਉਦੋਂ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੁੱਖਾਂ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿਆਣਿਆਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਦਾਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸੋਢੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਇਸਦਾ ਪਿਓ ਮਰਜ਼ੂਗਾ। ਫਿਰ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਰੱਖ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੱਗ ਬਨਾਈ। ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਦੋ ਲੜੀ ਪੱਗ ਬੜੇ ਸੌਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਪੱਗ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵੇਖੀ ਆ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹੀ। ਖਵਨੀ ਦਾਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਬਾਪੂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦਿਨ-ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇੰਨਾ ਯਾਦ ਆ ਭਾਈ, ਫੱਗਣ ਦੇ ਦਿਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਸਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਬਾਪੂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬੰਤਾ ਤੇ ਸੋਹਨ ਵੀ ਮਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਹੋਰੀ ਮਲੰਗੀ ਫਕੀਰ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਸਿੰਧੂਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਡੇਰਾ ਸੀ। ਮਲੰਗੀ ਖੁਦ ਡਾਕੂ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ “ਦਿਨੇ ਰਾਜ ਫਰੰਗੀ ਦਾ, ਰਾਤੀ ਰਾਜ ਮਲੰਗੀ ਦਾ।”

ਬਾਪੂ ਜੱਗਾ ਸਿਰਫ 17 ਦਿਨ ਡਾਕੂ ਰਿਹਾ। ਵਾਈ ਮਹੀਨੇ ਭਗੋੜਾ ਰਿਹਾ; ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੱਗੇ ਡਾਕੂ ਦੇ ਸਿਰ ਇਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ 17 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਨਕਦ ਰੁਪਏ, ਘੋੜੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੱਗੇ ਨੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਲਾਲੂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਨਾਮ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਜੇ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਜਿਓਂਦਾ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਊ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਲੂ ਨਾਈ ਦਾ ਪਿੰਡ ਲਾਖੂਕੇ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆਇਆ। ਲਾਲੂ ਨਾਈ ਦਾ ਭਰਾ ਪਤੂਰਾ, ਦਾਰੂ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆਇਆ। ਇਨਾਮ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ। ਸੋਹਨ ਤੇਲੀ ਤੇ ਜੱਗੇ ਨੇ ਦਾਰੂ ਪੀ ਲਈ। ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਏ। ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲੂ ਖਾਰਾ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਧਰ ਨਾਈ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸੋਹਨ ਤੇ ਜੱਗੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਨਾਈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਸ ਜੱਫੋ-ਜੱਫੀ ਹੋ ਗਏ। ਨਾਈ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਈ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਤਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪੈ ਕੇ ਮਰਿਆ। ਕੈਦੀ, ਯਾਰ ਮਾਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁੱਡ ਮਾਰਦੇ ਸੀ। ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਕਾਲੂ ਖਾਰਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁਣ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲਾ ਟਿੱਬਾ ਨੇਤੇ ਮਮਦੇਟ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਦਾ ਬਣਿਆ ਡੰਡੀ ਵਾਲਾ ਚਾਕੂ, ਕੰਘਾ, ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਅਫੀਮ ਦੀ ਡੱਬੀ ਤੇ ਇਤਰ ਫੁਲੇਲ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਸੀ।

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ*

ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ-ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਤਿਉਹਾਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਬੰਧਤ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ-ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਸਬੰਧਤ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੈਸਾਖੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੇ ਪੱਕਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨੀ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਣਕ ਇਥੋਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਫਸਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ “ਓ ਜੱਟਾ ਆਈ ਵੈਸਾਖੀ” ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਆਮ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰੀ-ਫਸਲ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਤਣਾਉ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਛਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਸਾਂਝੇ ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ ਦੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਮੂਲ ਮਹੱਤਤਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ-ਸਾਜਨਾ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 1999 ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਵੈਸਾਖੀ ਸ਼ੇਖਰ ਇਕ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਦਲਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਵਸਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਸਲ ਦੇ ਪੱਕ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਿੰਬ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਜੋ ਫਸਲ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ 1499 ਈ. ਨੂੰ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ “ਨਾ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨ ਕੋ ਮੁਸਲਮਾਨ” ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਬੀਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹੀ ਸਿੱਖ-ਫਸਲ 1699 ਈ. ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪੱਕ ਗਈ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਕੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਉਂ ਫਸਲ ਦੇ ਪੱਕ ਜਾਣ ਦੇ ਬਿੰਬ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਵਸਰ ਦੀ ਗੱਲ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪੱਕੀ ਮੋਹਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ 1699 ਈ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸਿੱਖ-ਸਿਧਾਂਤ, ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ-ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਰੀਝ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਮਨਫੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਸਾਂ ਹੀ ਗੁਰ-ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜੁਗਤਿ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸੇ ਨੂੰ “ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਈਐ” ਵਜੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕ-ਆਧਾਰ ਮੁਹਈਆ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ ‘ਸੰਗਤ’ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਖਾਲਸਾ’ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੂਜਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ 41ਵੀਂ ਵਾਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਸੰਗਤ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਹਰਿ ਸਚੇ ਤਖਤ ਰਚਾਇਆ
ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਮੇਲਾ।
ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ
ਵਿਚਿ ਸਿਧਾਂ ਖੇਲਾ।
ਗੁਰੁ ਦਾਸ ਮਨਾਈ ਕਾਲਕਾ ਖੰਡੇ ਕੀ ਵੇਲਾ।
ਪੀਓ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।
ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਸਿਧਾਂਤ, ਸਿੱਖ-ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਦਕਾਲੀਨ ਆਧਾਰ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ

ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ

ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰਵੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣ-ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਭਾਵਨਾ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਹੀ ਭਾਵਨਾ ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮਰ ਸਕਦੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਖੋਂ-ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਮਾਨਵ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 1699 ਈ. ਵਾਲੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੌਮੀ ਐਲਾਨਾਮੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ “ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਰੋਹਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਏਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ

ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਧਾਰਮਿਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ-ਆਧਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤ ਵਿਚ ਫਰਕ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਮਝਿਆ/ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੜਕੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਦਰ), ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਜੋ ਗੱਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਯੂ ਤੋਂ ਯਯਦ ਭੀ ਹੋ, ਮਿਰਜਾ ਭੀ ਹੋ,
ਅਫਗਾਨ ਭੀ ਹੋ।
ਤੁਮ ਸਭੀ ਕੁਛ ਹੋ, ਬਤਾਉ ਤੋ,
ਮੁਸਲਮਾਨ ਭੀ ਹੋ।

ਜਿਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਬਚੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਸ ਹੱਦ ਤਕ ਸਿੱਖ-ਕੌਮੀਅਤ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਤ੍ਵਿਕ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਤੋਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਹ ਹੈ:

ਸਰਫਰੋਸੀ, ਸਰਬੁਲੰਦੀ,
ਅਨਕਸਾਰੀ, ਆਸਤੀ
ਇਨਹੀ ਕੀ ਯਕ ਜਾਈ ਕਾ ਤੋ
ਨਾਮ ਹੈ ਇਕ ਖਾਲਸਾ।
ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਜੋ ਭੂਤ ਨਾਲੋਂ
ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਵਿਖ ਦਾਮ ‘ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪਰਵਰਤਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਵਿਚ ਢਾਲਣ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦਾ ਤਵਾਜ਼ਨ ਵਿਗੜ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਖੋਹ-ਖਿੰਝੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀਅਤ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1699 ਈ. ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਣ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਥਾਪੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਗੇ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। “ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ” ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1539 ਈ. ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਰੇਲ ਰਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਅਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ

ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦ੍ਰਿਆਈ ਬਿਨਸਣਹਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਵਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਉਤਮਤਾ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੋਕਾਰ, ਇਕ ਪਿਤਾ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ), ਇਕ ਮਾਤਾ (ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ) ਅਤੇ ਇਕ ਜਨਮ ਸਥਾਨ (ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ) ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਵੀ ਮੱਠਾ ਪੈਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਕੌਮੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਦ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮਖਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਆਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ “ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ” ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਆਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ “ਪਹਿਲਾ ਮਰਣ ਕਬੁਲਿ” ਵਾਲਾ ਸਮਰਪਨ ਅਤੇ “ਹੋਹੁ ਸਭਨ ਕੀ ਰੋਣਕਾ” ਵਾਲੀ ਹਲੀਮੀ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸੁਭ ਅਮਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੈਸਾਖੀ ਦਾ ਸਿੱਖ-ਸੰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਇਕਵਾਰਗੀ ਸਿੱਖ-ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ-ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਸਜਨਾ ਹੈ। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਲਕਬ ਜਾਂ ਗੋਤਿ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਲਸਾ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਜਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗਿਣਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ, ਗੁਣਨਾਤਮਕ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੈਸਾਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵੈਸਾਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿੱਖ-ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਵ-ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਿੱਖ-ਮਾਡਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ-ਸਿਰਜਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਾਤੀ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ

ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਛਕਾਉਣ ਤਕ ਨੂੰ, ਨਾਸ਼-ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਸ਼-ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਧਰਮ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਧਰਮ ਨਾਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਮ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖਾਲੀ ਭਾਂਡਾ ਕਰਕੇ ਵਸਤੂ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਸਜਰੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਕਰਮ ਨਾਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਤਮੁਖੀ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਪੱਖ ਕੁਲ-ਨਾਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਨਦਾਨੀ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ, ਜਨਮ ਤੋਂ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਮੂਲਕ ਧਰਮੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਣਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਪੱਖ ਸਰਮ-ਨਾਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਧੰਧਿਆਂ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪੱਖ ਭਰਮ-ਨਾਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਭਰਮ-ਮੂਲਕ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ-ਕਲਪਿਤ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਨਾਂ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਭਰਮ ਮੁਕਤੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਦਸਿਆ ਹੈ: ਫੂਟੋ ਆਂਡਾ ਭਰਮ ਕਾ ਮਨਹਿ ਭਇਆ ਪ੍ਰਗਾਸਾ। ਕਾਟੀ ਬੋਤੀ ਪਗਰ ਤੇ ਗੁਰ ਕੀਨੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸਾ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1699 ਈ. ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਇਕ ਪੰਥ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਮਾਨਵ-ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਅਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ-ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵਾਗਡੋਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਦੀਵ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ। ਸੋ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਰਾਹੀਂ ਵੈਸਾਖੀ 1699 ਈ. ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਪੰਥ ਰੂਪੀ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਪੁਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਜੋ ਹਾਣੀ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਬੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਬਦਲ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਰਜਿੰਦ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਜਿੰਦ-ਕਰਮਾਤ ਦੀ ਆਸ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਜਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ-ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੂਖਮਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅੰਦਰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਸਿੱਖ-ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ (1469-1699), ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਤੇ

ਸਿੱਖ ਦਾ ਕਰਮ ਖੇਤਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਆਪਣੇਪਨ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਤਕ ਦਾ ਸਫਰ ਹੀ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਦਾਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਰ ਵੈਸਾਖੀ 1699 ਈ. ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ-ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਸਿੱਖ-ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪਰੰਪਰਕ ਕਰਮਾਤੀ ਮਾਨਵ ਉਤਮਤਾ ਗੁੰਮ ਹੈ।

ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕ-ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਡਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਤ ਪਰਾਈ ਦੇ ਵਿਸਰ ਜਾਣ ਦੀ ਉਤਮ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਵੈਸਾਖੀ 1699 ਈ. ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੋਠੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਨਿਯਮਕ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਸਰੋਕਾਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਏਸੇ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸਦ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਰਹਿਤਵਾਨ ਜੀਵਨ ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਏਸੇ ਲਈ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਏਸੇ ਨੂੰ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਨੂੰ ਭੂਤਮੁਖੀ ਅਤੇ ਭਵਿਖਮੁਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਵੈਸਾਖੀ 1999 ਈ. ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗਕ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 1699 ਈ. ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸਮਝੋ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਉਸੇ ਮਾਡਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜਾਗਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਨਾਮ ਦਯਾ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਇਕ ਐਲਾਨ ਕੇ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਗੁਣ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਗੁਣ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਜੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁਣ ਕਿਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ “ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ” ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। “ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ” ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ:

ਜੇ ਇਹ ਗਏ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ
ਮੇ ਨ ਕਰੋ ਇਨਕੀ ਪਰਤੀਤੀ॥

ਸੋ ਵੈਸਾਖੀ 1699 ਈ. ਨੂੰ ਧਰਮ-ਮੂਲਕ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ਼ਬਦ-ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਿਖਮ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

ਸਸਤ੍ਰਨ ਸਿਉ ਅਤਿ ਹੀ ਰਣ ਭੀਤਰ
ਜੁਝ ਮਰਉ ਤਉ ਸਾਚੁ ਪਤੀਜੈ॥

ਰਣ ਤੱਤੇ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਤੋਂ “ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ” ਅਤੇ “ਰਾਜ ਕਰੋਗਾ ਖਾਲਸਾ” ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਤੁਲਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਲਾਰ-ਤੱਤ ਮਨਫੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਹਥੋਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕਤਾ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਮਾਡਲ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਰਮ-ਭੂਮੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ, ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

*34 ਅਰਬਨ ਐਸਟੇਟ ਫੇਜ਼ 1, ਪਟਿਆਲਾ। ਫੋਨ:91-93163-01328

ਲਕੀਰ ਕੁੱਟਣੀ ਛੱਡ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਓ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨੁੱਤੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੋੜ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਦੋਨਾਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖਿਡਾਰੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਿੰ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਲਾਲੀ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲਕੀਰ ਕੁੱਟਣੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਛੱਡੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਹਿਸ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਵਿਹਾਰੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਹਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇ ਸਿੱਧੀ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਸਿੱਧੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ।

ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ, ਪੂੰਜੀਵਾਦ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ, ਲੋਕਤੰਤਰ, ਗੁਰਮਤਿਵਾਦ ਆਦਿ ਸਭ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ? ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਰਤਾਰਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਵੀ ਭਿੱਝਕਾਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਮਾਅਨਿਆਂ 'ਚ ਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ 50% ਤੋਂ

ਵਧ ਐਮ.ਪੀ., ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਅਪਰਾਧੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਐਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਚੋਣ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਿਥੇ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਜੋ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਲ ਹੋਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਰੁਲਣ ਦੀ ਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਲ ਹੋਰ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਨ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਤਾਲੀ, ਚੁਰਾਸੀ ਜਾਂ ਬਾਨਵੇਂ (ਨਾ ਵਾਪਰੇ ਸਮਝ ਕੇ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਏ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਹੀ ਖਾਲਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਵ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਹੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੇਖ ਦੇਖ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਥਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਤੋਰਿਆ ਸੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਜੋ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੇ ਉਲੀਕਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਂਦ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ। ਧਿਆਨ ਰਹੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਮਕੰਮਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬੋਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਉਹ ਅਣਗੋਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਲਵੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬੋਝੇ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਕ ਸਿਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ।

ਉਹ ਹੈ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਕੰਲਪ-ਨਿਜ਼ਾਮ ਖਾਲਿਸਾ ਰਾਜ ਭਾਵ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਿਸ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਭਾਈ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਟਵੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਹੀ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੇਠ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਸਮਝ ਆਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਿਲ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ, ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ) ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਬਣੇਗਾ ਗੁਣਾਂ (ਮੈਰਿਟ) ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਅਜੇ ਵੀ ਦਸ ਕੁ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਨੱਥੇ ਕੁ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਅੱਜ ਜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟਾਂ (ਈਰਖਾ, ਨਫਰਤ, ਲਾਲਚ, ਧੜੇਬੰਦੀ ਆਦਿ) ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ? ਮੁਆਫ਼

ਕਰਨਾ, ਜਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਮਿਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਦੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸੰਤ/ਭਗਤ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਹੀ ਸੂਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਕੋਈ ਜਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦੋ ਨੁਕਤੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰ ਕੇ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਆਉਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਨੇ 'ਚ ਪੈ ਗਈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.khalistan.com ਜਾਂ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 98881-23654 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਲਵੀ ਨੂੰ ਇਹ ਬੋਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਰ ਉਹ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਤਾਂ ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਲਕੀਰ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖਿਰੀ ਹੋਈ) ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਫਾਲੋ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਛਕ ਸਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ' ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਟਿੱਪਣੀ ਮੈਂ ਮਰਹੂਮ ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 16 ਮਾਰਚ 2004 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲੀਆ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਵਾਜਬ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਡਾਢਾ ਲੈਣਾ।
ਭੀਮਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਦਲਜੀਤ ਸਰਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ 'ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ' (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ)। ਕੱਲ੍ਹ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ। ਦਲਜੀਤ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਮੇਰ

ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਐਨੀ ਹਵਾ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਪਈ ਪਰ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਐਨੀ ਹਵਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੱਲ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਈ ਲਾਲੋਆਂ (ਭਾਵ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਤੀਆਂ) ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਭ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫੋਕੀ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰੀ ਦਿਖਾਵਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਧੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਵ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਆਈਏ। ਭਾਵੇਂ ਹੱਕ 'ਚ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਰੋਧ 'ਚ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਵ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੁਣਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣਨਗੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰਬੋਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਾ
ਗੁਰਮਤਿ ਚੇਤਨਾ ਸੇਵਾ (ਲਹਿਰ)

ਸਿੰਘ ਨਕਸਲੀ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਜਿਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਮਿੱਥ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖਵਾਦ ਤੇ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਵਿਚਾਲੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਕ "ਕੌਮ" ਹੀ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1849 ਤੋਂ 1947 ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨ, ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੁਦਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁਦੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਖਵਾਦ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਮੈਨੂੰ ਗਲਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਡੱਫਲੀ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਥੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਨਾ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਲੇਖ ਛਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 12 ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਲੇਖ "ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅੰਦਰ ਕਹਿਰ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ" ਛਪਿਆ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਰ ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਜੁਲਮ ਹੋਇਆ-ਜਿਸਮਾਨੀ, ਮਾਨਸਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵੀ, ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੂੰ ਉਹ ਜੁਲਮ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਨਾ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ? ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਟ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਲੋਕ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੁਸ਼ਟ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਹਨ, ਅਹਿੰਸਾਸ਼ਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਜ਼ਮੀਰਾਂ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਗੈਰਤ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਸੂਬੇ ਬਣੇ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਫੇਰੂਮਾਨ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਭਾਵ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ? ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ, ਕੀ ਉਹ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ?

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਜਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?
-ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਿਉਂ?

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ, ਆਪਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਨਮਾਨ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੱਲ ਤੁਰੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਕੀਤਾ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ 121 ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਈ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 93 ਸਿੱਖ, 2400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਜਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਈਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਮੰਨ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਬੁਲਾਵਾ ਭੇਜਿਆ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਤਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖਿੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ

ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕਣ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਜੇ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?" ਉੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦੇ ਮੁੱਠੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਲੜ ਕੇ ਲੈ ਲਵੋਗੇ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰ ਗਿਰਗਿਟ ਵਾਂਗ ਰੰਗ ਬਦਲ ਗਏ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਮਦਦ, 1978 ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣੇ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ 37 ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ, ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਘਾਣ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਾ, ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਕਰਵਟ ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਈ ਸੀ।

"ਜਬੈ ਬਾਣ ਲਾਗਿਯੋ॥ ਤਬੈ ਰੋਸ ਜਾਗਿਯੋ॥" ਦੇ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁੱਤੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਤੋਰਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਜੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਕਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੀ ਵਾਹਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਤਾਈ ਹੋਈ ਕੌਮ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ, ਬੰਬ ਚਲਾਏ, ਆਪ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ

ਹੀਰੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਤੇ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੂਰਵੀਰ ਜੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਜੁਲਮ ਵਾਸਤੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ। ਇਹ ਕਿਉਂ? ਕੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ? ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਉਂ? ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਇਰ ਨੂੰ ਇਗਲੈਂਡ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣੇ। ਜੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਿਉਂ?

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ? ਜੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ? ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੱਥੇ ਟੋਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ? ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਮਨਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੇਰੇ ਅਤੇ ਸੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਰਹੇ ਨੇ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਮਾਣੀਆ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਯੋਗ ਕਰਕੇ ਅਕ੍ਰਿਤਯਣ ਨਾ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ।

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੁਲਮ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝੁਕਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਣੇਗਾ!

ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖੋ, ਉਹ ਕੌਮ ਦੇ ਹੀਰੇ ਨੇ। ਇੰਜਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁਟੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਰੇ ਨੇ।
-ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ।
ਫੋਨ:201-376-4945

...ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਲਿਆਂਦਾ

ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼-9

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਕ ਬਦਨਾਮ ਲੁਟੇਰਾ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ 'ਅਜੀ ਕੌਮ ਬੂਏ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਮੇਂ ਆਇਦ', (ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ), ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, 'ਅਜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਤਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਤਕੀਆ (ਆਸਰਾ) ਹੈ', ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਮੁੜ ਗਿਆ ਪਰ ਇਧਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਅਜੀਤ'
ਫੋਨ: 91-98689-17739

ਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਹੀ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਹਕੂਮਤ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ। ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਤਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਤਕੀਆ ਹੈ।

ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁਦ-ਖੋਜ ਮਿਟਾ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੌਧਰੀਆਂ, ਮੁਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਭੇਜੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਣ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਡਿਆਲੀ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਢਾਹੁਣ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ।

ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚੌਧਰੀਆਂ, ਮੁਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਾਹੁਣ ਦੀ ਇੱਤਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਮਿਲਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧਾ ਕੇ ਅੱਸੀ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੌਧਰੀਆਂ, ਮੁਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਭਰ-ਭਰ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਟਪਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ

ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਤੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁਪਣਗਾਹਾਂ ਵਲ ਨਿਕਲ ਗਏ।

ਜਦੋਂ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ। ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਦਨਦਨਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਪੁਜਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਪੂਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦਰਬਾਰ ਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾਉਣੇ ਅਤੇ ਕੰਜਰੀਆਂ ਨਚਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਸੂਹ ਲੈਂਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤਕ ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁਪਣਗਾਹਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁੱਢਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜਾ।

ਸਵੇਰੇ ਲੱਗੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਭਰ ਆਇਆ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਹਿ ਤੁਰੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹੌਂਸਲਾ ਅਤੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਸੰਭਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਦਸਦਿਆਂ ਦਿੱਲ ਫੱਟਦਾ ਹੈ। 'ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ' ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ, 'ਮੱਸਾ ਨਾਮ ਰੰਘੜ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਮੇਂ ਬੈਠਤ ਪਲੰਘ ਪਰ ਸਭਾ ਨਿਜ ਲਾਇ ਹੈ। ਦਿਨ ਕੇ ਤੋ ਕਰਾਵੈ ਤਹਾਂ ਕੰਚਨੀ ਕੇ ਨਾਚ ਨਿਤ, ਸੇਵਤ ਨਿਸਾ ਕੇ ਸੰਗ ਬੇਸਵਾ ਰਖਾਇ ਹੈ। ਉਤਤ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਕਬਾਬ ਸਭਾ ਤੁਰਕਨ ਮੇਂ ਪੀਵਤ ਹੁੱਕੇ ਵਹਿ ਥੁਕੈ ਮਨ ਭਾਇ ਹੈ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਸਹਿਤ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਤੜਪ ਉਠਿਆ। ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਪਮਾਨ ਤੇ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਵੇਖ ਤੂੰ ਇਥੇ ਨੱਸ ਆਇਆ

ਹੈਂ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਤੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਮਰ-ਖੱਪ ਗਿਉਂ? ਇਹ ਤਾਅਨਾ ਸੁਣ ਭਾਈ ਬਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਤੜਪ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਅਗੋਂ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ਤੁਮ ਮਰਨੇ ਤੇ ਨਠ ਨਹ ਆਏ। ਉਨ ਕੇ ਦੇਤ ਉਲਾਭਾ ਕਾਹੇ। ਤੁਮ ਤਜ ਤੁਰਕਨ ਖਾਨ ਬਚ ਏ। ਤੁਮਰੇ ਜੈਸੇ ਸਭ ਉਠਿ ਭਏ। ... ਜਾਨ ਬਚਾਇ ਜਿਮ ਦੇਸ ਤਜ ਆਯੋ ਧਾਈ।

ਤੈਸੇ ਹਮ ਤੁਮ ਸਮ ਔਰ ਨ ਰਹਾਏ ਹੈ। ਲੋਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, 'ਜੰਗ ਜੋ ਮਚਾਵਤੇ ਥੇ ਲੂਟ ਕੂਟ ਖਾਵਤੇ ਥੇ। ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਘਾਵਤੇ ਥੇ। ਨਿਤ ਪ੍ਰੀਤ ਧਾਇ ਕੇ। ਜਤੀ ਸਤੀ ਹਠੀ ਤਪੀ ਅਗੇ ਹਤੇ ਸਿੰਘ ਜੇਊ, ਬਸੈ ਸੇਊ ਅਬ ਸਭਿ ਗੁਰ ਪਰਿ ਜਾਇ ਕੈ।' ਉਹ ਸਿੰਘ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ, 'ਸਿੰਘ ਜੋ ਸਿਧਾਵਤੇ ਹੈ, ਜਪਤੇ ਅਕਾਲ ਕੇ ਅਕਾਲ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਪੂਰੇ, ਹਠੀ ਤਪੀ, ਜਪੀ, ਸਤੀ, ਜੰਗ ਖੁਸ਼ ਵੈ ਪਚਾਵਤੇ ਲੇਵਤੇ। ਸਹੀਦੀ ਜਾਮ ਜਾਲਤੇ ਰਸੀਲ ਜੇਊ, ਕਰਨੀ ਕੇ ਸਯਾਰ, ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੈ ਕਹਾਵਤੇ।' ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, 'ਸੁਧਾ ਛਕ ਕੀਓ ਖਵਾਰੇ ਆਏ ਤਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਫਿਰਤ ਲੁਕਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨ ਕੇ ਬਚਾਵਤੇ।'

ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਤੜਪ ਉਠਿਆ, ਯਹ ਸੁਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਿਪ ਲਗੀ

ਜਨ ਕਰ ਬਿਛੁ ਡਾਂਕ। ਤਨ ਮਨ ਅਚਬੀ ਬਹੁ ਲਗੀ ਚਿਤ ਧਾਰਯੋ ਮਨ ਨਿਧਾਂਕ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਅਨਤ ਪਾਈ, 'ਓ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੰਘ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈਂ, ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਅਣਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਤੇਰੇ ਪਵਿਤਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ-ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪਿਆ ਬੈਠਾ

ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੋ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੇਰੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਤੂੰ ਬਲ ਬਖਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਇਹ ਨਾਚੀਜ਼ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਣ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ, ਖਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਅਚਾਨਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਨੇਰੀ ਚਲ ਪਈ: 'ਸੋਈ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਧ ਬਨਾਈ। ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੀ ਮੈ ਬਣ ਆਈ। ਵਗੀ ਪਵਨ ਬਹੁ ਘਟਾ ਉਡਾਨਾ। ਇਮਕਰ ਕੀਨੋ ਮੁੱਖ ਛੁਪਾਨਾ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਢਕ ਲਏ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਮਿਟੀ-ਘਟੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੂੰਹ ਢਕੇ ਹੋਣ। ਉਹ ਘੋੜੇ ਦੜਾਉਂਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਪੁੱਜੇ।

ਦੋਵੇਂ ਨਿਭਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਭੇਸ ਬਣਾਈ, ਗੱਲ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਤੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਨੇਜਾ ਲਟਕਾਈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਜਾ ਪੁੱਜੇ। ਮੱਸਾ ਰੰਗੜ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠਾ ਹੁੱਕਾ ਗੁੜਗੁੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਦਰਬਾਰੀ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੜੱਚ ਝੂਮ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਚੀਆਂ ਨੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਦੋਹਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ, ਬੈਲੀਆਂ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁਟੀਆਂ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ, ਤਿਉਂ ਹੀ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਕਿਰਪਾਨ ਕੱਢ, ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਮਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਧੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਨੇਜਾ ਮਾਰ, ਉਸ ਵਿਚ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਦਾ ਸਿਰ ਟੰਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਉਂਦੇ ਬਾਹਰ ਵਲ ਦੌੜ ਪਏ। ਅਚਾਨਕ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਸੰਭਲਦੇ ਤਦ ਤਕ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਉਹ ਗਏ, ਉਹ ਗਏ ਹੋ ਗਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਵਾਹੋਦਾਹੀ ਘੋੜੇ ਦੜਾ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜੇ, ਜਿਥੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਉਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਦਾ ਸਿਰ ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਖਿਆ। ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਣ ਪੂਰਾ ਕਰ ਅੰਨ-ਜਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ।

ਜਿਸ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਗਲ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਹਫਤਾ-ਦਫਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹਿਮ ਵੀ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੁੱਤੇ-ਸੁੱਤੇ ਹੀ 'ਸਿੱਖ ਆ ਪਏ, ਸਿੱਖ ਆ ਪਏ' ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੇ ਨਸ ਉਠਦੇ। ਇਧਰ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਐਸ ਐਲ ਵਿਰਦੀ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਉ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੌਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ. ਵਿਰਦੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਠਹਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ। ਡਾ. ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ, ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਡਾ. ਵਿਰਦੀ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਬਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਗੁੜਤੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਤਾਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ? ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ

ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂ? ਸਾਡੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਉ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਵਾਂਗ ਨਰੋਈ ਸੋਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਸੋਚ ਹੀ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ, "ਤੁਹਾਡਾ ਮਿਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ?" ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ, "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ।" ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾੜੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਵਿਚਾਰ ਆਪੋ ਆਪਣਾ

ਵਿਕਾਉ ਮਾਲ ਕਿਹੈ। ਵਿਕਾਉ ਕਲਮਾਂ ਹੀ ਕੌਮ ਦਾ ਸਤਿਆਨਾਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਹੀਂ ਪਿਛਾਂਹਖਿਚੂ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਸੋ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਯਾਨਿ ਜਿਥੋਂ ਆਏ ਸਾਂ, ਉਥੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਬੱਚੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਸਿਖਣ ਜਾਂ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਗੰਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਗੰਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਾੜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਲਾਮੀ ਵਲ ਧੱਕਦੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅੱਗੇ ਇੱਥੇ ਬੀਬੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਅਹਿਰਰ ਵੀ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲਗਭਗ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸਨ। ਬੱਸ, ਸਾਰੇ ਉਹੀ ਉੱਤੇ-ਐੜੇ 'ਤੇ ਅਟਕੇ

ਹੋਏ ਨੇ। ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ, ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਰ...ਵਾਰ। ਕੌਮ ਦੇ ਵਧੀਆ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਨੇ।

ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੁਢਲਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੈਦਲ ਅਤੇ ਸਾਇਕਲ ਮਾਰਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਚੱਪਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਾਇਕਲਾਂ 'ਤੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਘੁੰਮੇ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੁਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਚਾਚੇ ਕੀ' ਵੀ ਨਿਯਤਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ-ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਡਾ. ਵਿਰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਚਲੋ, ਜੋ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਡਾ. ਵਿਰਦੀ ਆਧਰਮੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ। ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ।

ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਵਣੇ ਦਿਨ

ਗਾਧੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਖੂਹ ਹੱਕਣਾ ਤਾਂਘ ਦੇ ਨਾਲ ਛਾਹ ਵੇਲਾ ਤੱਕਣਾ ਨਾਲ ਬਹੁਲੇ, ਮੱਕੀ ਗੁੱਡਣੀ ਉਡਾਉਣੇ ਤੋੜੇ, ਛੱਲੀਆਂ ਦਾ ਪੱਕਣਾ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਉਹ ਜਾਣੇ ਦਿਨ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ, ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣੀ, ਹਰਨਾਤੀ ਹੱਕ ਕੇ ਮੂੰਹ-ਹੱਥ ਧੋ, ਫਿਰ ਲੱਸੀ ਪੀਣੀ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਆ ਚੜ੍ਹਨਾ ਲੱਕ 'ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਉਹ ਜਾਣੇ ਛਿਣ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੂਣੀ, 'ਕੱਠੇ ਰਲ ਬਹਿਣਾ ਦੁੱਖ-ਸੁਖ ਸੁਣਨਾ, ਸੁਖ-ਦੁੱਖ ਕਹਿਣਾ ਹੋਲਾਂ ਭੁੰਨ-ਭੁੰਨ ਖਾਣੀਆਂ ਯਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿਣਾ ਪਿੱਛੇ ਕੁਝ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ, ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਥੱਲੇ ਦਿਲ ਵਟਾਉਣੇ, ਮੁੰਦੀਆਂ ਛੱਲੇ ਕਸਮਾਂ ਵਾਏ, ਉਹ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ

ਆਖਰ ਕਿਸਮਤ, ਪਿਆ ਜੋ ਪੱਲੇ ਅਗਲੇ ਯਾਰੇ ਵੇਖੋ ਕਿਨ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਪੜ੍ਹਨ ਸਕੂਲੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਮਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਗੁੱਟਾ (ਜੂੜਾ) ਕਰਵਾਣਾ ਚਿੱਟਾ ਹੁਮਾਲ ਗੁੱਟੇ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਡੰਡੀਏ-ਡੰਡੀਏ ਫਿਰ ਸਾਈਕਲ ਪਾਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਭਿੰਨ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਪਿੰਡ ਨਾਨਕੀਂ ਬੱਸ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਮਾਮਿਆਂ, ਮਾਸੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਬੜੇ ਸੀ ਪਿਆਰੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਜਤਾਉਣਾ ਖਵਾਉਣਾ ਸਾਗ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ? ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਸੁਹਾਣੇ ਦਿਨ...

ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਪੈਰ ਆ ਪਾਇਆ ਬਹੁਤ ਏ ਖੱਟਿਆ, ਬਹੁਤ ਗਵਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਛੱਡੀ, ਕੇਸ ਕਟਾਏ ਮਨ ਦਾ ਪੰਡੀ ਕਾਬੂ ਨਾ ਆਇਆ 'ਸੁਖਵਿੰਦਰ' ਸਿੰਘ ਸੀ, ਬਣ ਗਏ ਜਿੰਨ? -**ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ**
ਫੋਨ: 360-281-2624

ਬਾਖੜਾ ਦੁੱਧ

ਜਦ ਮੱਝ ਦੁੱਧੋਂ ਹਟਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੰਗੇ ਡੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਧ ਸੰਘਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਮੱਝ ਦੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਘਣੇ ਦੁੱਧ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੁੱਧ ਬਾਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਮੱਝਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਣ, ਪੁਛੇ ਕਿ ਬਾਖੜਾ ਦੁੱਧ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭੱਖੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਚੋਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਬੱਸ, ਇਕ ਅੱਧ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਖੜਾ ਦੁੱਧ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਦੁੱਧ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੰਘਣੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਏਨੀ ਕੁ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੁੱਧੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਗਾਂ ਲਈ ਜੋ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਹਟਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੱਝ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਵੇਰੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮੱਝਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਨੂੰ ਬਾਖੜਾ (ਜਾਂ ਤੋਕੜ) ਹੋ ਗਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹੀ ਗਾਂ-ਮੱਝ ਦੇ ਦੁੱਧ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਬਕੇਨ, ਬਾਖੜੀ ਜਾਂ ਬਾਖਲੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਵਸ਼ਕਿਯਾਣੀ। ਬਾਖੜਾ ਗਾਂ, ਮੱਝ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਚਿਰਪ੍ਰਸੂਤਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੈਦਿਕੀ ਸ਼ਬਦ 'ਵਤਸ' ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਤਸਲ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਪਿਆਰਾ, ਲਾਡ-ਲਡਿਕਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀ ਪੁੱਤਰ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਵਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ 'ਭਗਤ ਵਫਲ' ਜੁੱਟ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਔਲਾਦ ਦੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤ ਨੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜੁੱਟ 'ਭਕਤਵਤਸਲ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਭਗਤੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੂੰ ਭਕਤਵਤਸਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤਮਾਨਸ ਵਿਚ 'ਅਤਰੀ ਉਸਤਤੀ' ਅਧੀਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਨਮਾਮਿ ਭਕਤ ਵਤਸਲੰ,
ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ਼ੀਲ ਕੋਮਲੰ।
ਹੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨ ਵਾਲੇ, ਹੇ ਕਿਰਪਾਲੂ, ਹੇ ਕੋਮਲ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ, ਆਪ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਭਗਤ ਵਫਲ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥
ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ:
ਭਗਤਿ ਵਫਲੁ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵਸਿਆ
ਸਹਜਿ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਭ ਸੋਇ॥

ਵਤਸ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵਤਸਰ ਦਾ ਸੰਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵਰਸ਼, ਸਾਲ; ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਫੱਗਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਤਸ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਿਆਰਾ; ਬੱਚਾ; ਗਊ ਆਦਿ ਦਾ ਬੱਚਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਵਰਤ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਵਤਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਹੁ ਪੁਸਟ ਸਹਾਏ॥

ਵਤਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਅਸੁਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵਤਸਾਸੁਰ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੱਡੇ ਵਰਗੀ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਥਾ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡ ਜਾਂ ਬੱਡ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ 'ਸੰਮਤ' (ਜਿਵੇਂ ਵਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ ਆਦਿ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਵਤਸਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਵਤਸਰ ਦੇ ਅੱਗੇ 'ਸੰ' ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਸੰਵਤਸਰ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਕੇ ਸੰਵਤ ਤੇ ਸੰਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਲ, ਵਰ੍ਹਾ ਹੀ ਹੈ।

ਵਤਸ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਵਡੜਾ (ਦੁਆਬੀ ਵਿਚ ਬੱਡਾ/ਬਡੜਾ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਬਾਖੜਾ ਜਾਂ

ਵਾਖੜਾ ਬਣੇ ਹਨ। ਵਤਸਰ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਰਥ ਵਰਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਤਸ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਰਥ ਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਵਤਸ > ਵੱਡ > ਵੱਡਾ (ਬੱਡਾ)। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਤਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮੰਨਦੇ ਹਨ: ਵਤਸ > ਬੱਚ > ਬੱਚਾ। ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ

ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਚਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਂ ਬਚਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਇਆ ਹੈ:

ਉਡੇ ਉਡਿ ਆਵੈ ਸੈ ਕੋਸਾ
ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਬਚਰੇ ਫੁਰਿਆ॥

-ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ

ਕੁੱਜ ਉਡ ਉਡ ਕੇ ਸੈਕੜੇ ਕੋਹ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿਛੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਦਾ

ਇਕ ਹੋਰ ਰੁਪਾਂਤਰਣ ਬਚਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੰਛੀ ਦੇ ਬੋਟ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੂ, ਬਚਪਨ, ਬਚਗਾਨਾ ਆਦਿ ਵੀ ਇਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਰੋਤ ਬੱਚਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਘਾਲਮਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਹਾਂ, ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਸੀ ਬੱਚਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਸਕੇ ਸੋਹਦੇ ਹਨ। ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗਰੀਕ iroc (ਵਰ੍ਹਾ), ਲਾਤੀਨੀ vetus (ਪੁਰਾਣਾ), vitulus (ਵੱਡਾ), ਜਰਮਨ wider (ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਲੋਕ)। ਮੌਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ Etsian Winds ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਲ ਦੇ ਇਕ

ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਪੌਣਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। Etsian ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪਿਛੇ ਦਰਸਾਏ ਗਰੀਕ ਸ਼ਬਦ iroc (ਵਰ੍ਹਾ) ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਵਰਣਿਤ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ veal (ਗੋਸ਼ਤ ਲਈ ਪਾਲਿਆ ਵੱਡਾ)। ਬਹੁ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਟਲੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਲਾਤੀਨੀ vitulus ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਤਾਲੀਆ ਸੱਦਦੇ ਹਨ। ਇਹ

ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਇਟਲੀ ਦੀ ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾ ਔਸਕਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ 'ਵਿਤੋਲਿਉ' ਤੇ ਅਰਥ ਸੀ 'ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼'। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੱਖਣੀ ਇਟਲੀ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਯੂਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੂਧ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਲਦ ਸੀ ਜੋ ਰੋਮਨਾਂ ਦੇ ਬਘਿਆੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪਾੜ ਸੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਸਬੰਧ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਕਿ ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿਚ 'ਵਤਸ ਦੇਸ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਵਿਦੇਦਾਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਤਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਦੰਦ ਕਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਇਤਾਲੀਆ' ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਂ 'ਇਤਾਲਸ' ਸੀ। ਅਰਸਤੂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਪਿਆ। ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਤਸ ਗਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ veteran (ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਿਪਾਹੀ), veterinarian (ਡੰਗਰ ਡਾਕਟਰ, ਸਲੋਟਰੀਆ) ਅਤੇ wether ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਖੱਸੀ ਭੇਡੂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਾਹੀ ਉਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਕਲਪ 'ਇਕ ਸਾਲ' ਹੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਮੂਲ ਤੋਂ ਉਲਟ-ਭਾਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਬਚਪਨ ਦਾ ਭਾਵ ਨਾਸਮਝੀ, ਕਚੇਰਾਪਣ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪਿਛੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਅਰਥਾਤ ਇਕੋ ਸਾਲ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੈਟਰਨ (ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਿਪਾਹੀ) ਵਿਚ ਪ੍ਰੌੜਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਇਸ ਲਈ ਸਮਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਭਾਰਪੀ ਮੂਲ wet ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਵੀ ਵਿਚ ਬਚਕ ਜਾਂ ਵਚਕ ਤੇ ਕੁਰਦਿਸ ਵਿਚ ਵਚਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਹਿੜਾ ਜਾਂ ਵਹਿੜਕਾ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਵਹਨ (ਢੋਣ) ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗਊ ਦਾ ਉਹ ਵੱਡਾ ਜੋ ਭਾਰ ਢੋਣ ਜਾਂ ਵਾਰੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ ਭਾਵੇਂ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ (ਕਾਮਨਵੈਲਥ) ਖੇਡਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਨ 1955 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਏਸ਼ੀਆਈ ਅਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਤੇ ਸਾਲ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਸਮੇਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਦੇਸ਼ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸਨ; ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਵੇਲਜ਼, ਜਮਾਇਕਾ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ, ਜਾਂਬੀਆ, ਕੈਮਰੂਨ, ਮਾਲਟਾ, ਮਲਾਵੀ, ਤਨਜਾਨੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਨਾਇਜੇਰੀਆ, ਨਾਬੀਆ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਮਾਲਦੀਵ, ਕੀਨੀਆ, ਰਵਾਂਡਾ, ਡੋਮੀਨੀਕਾ, ਸਾਈਪਰਸ, ਬਰੂਨੀ, ਗੁਈਆਨਾ, ਬਹਾਮਸ ਆਦਿ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਚੌਦਾ ਵਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ:

- 1958 ਕਾਰਡਿਫ (ਵੇਲਜ਼)
- 1962 ਪਰਥ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ)
- 1966 ਕਿੰਗਸਟਨ (ਜਮਾਇਕਾ)
- 1970 ਐਡਿਨਬਰਗ (ਸਕਾਟਲੈਂਡ)
- 1974 ਕਰਾਈਸਟ ਚਰਚ (ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ)
- 1978 ਐਡਮੰਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ)
- 1982 ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ)
- 1986 ਐਡਿਨਬਰਗ (ਸਕਾਟਲੈਂਡ)
- 1990 ਆਕਲੈਂਡ (ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ)
- 1994 ਵਿਕਟੋਰੀਆ (ਕੈਨੇਡਾ)
- 1998 ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ (ਮਲੇਸ਼ੀਆ)
- 2002 ਮਾਨਚੈਸਟਰ (ਇੰਗਲੈਂਡ)

ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ: ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ

2006 ਮੈਲਬੌਰਨ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ)
2010 ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 8 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 2002 ਵਿਚ ਮਾਨਚੈਸਟਰ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਰਾਹੀਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਦਾਦ ਵਾਲੇ ਗੋਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਕੀ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਸਪੋਰਟਸ ਕੈਂਪਸ, ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਆਦਿ। ਅਸੀਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਤੋਂ

ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਸੁੱਤੇ ਰਹੇ। ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੀਏ ਖੜਕਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਜਪਾਨ, ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਨਾਮਾ 1964 ਅਤੇ 1988 ਵਿਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣੀ ਜਿਹੜੇ ਕੇਵਲ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਚਾਪਲੂਸੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਿਆਣਪ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਅਤੇ ਭਨੋਟ ਨੂੰ ਮੋਹਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਕੱਛੇ-ਬੁਨੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੇਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੇਡੀ। ਹਾਂ,

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ-ਅੱਧੀ ਵਾਰ ਟੁੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਮੈਰਾਥਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਉਲੰਪਿਕ ਸੰਘ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਖੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮਰਹੂਮ ਰਾਜਾ ਭਲਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰੂਰ ਢੁੱਕਵੀਂ ਚੋਣ ਸੀ ਜਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਰਾਈਫਲ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਆਈ ਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਦਾਗ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਕਿ ਜਦੋਂ 1982 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਹਿਰੂ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਤਾਲਕੋਟਰਾ ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੂਲ, ਤੁਗਲਕਾਬਾਦ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਰੇਂਜ, ਰਾਜਘਾਟ ਵੈਲਡਰੋਮ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਨਵੇਂ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਭੁੱਖ-ਨੰਗ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 1982 ਵੇਲੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ 'ਸਪੋਰਟਸ ਵਿਲੇਜ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੁੱਖ ਸਟੇਡੀਅਮ ਜੇ.ਐਲ.ਐਨ. ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਸੀ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਫਸਰਜ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਂਜ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਮੋਰਠ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਘਰ ਹਨ, ਪਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੂਈ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਊਥ ਈਸਟ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਕ

ਬਾਈਲੈਂਡ ਨੇ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਟੇਡੀਅਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਕੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਉਂ ਸਾਡੀ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 'ਗੁਲਾਮੀ ਖੇਡਾਂ' ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਏ ਦਿਨ ਆਲੂ-ਟਮਾਟਰਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕਿਵੇਂ ਭਰਦੀਆਂ? ਤੇ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਖਾਤੇ ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ? ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਦੇਵ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੰਗੋਟਾ ਕੱਸ ਕੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਿਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਭਨੋਟ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਅਕਸਰ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹਮਾਰੇ ਸ਼ੇਰ' ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੇ 101 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਹਾਕੀ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 8 ਗੋਲ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ

ਸਤਵੰਤ ਮੂੰਹ ਉਤਾਣੇ ਪਈ ਸੀ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੌਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਦੋ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਮਗਰੋਂ ਰੋਟੀ ਵੇਲੇ ਤੰਗ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਕੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸਤਵੰਤ ਦਾ ਕਈ ਪਾਸੀ ਧਿਆਨ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਜਹੇ ਹੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਿਆਹਿਆ ਸ਼ੌਕੀਨ ਜਿਹਾ ਜੋੜਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਉਹ ਟਿਕਟ ਬਾਬੂ ਪੱਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਕੁਆਰਟਰ ਵੀ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ। ਵਹੁਟੀ ਬਾਬੂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕੇ ਵੀ। ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਬਾਬੂਆਣੀ ਨੇ ਮੱਥਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਟਿਕਟ ਬਾਬੂ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਬਸ ਸ਼ੁਕਾ ਬਾਕਾ ਹੀ ਏ, ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤਾਂ ਬਾਬੂਆਣੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ।”

ਨਿਕਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਕੁੱਛ ਵਾਲਾ ਪੱਪੂ ਵੀ ਹੋ ਪਿਆ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਹੁਲੀਏ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਪੱਪੂ ਦਾ ਨੱਕ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਉਤੇ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਰਾ ਵਲੋਂ ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੱਸੀ। ਪੱਪੂ ਦੇ ਖੇਡਣ, ਚਿਤ੍ਰਨ ਬਾਰੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅੰਦਰ ਖਾਨੇ

ਇਥੇ ਭਰਜਾਈ ਸਤਵੰਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਸਤਵੰਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੁਆ ਹੀ ਦਿੰਦੀ। ਇਕ ਦੁਪਹਿਰੀ ਜਦੋਂ ਭਰਜਾਈ ਚੁਲ੍ਹੇ ਉਤੇ ਪਤੀਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫਸਾ ਬੈਠੀ ਤਾਂ ਸਤਵੰਤ ਨੇ ਪਤੀਲੀ ਸੜਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਘਿਉ ਦੀ ਕੜਫੀ ਭਰ ਕੇ ਪਤੀਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਨੇੜੇ ਪਈ ਕੁੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਰਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਮਸਾਲਾ ਪਲਟਣ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਭਰਜਾਈ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆ ਵਤੀ। “ਨਾ ਬੀਬਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਰਾਹ ਪਿਆ ਏ! ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਧੀ ਧਿਆਣੀ ਬੂਹੇ ਆਈ ਏਂ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਦੇਣਾ।” ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮਾਣ-ਦਾਈਏ ਨਾਲ ਸਤਵੰਤ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਠਾ ਦਿਤਾ।

ਚੁੰਢੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਛਾਤੀ ਕੋਲੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੀਜ਼ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਹਵਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਆਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਲ ਤੱਕਿਆ। ਉਪਰ ਕੋਈ ਬਦਲੋਟੀ ਵੀ ਨਾ ਦਿਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਤਵੰਤ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਸਤਵੰਤ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਕਾਹਲੀ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ। “ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਾਗਦੇ ਓ!” ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। “ਹੈ?...!” ਉਘਲਾਂਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। “ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸੱਤੇ ਦੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੇ?” ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਤਵੰਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। “ਕੀ ਫਿਕਰ ਕਰਾਂ, ਤੈਥੋਂ ਕੁਝ ਭੁੱਲਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਟਵਾਣੀਏਂ ਦੇ ਬਿਲ ਦਾ ਫਿਕਰ ਪਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਾਕਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਦਾ ਚੁਕਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਹੋਇਆ।” “ਚਲੋ ਜੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਵਿਚ ਇਹੀ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ,” ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿਤੀ। ਭਰਾ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਵਰਤੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਦੇਖੋ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੱਤੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਮਗਰੋਂ ਵੱਟੀ ਨਹੀਂ ਵਾਹੀ।” “ਫੇਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਪੁਸਟ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈ।” “ਕਾਹਲੇ ਨਾ ਪਵੋ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਦੁਪਹਿਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕੀ ਡਿਠਾ!” ਗੱਚ ਨੂੰ ਖੱਟੇ ਗੜ੍ਹਚ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰ ਨਿਘਾਰਦਿਆਂ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਡੋਬ ਪੈ ਗਿਆ। “ਪਰ ਕੋਲ ਹੋਏ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਨਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿਛੇ ਪਈ ਕਹਿੰਦੀ ਆਂ ਕਿ ਸੱਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਏ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਵੇ ਨਾ।” “ਅੰਦਰ ਹੀ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦੀਉ।” ਭਰਾ

ਨੇ ਕਿਸੇ ਲਾਚਾਰੀ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਟੁੰਬ ਛੱਲੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ। “ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁਝ ਭੁੱਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ,” ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪਤਾ ਤੇ ਹਿਰਖ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਫੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। “ਮਖੇ ਸੁਦ ਬਾਊ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਸਾਡੀ ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਰ ਕੁਝ ਸਿਉਂ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ? ਬੜੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅੱਜ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀਆਂ,” ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਸਤਵੰਤ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ? “ਹੱਛਾ! ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਗਾਹ ਹੁਣ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਪਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਵੇਚਣੀ ਇਹ। ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਲਾਮ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਥੋਂ ਬਸਰਿਉਂ ਚੁੱਕੀ ਆਇਆ। ਪੱਛ ਮਸ਼ੀਨ ਹੁਣ ਮਿਲਦੀ ਕਿਥੋਂ ਐ! ਸਵਾਈ ਬਚਦੀ ਹੈ, ਆਂਢ ਗੁਆਂਢੋਂ ਵੀ ਦਸਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੈ।” “ਤੇਰੀ ਸੰਭਾਲ ਚੰਗੀ ਏ। ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੇਸੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਲੈਤੀ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਨੇ। ਹੋਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਮੁੱਕ ਜਾਣੀ ਏ। ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ ਤੈਨੂੰ ਨਵੀਂ ਉਸ਼ਾ ਮਸ਼ੀਨ ਲਿਆ ਦਉ। ਬਸ ਹੁਣ ਸੌਂ ਜਾਹ, ਰਾਤ ਬੜੀ ਹੋ ਗਈ ਏ।” ਭਰਾ ਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਕੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤ ਲਿਆ। ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਹੌਕਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਰਿਆਂ ਵਲ ਤੱਕਣ ਲਗ ਪਈ। ਸਵੇਰੇ ਸਤਵੰਤ ਅਜੇ ਪਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਆਟਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬੁਰਿਉਂ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਅੰਦਰ ਲੰਘਿਆ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਮਗਰੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਬੁਰਿਉਂ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਦੂਜੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਪੈਸੇ ਫੇਰ ਮਿਸਟਰ ਸੁਦ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦੇ ਦੇਹ। ਰਸੀਦ ਆਖੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦੇਨਾਂ। ਸੱਤੇ ਸਾਡੀ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਉਹਦੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਲੈ ਜਾਈ। ਹੱਛਾ!” ਦੋ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਸਤਵੰਤ ਦੇ ਭਰਾ ਭਰਜਾਈ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਤੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵਾਲੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਤਵੰਤ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: “ਉਹ ਤੋਰੇ ਨਾਲ ਘਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ ਨਾ, ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਘੋਸ ਮਾਰ ਛੱਡੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੌਂਦਿਆ ਨਾ। ਰੁਪਿਆ ਸੌ ਕੁ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਏਧਰੋਂ ਇਧਰੋਂ ਫੜਿਆ ਤੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਸਿਲਾਈ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹੈ।”

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਜਦੋਂ ਦੀ ਈਸਰ ਦੀ ਭੈਣ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਭੇਲੀ ਦੇ ਕੇ ਗਈ ਸੀ, ਮੁਨੋ ਨੇ ਓਦੋਂ ਦਾ ਈ ਰੱਟਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਬਣ-ਉਗਣ ਓਹੋ ਗੱਲ ਛੇਤੀ ਰਖਦੀ। ਪਰ ਈਸਰ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਆਪਣੀ ਅੜੀ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਓਹ ਗਰੀਬੀ-ਦਾਵੇ ਵਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਡੰਗ ਸਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੁਨੋ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, “ਜਾਣੈ ਤਾਂ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਜਾਣੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰੀਕਾਂ ਤੋਂ ਨੱਕ ਵਢੋਣ ਨਾਲੋਂ ਚੁੱਪ ਈ ਚੰਗੀ।” ਆਬਣੇ ਜਦੋਂ ਈਸਰ ਹਲ ਛੜ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੁਨੋ ਨੇ ਫੇਰ ਰੋੜਕਾ ਪਾ ਲਿਆ। “ਅਜ ਬਚਨੀ ਦੀ ਬੇਬੇ ਆਈ ਸੀ,” ਉਸ ਈਸਰ ਕੋਲ ਗੱਲ ਛੇਤੀ। “ਉਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੱਸ ਕੇ ਗਈ ਐ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲਜਾ ਮੱਚ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦੀ, ਤੇਰੀ ਜਠਾਣੀ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਗੁੱਡਾ ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦੀ ਐ। ਕਹਿੰਦੀ, ਅੱਡ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਤੀਵੀਂ-ਮਾਲਕ ਦੁੱਬ ਚੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਸੀ - ਜੈਦਾਤ ਜੋ ਵੰਡੋਣੀ ਸੀ, ਪਤਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲਗੂ ਜਦੋਂ ਬਰਾਬਰ ਝੁੰਗਾ ਲਟੋਣਾ ਪਿਆ। ਦੇਖੂੰ ਨਾ ਹੁਣ ਕਿਹੜੇ ਤੱਗੇ ਕਰਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਐ। ਮੈਂ ਵੀ ਪਾਲੇ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਜੇ ਸੱਗੇ-ਰਤਿਆਂ ‘ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁੰਡਕਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ, ਸਾਡੀ ਛਪਰੀ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੱਖ ਨਾ ਰਹੇ।” ਪਰ ਈਸਰ ਨੇ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮੋੜ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਥਕੇਵੇਂ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਹੱਡ ਚਸਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਤੋਂ ਕੋੜੀਆਂ-ਕੁਸੈਲੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਚਿੱਤ ਹੋਰ ਭੈੜਾ ਪੈ ਗਿਆ। “ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਲ੍ਹਾ ਫੱਕਣਾ ਈ ਪਊ”, ਮੁਨੋ ਲੇ ਗੱਲ ਉਸ ਪਾਸੇ ਮੋੜ ਲਈ। “ਜੇ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਵੀ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਤਾਂ ਏਸ ਕਲ-ਮੂੰਹੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੈਨੂੰ ਨੂੰਣ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੈ। ਕੋਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਚੁਲ੍ਹੇ, ਚੱਤੇ ਪਹਿਰ ਆਰਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰੂ। ਓਧਰੋਂ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਵਨੀਓਂ ਵੀ ਭਰ ਲੱਗਦੈ। ਕੁਸ ਉਹਦਾ ਸਭਾ ਖਰੂਵੈ, ਕੁਸ ਇਹੋ ਜਿਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖੀ-ਸਖਾਈ ਉਹ ਹੋਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਣਾ ਲੂ। ਉਹਨੇ ਆਖਣੈ, ਚਾਰ ਫਿਲੜ ਲੋਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਘੋਸਲ ਵਟ ਗਏ। ਉਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੈ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜੱਗ ਤੇ ਬਣਿਆ ਆਇਐ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੰਗ ਨੀ ਪਕਦੀ ਏਹੋ ਜੇ ਮੋਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਗਰ ਨੀ ਰਹਿੰਦੇ।” ਮੁਨੋ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ। ਈਸਰ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੱਤੁ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸੋਚੀਂ ਪਿਆ, ਸਿਰ ਫੜੀ ਖੁਰਲੀ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਮੁਨੋ ਤੋਂ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਰਾ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਈਸਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਉਤੇ, ਉਹਦਾ ਗੁਠਾ ਲੁਆ ਕੇ ਫੇਰ ਈਸਰ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਭਾਂਡੇ ਚੁੱਕਣ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੈਲੀ ਵੀ ਅਧਿਓਂ ਬਹੁਤੀ ਮਾਰੂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਰ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਸਹੇੜਨਾ ਉਹਨੂੰ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਾਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਮੁਨੋ ਵੀ ਚਿੱਤੋਂ ਉਹਨੂੰ

ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ

ਦੁਖੀ ਕਰਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਠਾਣੀ ਦੇ ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਸੁਣਦੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਾ ਜਾਂਦੀ। ਜੱਗ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਪਰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖੀ ਸੀ। “ਚੰਗਾ ਫੇਰ ਐ ਕਰ”, ਈਸਰ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਮੁਨੋ ਨੇ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿਹਾ: “ਤੂੰ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੱਪੜੇ-ਲੀਤੇ ਬਣਵਾ ਲਿਆ, ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਮੈਂ ਆਪੇ ਸਾਰ ਲਉ।” “ਆਪੇ ਸਾਰ ਲਏਗੀ?” ਈਸਰ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਝਾਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਆਹੋ, ਮੈਂ ਆਪੇ ਸਾਰ ਲਉ।” ਕੁਝ ਮਾਣ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਮੁਨੋ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਜਾ ਲੱਗੀ। ਈਸਰ ਏਸ ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਖਾਸਾ ਚਿਰ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਈਸਰ ਨੇ ਮੰਡੀਓਂ ਬੀ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁਨੋ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਸੰਦੂਕ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਨ ਦੇ ਕਾਟੇ ਕਰਾ ਲਿਆਈਂ, ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਹਰੇ ਨੇ ਬਹੂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਾਏ ਸੀ। ਬਹੂ ਦਾ ਤਿਓਰ ਮੈਂ ਆਪੇ ਘਰੋਂ ਜੋੜ ਲਉ।” ਈਸਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸਕੜਾ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਖਾਸਾ ਚਿਰ ਕਦੇ ਸੱਗੀ ਵੱਲ ਤੇ ਕਦੇ ਮੁਨੋ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਲ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ। “ਝਾਕਦਾ ਕੀ ਐ ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਐ”, ਮੁਨੋ ਨੇ ਸੱਗੀ ਈਸਰ ਦੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਕਿਹਾ, “ਆਵਦੀ ਇੱਜਤ ਪਿਛੇ ਲੋਕ ਦੇਹਾਂ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਐ ਇਹ ਤਾਂ ਭੋਰਾ ਸਿਉਣੈ। ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ਮੇਰਾ ਸੇਰ, ਸਲੱਗ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਸੱਗੀਆਂ ਹੋਰ ਬਥੇਰੀਆਂ।” ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ, ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹੀਰਾ ਰੇੜ੍ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਮੱਖਣ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲਿਸ਼ਕ ਪਈਆਂ। ਈਸਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਖੜੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਕੋਹੀ ਢਿੱਗ ਆ ਡਿੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਉਹਦਾ ਸਾਹ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੁਨੋ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤੇ ਬੂਹੇ ਤਾਈਂ ਛੱਡ ਆਈ। ਈਸਰ ਜੱਕੋ-ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਮੰਡੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। ...ਤੇ ਫੇਰ ਜਿਵੇਂ ਨਾਨਕਾ-ਮੇਲ, ਈਸਰ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਸਹੁਰੀਂ ਆਇਆ ਓਦੋਂ ਮੁਨੋ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੱਥ-ਹੱਥ ਉਚੀ ਤੁਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਨ ਦੇ ਕਾਟਿਆਂ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਤਿਉਰਾਂ ਦੀ ਈ ਚਰਚਾ ਅੰਗ-ਸਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਦੀ ਜਠਾਣੀ ਤੋਂ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਦੋਂ ਦੀ ਨੂੰਹੋਂ ਵਾਂਗ ਟੱਪਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ, ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਡਦੀ, ਮੁਨੋ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਆਪਣੀ

ਜਠਾਣੀ ਵੱਲ ਝਾਕਦੀ ਪਰ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਅੱਖ ਉਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜੰਵ ਤੋਰ ਕੇ ਮੇਲਣਾਂ ਜਦੋਂ ਗਿੱਧਾ ਪੌਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਮੁਨੋ ਨੱਚਣ ਲਈ ਆਪੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਖੜੋਤੀ - ਉੱਜ ਵੀ ਨਾਨਕੇ-ਮੇਲ ਵਿਚੋਂ, ਉਹ ਉਮਰੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ ਤੇ ਰੂਪ ਵੀ ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਲਣਾਂ ਨੇ ਗਿੱਧਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਅਕੇਰਾਂ ਤਾਂ ਮੁਨੋ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੰਗ ਨਾਲ, ਉਹਦੇ ਹਵਾ ਪਿਆਜੀ-ਸਿਰਕੇ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਬਿੰਦ ਕੁ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਡੀ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਬਰਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਕੰਨੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਗੋਤਾ ਦਿੱਤਾ, ਲੱਕ ਸਪਣੀ ਵਾਂਗ ਸੱਤ ਵਲ ਖਾ ਗਿਆ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ, ਪੰਜੇਥਾਂ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਜੰਜੀਰੀ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿੱਧਾ ਪੌਂਦਿਆਂ ਮੇਲਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਅੰਬ ਚੱਲੇ ਸਨ ਪਰ ਮੁਨੋ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਖਮਾਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ‘ਕੱਠ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਮੇਲਣਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। “ਮਿਤਰ ਰੰਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਨਗਾਂ ਆਂਗੂੰ ਦਗਦੀਐ।” ਗਿੱਧੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਦੋ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। “ਕੀ ਪੁੱਛਦੈ।” ਦੂਜੇ ਨੇ ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ। “ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਉੱਚਾ ਸਿਰ ਕਰਕੇ ਸੱਗੀ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮ੍ਰਾਤੜ ਛੜਿਆਂ ਦੇ ਆਹੁ ਕਿਹੜਾ ਨਾ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ।” “ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਪੱਕੀ ਐ,” ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ, “ਕੱਲੇ ਫੁੱਲ ਤਾਂ ਉਈਂ ਵਛਰੂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਆਂਗੂੰ ਲੱਗਦੇ ਐ।” “ਪਰ ਉਂ ਰੱਬ ਨੇ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਭੋਰਾ ਸੁਮਪੁਣਾ ਨੀਂ ਕੀਤਾ-ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਵਿਹਲੇ ਬਹਿ ਕੇ ਘੜੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਕਿਤੇ ਤਬਾ ਨੀਂ ਛੱਡੀ, ਜਮਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇ ‘ਖਾੜੇ ਦੀ ਪਰੀ ਲੱਗਦੀ ਐ।” ਗਿੱਧਾ ਮੱਠਾ ਪੈਦਾ ਪੈਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਮੇਲਣ ਬੋਲੀ ਪਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ ਦੇ ਤੋੜੇ ਨਾਲ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਧਮਕਾਰ ਫੇਰ ਪੈਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮੁਨੋ ਦੀ ਅੱਡੀ ਦਾ ਤਾਲ ਬਿੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਲ-ਪੱਥਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਿਲੱਤਣ ਆ ਗਈ-ਉਹਦੇ ਬਿੜਕਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਤਾਲ ਵੀ ਉਖੜਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਗਿੱਧਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁਨੋ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦਾ ਗਿੱਟਾ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ। “ਕੁੜੇ ਕੀ ਹੋਇਆ?” ਸਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਿਆ। “ਗਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮੋਚ ਆ ਗਈ।” ਮੁਨੋ ਨੇ ਮਲਵੀਂ ਜੀਭ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਸਿਆਣੀਆਂ ਤਾੜ ਗਈਆਂ, ‘ਮੋਚ ਉਹਦੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਆਈ ਸੀ।’ “ਮੇਲਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੁੱਟਾ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਗਈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਗਏ।

(ਸੱਗੀ-ਫੁੱਲ ਵਿਚੋਂ)

ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ, ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ

ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨ

ਡਾ. ਜੇ.ਐਸ. ਜੱਗੀ*

ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਧਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਮਰ ਦੀ ਘੱਟ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਕਸਰਤ, ਸਮਾਜ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਆਦਿ। ਪਰੰਤੂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਕਸਰਤ।

ਇਹ ਲੇਖ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਇਸ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਲੈਣ। ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਦੇ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਦੇ ਸਨ, "ਭਾਈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਮਰ ਹੋ ਗਈ, ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਚੱਲਿਆ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ" ਪਰ ਹੁਣ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖੁਦ ਇਸ ਰੋਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਖੂਨ ਵਿਚ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦਾ ਵਧ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਖੂਨ ਵਿਚ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੋਕਟ ਪਦਾਰਥ ਸਾਡੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਚਿਕਨਾਹਟ ਦੇ ਕੇ ਸੌਖਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿਕਨਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਵਿਚ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 2.5 ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 7.0 ਤੱਕ ਆਂਕੀ ਗਈ ਹੈ, ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ 2.5 ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਜਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਖੂਨ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਤਾਂ ਨਾਹਮਲਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪੈਥਿਕ ਦਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਰ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਈਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿਕਨਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਅਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗ ਘੋੜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀੜੀ ਦੀ ਚਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਰੀਜ਼ ਜੇ ਇਲਾਜ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਰੋਗ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ 10 ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਰੋਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 3 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਿਰਫ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਕਸਰਤ ਜਾਂ ਅਰਾਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੌਤ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਦਾਲਾਂ, ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਡਿੱਬਾ ਬੰਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਘੀਆ/ਕੱਦ, ਤੋਰੀਆਂ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਪੇਠਾ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ, ਗਾਜਰ, ਬੈਂਗਣ, ਚੱਪਣ ਕੱਦ, ਸਲਗਮ, ਟੀਡੋ, ਮਟਰ, ਕਰੇਲਾ, ਪਾਲਕ, ਮੇਥੀ, ਖੀਰਾ, ਮੂਲੀ, ਤਰਾਂ, ਪਿਆਜ਼, ਹਰੀ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਧਨੀਆਂ।

ਫਲ: ਕੇਲਾ, ਸੇਬ, ਚੀਕ, ਅਨਾਰ, ਚੁਕੰਦਰ, ਪਪੀਤਾ, ਬੱਗੂ ਗੋਸ਼ਾ, ਤਰਬੂਜ ਅਤੇ ਖਰਬੂਜ਼।

ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ: ਚਾਹ ਜਾਂ ਦੁੱਧ (ਪੱਤੀ ਪਾ ਕੇ) ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਟਾਇਮ; ਪਾਣੀ ਉਬਾਲਿਆ ਜਾਂ ਫਿਲਟਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਤੜਕੇ 'ਚ ਪਿਆਜ਼, ਲਸਣ, ਅਦਰਕ, ਹਰੀ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਹੇਜ਼
ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਆਲੂ, ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ, ਅਰਬੀ, ਭਿੰਡੀ, ਖੰਭ, ਪਨੀਰ, ਦਹੀਂ, ਲੱਸੀ, ਟਮਾਟਰ, ਚਿੱਬੜ ਅਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ।

ਦਾਲਾਂ: ਦਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ; ਛੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ; ਸੋਇਆਬੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ।

ਫਰੂਟ: ਮੁਸੱਮੀ, ਸੰਗਤਰਾ, ਅੰਗੂਰ, ਅੰਬ, ਲੀਚੀ, ਨਿੰਬੂ, ਅਨਾਨਾਸ ਅਤੇ ਆਲੂ-ਬੁਖਾਰਾ।

ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ: ਚਾਵਲ, ਦੁੱਧ, ਅਚਾਰ, ਖੱਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਤਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਮਿਠਾਈ, ਚਿਕਨ, ਮੱਛੀ, ਮਟਨ, ਘਿਉ, ਮੱਖਣ, ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀਅਰ, ਅੰਡਾ, ਮੂੰਗਫਲੀ, ਅਖਰੋਟ ਅਤੇ ਕਾਜੂ।

ਦਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰੋਗ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰਹੇਜ਼
ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਪਨੀਰ, ਸੋਇਆਬੀਨ, ਆਲੂ।
ਦਾਲਾਂ: ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਫਤੇ 'ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਰੂਟ: ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰੂਟ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ: ਮੱਛੀ, ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀਅਰ।

ਸੁਝਾਅ
ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਦਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਕੜਨ, ਬੇਚੈਨੀ ਜਾਂ ਦਰਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਦਿਨ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

*ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਦਾਲਾਂ,

ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*ਜੇ ਕੋਈ ਤੰਦੁਰਸਤ ਵਿਅਕਤੀ 'ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ' ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਮਰ ਭਰ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ: ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਦਰਦਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨ
ਖੂਨ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ-ਉਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰੇ ਉਠਣ ਸਮੇਂ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਜਕੜਨ, ਅੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਦ, ਸਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਸੋਜਿਸ਼ ਆਦਿ। ਮਰੀਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦੋ ਤੋਂ 5 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦਵਾਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦਰਦਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੇ ਘਟਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਘੱਟ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜਕਰਤਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਦਾ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਰੀਜ਼ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਇਕ ਪੇਪਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਦਰਦਾਂ ਸਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬਜ਼ੀ 'ਤੇ ਠੀਕ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਕੇ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਦੂਜੀ ਸਬਜ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਜਿਸ ਸਬਜ਼ੀ ਦੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰਕ ਬੇਚੈਨੀ, ਜਕੜਨ ਜਾਂ ਦਰਦਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਸਬਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

*ਭਾਵੇਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਹੀ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਇਹ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ, ਸਰੀਰਕ ਦਰਦਾਂ, ਬੇਚੈਨੀ ਜਾਂ ਜਕੜਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਆਟਿਕਾ, ਰੀਂਗਣ ਦਾ ਦਰਦ
ਸਿਆਟਿਕਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੀਂਗਣ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪੱਟ ਤੋਂ ਪੈਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਜੋ ਨਾੜੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਆਟਿਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਟਿਕਾ ਦਾ ਦਰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਮੂਲੀ ਦਰਦ ਮਤਲਬ ਕੰਡੇ ਦੀ ਚੋੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਫੱਟ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲੱਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪੈਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਦਰਦ ਇੱਕ ਲੱਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਲੱਤ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ

ਪਾਸੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਟਿਕਾ ਦਾ ਰੋਗੀ ਭਾਵੇਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਤੰਦੁਰਸਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਬੈਠਣਾ, ਉਠਣਾ, ਲੇਟਣਾ, ਕਰਵਟ ਲੈਣਾ, ਤੁਰਨਾ ਜਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰੋਗੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲੱਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਮਰ ਟੇਢੀ ਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਮ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਛਿੱਕਣ, ਖੰਘਣ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨਾਲ ਵੀ ਦਰਦ ਵਧਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਨਾਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀਪਣ ਜਾਂ ਸੁੰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਅਸਹਿ ਦਰਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ 2.5 ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਸਿਆਟਿਕਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜਮਾਓ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਿੱਠ ਵਿਚੋਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਖੂਨ ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸਿਆਟਿਕਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਤੋਂ ਗਠੀਏ ਤੱਕ
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੋਗ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠੀਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਖੂਨ ਵਿਚ ਵਧੀ ਰਹੇ, ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਠੋਸ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚਿਕਨਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਅੰਗ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਤੋਂ ਟੇਢੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਢੰਗੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗੀ ਝੁਕਦਾ-ਝੁਕਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੰਢ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਖੋਰ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਨੇ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗਠੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 9.0 ਹੈ, ਉਹ ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ ਆਰ ਏ ਫੈਕਟਰ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ ਏ ਫੈਕਟਰ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਹੋਣ ਨਾਲ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ-ਪਹੁੰਚਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਵੈਦ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੁਟਿਆ ਮਰੀਜ਼ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖੱਕ-ਹਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪੈਥਿਕ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਰੀਜ਼ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ 2.5 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਦਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੋਗ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੱਸਿਆ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ
ਉੱਚ ਤਾਂ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਗੋਡੇ ਘਸ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੋਡੇ ਬਦਲਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਜਮਿਆ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਚਿਕਨਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਸੁੱਕ ਜਾਣ, ਉਮਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਚਿਕਨਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਉਕਤ ਪੜਾਅ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਰਸਤੇ ਬਚਦੇ ਹਨ-ਗੋਡਿਆਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਦਰਦ-ਨਿਵਾਰਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕੱਢੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਝਾੜੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ, ਬੁੱਢੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ (ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ) ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਰਨ? ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਲਗਭਗ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਾਰਨ? ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਰਾਕ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਨਿਰੋਗ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੱਸੇ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਗੋਡਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹੇ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪੈਥਿਕ ਇਲਾਜ ਸਬੰਧੀ: ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸੁਝਾਅ ਵਾਲਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪੈਥਿਕ ਇਲਾਜ ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਰੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪੈਥਿਕ ਦਵਾਈਆਂ Scrofoloso-6+Lymphatico-2+Venerio-2+Caneroso-6+White electricity ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*ਬੀ.ਈ.ਐਮ.ਐਸ. ਕਮਲ ਕਲੋਨੀ, ਸਰਹਿੰਦ ਰੋਡ ਪਟਿਆਲਾ ਫੋਨ: 91-98149-22719 dr.j.s.jaggi@gmail.com

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

‘ਬਣਵਾਸ ਬਾਕੀ ਹੈ’
ਭਿੰਦਰ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ ਦੀ ਪਲੇਠੀ,
ਅਨੂਠੀ ਅਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਜਦ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗਾਲੂੜ ਜ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ‘ਘੋਲ’ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਉਠਦਾ ਹੈ! ..ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਵਰਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਤਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਐਸੇ ‘ਘਾਤਿਕ’ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫ਼ਤਿਆ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ। ..ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾ ਚੱਲੇ, ਉਥੇ ਕਲਮ ਆਪਣਾ ਜਾਦੂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ! ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ‘ਮੁੱਲ’ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ‘ਹਰ’ ਮਨੁੱਖ ‘ਵਿਕਾਉ’ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ! ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਨਾਂ ਹੈ, ਭਿੰਦਰ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ, ਜੋ ਲਿਖਦੀ-ਲਿਖਦੀ, ਮੋਮਬੱਤੀ ਵਾਂਗ ਪਿਘਲਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਥਿਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੋਚ ਦੀ ਫ਼ਿਰਕੀ ਵਿਚ ‘ਫ਼ਰਤ’ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੰਦੀ!

ਸੱਚ ਲਿਖਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ! ਬੇਬਾਕ ਸੱਚ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹੈ! ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਚਿਤਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੋਈ ‘ਸੋਖ-ਚਿਲੀ’ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਸਮਾਨੀ ਪਈ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ, ਲੋਰੀਆਂ ‘ਭਿੰਦਰ’ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਜਦ ਉਹ ਪਾਤਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਚਿਤਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੱਤੇ ਨਾਗ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਬਾਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ! ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ‘ਭੰਡ’ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਤਿਉੜੀਆਂ ਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਰੀ ‘ਹਾਰ’ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀ, ਕਿਸੇ ਮਸੀਹੇ ਦੀ ਉਪਰ ਉਠੀ ਬਾਂਹ ਵਰਗੀ ‘ਵੰਗਾਰ’ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਲਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਘੋੜੀ ਵਾਂਗ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ!

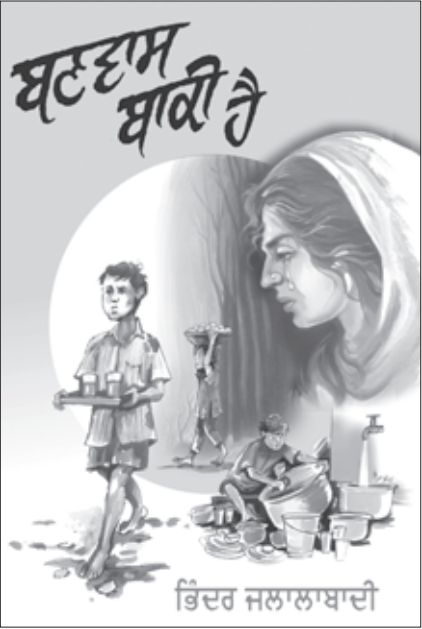
ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼, ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ, ਉਸ ਦੇ ‘ਆਪਣੇ’ ਹੁੰਦੇ ਹਨ! ਭਿੰਦਰ ਲੁੱਭ-ਚਾਲ, ਖੁਦਗਰਜ਼, ਬਣਾਉਣੀ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਚੋਲਾਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਜਾਦੂਈ ਜਗਤ ਦੀ ਕੱਟੜ ਆਲੋਚਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕ’ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਤਿ ਦੇ ਕਮੀਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸੁਆਰਥੀ ‘ਆਤ’ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਖ਼ਾਤਿਰ ਆਪਣਾ ਇਮਾਨ ਅਤੇ

ਜ਼ਮੀਰ ਤੱਕ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਮੁਖੋਟਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ! ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਹੀਜ਼ਾ’ ਟਾਈਪ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਿੰਦਰ ‘ਵੈਰੀ’ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਮਤਲਬਪ੍ਰਸਤੀ ਤੱਕ ਹੀ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਖ਼ਬਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਡਾਕੀਏ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡਾ ਵਿਭਾਗੀ-ਵਾਂਚਾ ਵਿਗੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਿੰਦਰ ਵਰਗੀ ਨਿਰਪੱਖ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਵਿਦਰੋਹੀ ਉਗਲ ਤਾਂ ਉਠਾਉਣੀ ਹੀ ਹੋਈ। ਭਿੰਦਰ ਲਿਖਣ ਮੌਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ

ਭਿੰਦਰ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ

ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
“ਬਣਵਾਸ ਬਾਕੀ ਹੈ” ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਿੰਦਰ ਨੇ ਬਾਲ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਬੜੇ ਲਲਕਾਰ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਬੇਲਿਹਾਜ਼, ਬੇਮੁਹਤਾਜ਼ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਲੇਖਿਕਾ ਹੈ। ਭਿੰਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਪਾਤਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਮਹਿਕ ਜਾਂ ਦੁਰਗੰਧ ਪਰਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ! ਕਹਾਣੀ ‘ਝੱਖੜ

ਝੱਬੇ ਰੁੱਖ’ ਵਿਚ ਸੂਬੇਦਾਰਨੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਫ਼ਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ! ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ‘ਪਾਰ’ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਰਜਣਾ ਮੌਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿੰਗਦੀ-ਡੋਲਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ! ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਹਰ ਅਡੰਬਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਲਛਮਣ-ਰੋਖ’ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਠੋਕੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੁੱਟੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ “ਕੱਫ਼ਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ” ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਆਪੇ ਦੀ ‘ਨਾਇਣ’ ਹੈ! ਗੰਧਲਾ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਮਾਹੌਲ ਇਸ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਹਰ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਇਨਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤੀ ਮਛੇਰਿਆਂ ਲਈ ‘ਅਛੂਤ’ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਨਰਕ-ਕੁੰਡ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਨਸਲੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵੀ ਬੜੇ ਤਲਖੀ ਭਰੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਹ “ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ ਦਾ ਸੱਚ” ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਗਲਕਸ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਹੱਥ ਰੰਗਣੇ ਆਪਣੀ ‘ਜਿੱਤ’ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਥਾਂ ਸਿਰਜੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਂ ਝੰਬ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕਹਾਣੀ “ਬੁੱਤ ਬੋਲ ਪਿਆ” ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦਿੰਦਾ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਬੰਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੰਧੀ ਕਰਦੈ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਈ ਰਸਤਾ ਅਪਨਾ ਤੁਰਿਆ? ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਂਡੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪੁੱਤਰ! ਤੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਮੰਗ, ਜੇ ਨਾ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਾਂ, ਆਪਣਾ ਬਾਪ ਨਾ ਮੰਨੀ! ਤੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲ ਤਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖ! ਜੇ ਨਾ ਪੁਰੇ ਹੋਣ, ਫੇਰ ਦੋਸ਼ ਦੇਈ! ਤੇ ਨਹੀਂ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰੀਦਾ ਹੁੰਦਾ! ਨਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦੈ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਰੀਰ ਗਾਲਦੈ?”

ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜੰਗ ਲੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ‘ਆਪਣਿਆਂ’ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ! ਹਰ ਜਾਦੂਗਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ

ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸੜ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ “ਆਖਰੀ ਦਾਅ” ਦਾ ਰਣਬੀਰ ਹੈ! ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਧੁੱਸ ਦੇ ਕੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ‘ਚ ਵੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਇਆਂ-ਕੁਰਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੀ ਉਗਲੀ ਛੱਡਦੀ ਹੈ! ‘ਆਪਣਿਆਂ’ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ‘ਫੁੱਲ’ ਵੀ ਗੈਰਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੀੜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਹਾਣੀ “ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੀ” ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਲਕਾਰ ਇਸੇ ਦੀ ਪੀੜ ਹੀ ਹੰਢਾਉਂਦਾ, ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਿੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ‘ਮਾਂਦਰੀ’ ਹੈ! ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਬੀਨ ਵਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ‘ਫ਼ਨ’ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ! ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਤੇ ਦਿਲ ਟੁੰਬਵਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚ ਬਲ ਅਤੇ ਬਰਕਤ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ, ਗੀਤ, ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਭਿੰਦਰ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਇਕ ਮੁਰਤ ਹੈ! ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦਸ਼ਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਘੜਨੀ ਅਤੇ ਤਰਾਸ਼ਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਭਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ! ਹੱਥਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਾਲੇ ਬਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਡਾਕਟਰ ਨਿਰਮਲ ਜੌੜਾ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ, ਬਾਈ ਦੇਵ ਬਰੀਕ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਿੰਦਰ ਵਿਚ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਬੁਲੰਦ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਈ ਹੌਸਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਲੇਪ, ਨਿਪੁੰਨ ਅਤੇ ਦੁਦਮੀ ਲੇਖਿਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਰੋਚਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ! ਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ‘ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਵਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਰੱਜੀ-ਪੁੱਜੀ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਹੈ! ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇੱਕ ਨਾਵਲ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ 23 ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਮਾਣ’ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੰਬਰ 91-98152-43917 ‘ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ!

-ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ

ਰੁਸਤਮਿ-ਹਿੰਦ ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
ਉਸ ਨੇ ਟਾਮ ਕੈਨਨ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਿੰਦਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਿਆਸਤ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਦੰਗਲ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜ ਲਵੋ। ਓਥੇ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਿਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕਰੀਮ ਨਾਲ ਲੜ ਲਵੋ।’
ਇਕ ਵਾਰੀ, ਕਰੀਮ ਨੇ ਫਿਰ ਬੜਕ ਮਾਰੀ। ਜੋਧਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਪਿੰਡ ਬੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਢੋਲਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਕੜਕੱਟ ਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਢਾਈ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਘੁਲਣ ਲਈ ਦਿਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਝੱਟ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਕਰੀਮ ਦੇ ਲਲਕਾਰੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਪਹਿਲਵਾਨਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜਾਂਗਾ, ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ। ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਰੀਮ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁੱਕਦਾ ਹੋਇਆ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਚੈਲਿੰਜ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਵਧਿਆ। ਕੁਸ਼ਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਸ ਢਿੱਡਲ ਜਿਹੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਾਹਲੋਂ ਪੈ ਗਏ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ’ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਿਧਰੇ 1901 ਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਲੱਭੂ ਦਾ ਕੱਦ ਕਾਠ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਦਾਅ ਪੇਚ ਉਸ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਤੋਂ

ਸਿੱਖੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮ ਨੇ ਦੌੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੱਟ ਛਾੜੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ।
ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਜੀ ਵੇਰ ਕਰੀਮ ਨਾਲ ਘੁਲਿਆ ਤਾਂ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਰਿਆਸਤ ਦੱਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੱਭੂ ਨੇ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਢਾਹ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰੀ ਗਾਮੁੰ ਬਾਲੀਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਿਹਾ। ਗਾਮੁੰ ਗੁੰਗੇ ਭਲਵਾਨ ਦਾ ਪਿਓ ਸੀ।
ਤਾਰੀਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਵੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿ-ਹਿੰਦ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਦੇਈਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬ ਹੈਰੀਟੇਜ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਦੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਇਕ ਇਸਤਿਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਲੱਭੂ ਨੇ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਵਿ-ਹਿੰਦ (1857-1914) ਨਾਲ ਘੁਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੰਗਲ 18 ਸਤੰਬਰ 1910 ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦ ਹੀ ਇਹ ਇਸਤਿਹਾਰ ਮੈਂ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਾਲ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈਰਤ ਨਾਲ ਤੱਕਣ ਮਰਗੋਂ ਛੇੜੀ ਹੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹੱਸਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਭਲਵਾਨ ਜੀ ਦੀ ਜੋੜ ਦਾ ਮੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਈ ਨੂਰਾ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਘੁਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਵੇਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਵੱਸਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਂਜ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਬਾਣਾ ਬਰਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ (ਬਹੁਤੀ ਬਿਰਧ ਉਮਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਹੀ ਨਾਂ ਨਾ ਦੱਸ ਸਕੇ)।
ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅਖਾੜੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲੱਭੂ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਗੁਲਾਮ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਭਗਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਾਲੇ ਹਨੂਰਾ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਵੱਟ ਉਠਿਆ। ਜੰਗਲ-ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵਲ ਭੱਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਟੋਏ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਮਨੁੱਖੀ ਆਕਾਰ ਉਠੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘ਹੀ ਹੀ’। ਦੂਜੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਖਾਨਿਉਂ ਗਈ, ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਹਿਮਦ ਲਾਹ ਕੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਨੰਗਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਕੋਈ ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਦਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਰਹੀਮ ਸੁਲਤਾਨੀ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲੀਏ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੱਭੂ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਲਤਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨ ਜਿਹੜਾ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕੜਾਹੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਟੁੰਡਾ ਤਲਾ, ਸ਼ਮਦ ਸ਼ਾਹ, ਕੂਚਾ ਫਕੀਰਖਾਨਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ

ਸੀ। ਲੱਭੂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਈ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀਨ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 1854 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਦੱਸੀਦਾ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਭੂ-ਕਰੀਮ ਬਖਸ਼ ਪੇਲੜੇਵਾਲਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪੇਲੜੇਵਾਲਾ ਕੱਲ੍ਹ ਵਰਗੇ ਧੱਕੜ ਭਲਵਾਨ ਦੀ ਤੁਲ ਝੱਲ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭੂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਢਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਸਨ? ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣੀ ਬਹੁਤੀ ਔਖੀ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰੇ ਵਦਾਣ ਨਾਲ ਦਸ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਕੜਾਹੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੁਟਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਡੌਲਿਆਂ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜਨ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਡੌਲੀ ਡੌਲਿਆਂ ਦੇ ਓਹੀ ਵਦਾਣ ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ‘ਤੇ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲੱਭੂ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਗੁਲਾਮ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਭਗਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਾਲੇ ਹਨੂਰਾ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਵੱਟ ਉਠਿਆ। ਜੰਗਲ-ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵਲ ਭੱਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਟੋਏ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਮਨੁੱਖੀ ਆਕਾਰ ਉਠੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘ਹੀ ਹੀ’। ਦੂਜੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਖਾਨਿਉਂ ਗਈ, ਤੇ ਉਹ

ਆਪਣੀ ਤਹਿਮਦ ਲਾਹ ਕੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਨੰਗਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਕੋਈ ਜਿੰਨ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਲਾਗੇ ਹੀ ਇਕ ਤਕੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਜਾ ਲੁਕਿਆ। ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਗੁਲਾਮ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਧਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਲੱਭੂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕਲੇਜਾ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਖੜਤਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਆਪਣੇ ਅਖਾੜੇ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੱਭੂ ਨੇ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੁੜ ਸੁਣੀ। ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਦਾ ਕਾਂਬਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋ ਗੁੰਗੇ ਅਖਾੜੇ ਕੋਲ ਖੜੋਤੇ ਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜਸਾ ਵਿਚ ‘ਹੀ ਹੀ’ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ ਵੀ ਹੱਸਣੋਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ।

ਰਿਆਸਤ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਲੱਭੂ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਐਨੀ ਮਾਨਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ 1918 ਵਿਚ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

1947 ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਲਾਹੌਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਰਾਣੀ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਲਾ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਮੋੜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ, ਕੜਾਹੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਦੀ ਕਿੱਤਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬਹੁਤਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਕਲਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਨੇੜੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਤੋਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਢਾ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਕਲਾਕਾਰ ਸਭ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਮੋਹਰੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਤਕੜੇ ਦਾ ਸੱਤੀ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 'ਸਾਬਾਸ' ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਖੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਗੁਆ ਲਏ ਗਏ।

ਬੈਰ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਉਂਜ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਜਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਆਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਆਇਆ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੋ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ।

ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸੀਟ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਕੱਢ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਹੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਿਆ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ, ਗਾਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਨਤੀਜੇ ਵੇਲੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਕਈ ਰਾਜਸੀ ਪੰਡਤ ਇਸ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਖਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਠਾਠਾ ਮਾਰਦਾ ਇਕੱਠ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਪਿੱਠ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ? ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾਣਕ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਲਈ ਲੋਕ ਕੋਠਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੋਠਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਏ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭਾਰੀ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਲੋਕ, ਕਲਾਕਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਤੇਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਸੁਣੀਂਦਾ ਹੈ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਕ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਖੱਪਾ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਪੂਰਿਆ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਨਾਲ

ਹਾਰਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਮਾਹਿਰ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੀ-ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੁਣ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਬੂਲਦਿਆਂ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

'ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨਵੀਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੇ। ਖਟਕਤ ਕਲਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਇਆ ਪਰ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 64 ਵਾਰ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸੇ 'ਤੇ ਝੁਲਾਇਐ। ਉਸ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਿੱਜੀ ਲਾਹੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਉਘੇ ਢਾਡੀ ਸ. ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲਾ ਜਗਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਇਸ ਰੁਤਬੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਐ। ਅੱਜ ਢਾਡੀ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਐਮ ਪੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਟਾਕਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਧਨੀ ਢਾਡੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕਲਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੁੜ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਕਿ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਇਐ।

ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ

ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਰਾਮਾ ਸਕ੍ਰਾਈਡ 'ਚ ਬਤੌਰ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰੀ ਨੂੰ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਰਨਾਟਕ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ? ਕਲਾਕਾਰ, ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਏਨੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਿੱਚ ਲਈ ਭੀੜਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੀੜਾਂ ਦਾ 60% ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਕਸਿਆਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?

ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਨੇ ਉਘੇ ਅਦਾਕਾਰ ਤੇ ਗਾਇਕ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੂੰ 'ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ' ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦਾ ਆਗੂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕਲਾਕਾਰੀ ਛੱਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਇੱਛਾ ਨਾ ਦਿਖਾਈ। ਅੱਜ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਫਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਘੇ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਚੁੱਕਣੀ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝੀ।

ਵਕਤ-ਬੇਵਕਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਸਵਾਲ ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਖੜ੍ਹਦੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਗਲਤ ਨੇ ਜਾਂ ਸਹੀ? ਜਦੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਿਖਰਾਂ ਫੇਹ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬੋਲੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਹੰਢੇ-ਵਰਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਨੇ? ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਨ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਹਾਨ ਹੋਣ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇੱਕ ਗੀਤ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਿੱਤਰੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜ਼ਰੂਰ ਨੇ ਪਰ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨੱਚਦੇ-ਗਾਉਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ। ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ

**ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਐ...**

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

***ਫੋਨ: 91-98141-78883**

ਬਾਰੇ ਕੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਨੇ, ਉਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਮ ਲਾਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਲੋਕ ਕੋਮਲ ਭਾਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਗੈਡੋਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਲਾਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੀਡਰ ਸੱਤਾ ਦਾ। ਕਲਾਕਾਰ ਤਾੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੀਡਰ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਮੋਹਰ ਸਮਝਦੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛਿੜਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਵੇਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਦਕਿ ਆਮ ਕਲਾਕਾਰ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਸਾਥ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿੰਨੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ

ਦਾਲਾਂ, ਆਟੇ ਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਕਲਾਕਾਰ ਇਹ ਸਭ ਚਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕੱਢੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ ਹੋਣ ਪਰ ਹੰਢੇ-ਵਰਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਪੰਮੀ ਬਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਹੱਲ ਕੱਢਣਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਬੋਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਸੁਬਰਾ ਸਮਾਜ ਦੇਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੋਮਲ ਭਾਵੀ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਆਉਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹਮਦਰਦ ਬਣਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਝਣ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਭਾਵੇਂ ਅਸਾਨ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਫੜਨਾ, ਨਜ਼ੇ ਵੱਡਣਾ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਭੰਨ-ਘੜ ਕਰਨੀ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੋਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਲੋਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਧੋਲ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਬੇਦਰਦ ਲੀਡਰ ਮਧੋਲਦੇ ਨੇ।

ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਕ ਦੇ ਗੀਤ

ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਫੀ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹੰਸ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਕਬਜ਼ਾ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ 'ਤੇ

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 700 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਟ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ (ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ)। ਇਸ ਬਦਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੁੱਫਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ। 1970 'ਚ ਏਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਬਣੀ ਪਰ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਲੋਟੂ ਟੋਲੇ (ਕਮੇਟੀ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ, ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਕਰਕੇ ਮਾਫ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਆਦਿ ਆਦਿ। ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਵੇਚੀ, ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ। ਰਾਜ ਜੋ ਹੋਇਆ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ...! ਹੋਰ ਕਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਇੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੋਈ ਕਰ ਜਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਸੋਚ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ...? ਕਰਨਲ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਲੇਫ. ਗਵਰਨਰ, ਗੋਆ), ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਹਾਕੀ ਓਲੰਪੀਅਨ ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨੀਦ ਹਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਕੈਰੋਸਾਹੀ ਮੁਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਦੇਣ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਤਬਾਕਬਿਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਿਜਨਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਂ ਚੋਖੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਰਕੇ? ਹੁਣ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਣਨਗੇ ਮਰਲੇ ਅਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਗਜ... ਜੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਬਚਾਇਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੀ ਏਸੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਣ!

**-ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ
ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ।**

ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 19 ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ 'ਲਿਖਤਮ' ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਛਪਿਆ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ 'ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ' ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ

ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਪੈਗਾਮ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ, ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਤਾਂ ਘਰ ਘਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਪੈਰੋਕਾਰ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਚਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਪਾੜ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਬੁਲਾਰੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤੁਰਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਲਈ ਪੈਰੋਬਰਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਰਬ ਉੱਚ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ, ਬਾਬੂ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਅਤੇ ਉਚ ਨੀਚ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸੰਭਵ ਹੈ-ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਯਾਨਿ ਬੇ+ਗਮ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਗਮ ਨਹੀਂ।

-ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ ਦੇ ਲੇਖ

19 ਮਾਰਚ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ ਦਾ ਲੇਖ 'ਰਾਖ ਉਡ ਗਈ ਵਰੋਲੇ ਬਣ ਕੇ' ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਗੀਤਕਾਰ ਨਾਤੇ ਪੀਟਾ ਚੰਦੇਲੀਵਾਲਾ ਕਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀਟਾ ਚੰਦੇਲੀਵਾਲਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੀਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਨ। ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ, ਵਿਅੰਗ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਰੋਈ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

-ਭਿੰਦਾ ਗਿੱਲ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ।

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿਨੇਮਾ

ਸ਼ਾਹਾਨਾ ਸਵਾਗਤ

ਇਰਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫ਼ਿਲਮਸਾਜ਼ ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਫ਼ਿਲਮ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਕਾਰਨ, ਉਹ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਸਿਨੇਮਾ ਜਗਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਰਾਨੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੱਬਾਸ ਕਿਆਰੁਸਤਮੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਸਿਖਰ ਫੂਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਿਨੇਮਾ ਇਰਾਨੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1979 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤੀਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲੀ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਗੁੱਲ ਖਿਲਾਏ, ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਹੂਰੀ ਬੰਦੇ ਲਈ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੋਲ ਨੂੰ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ ਦੀ ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ ਨਾਲ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਉਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਪਈ, ਜਾਂ ਇਹ ਮਾਰ ਹੁਣ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਾਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਫੀਚਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਬਾਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਸਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਕਰਮਸ਼ੀਅਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮਾਧਿਅਮ ਚੁਣਨਾ ਪਿਆ

ਫ਼ਿਲਮ ਦੇਖਣ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਇਆ ਸੱਦਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਬੋਲੇ ਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਮੌਕਾ ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ

ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਰਸਾਈ (ਪਹੁੰਚ) ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕੁਝ ਸਿਰਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਜੋ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਆਮ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਚੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਬਾਰੇ ਚੁਕੰਨਾ ਕਰਨਗੇ।

ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਇਰਾਨੀ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਰਾਸਤੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਓ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਕਰਵਾਓ ਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ।...ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੈਂਸਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੋ। ਦੋਨਾਂ ਹੀ

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ ਦਾ ਜਨਮ 11 ਜਨਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਕਸਬੇ ਮਾਨੇਹ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ 8 ਐਮ.ਐਮ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਈ। 1980 ਤੋਂ 1988 ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਰਾਨ-ਇਰਾਨ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਬਣਾਈ।

ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਦੂਜਾ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸੈਂਸਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਬੱਸ ਉਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋਚਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਪੁਲਾਘ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਖਰੀ ਪੁਲਾਘ ਪੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਸੈਂਸਰ ਦੇ ਟੋਏ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਜਾਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਪੁਲਾਘ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਦਾ। ਅਸਲੀ ਦੋਚਿਤੀ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਲਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਕੱਟ ਲੈਣ ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਮੂਮਨ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ

ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

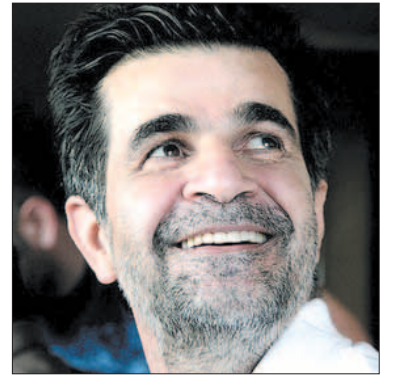
ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਕੁਝ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੈਂਸਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਹੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੈਂਸਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਵੇ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ ਜੋ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਂਸਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਵਜੋਂ ਜਿਉਣਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਜੇ ਮੈਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗਾ ਜੋ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਤੁਹਾਡੀ ਫ਼ਿਲਮ "ਆਫਸਾਈਡ" ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ ਪਰ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨੇ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। "ਆਫਸਾਈਡ" ਲਈ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ ਲਈ ਇਰਾਨੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਈ। "ਆਫਸਾਈਡ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵੱਡੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ

ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਕਸ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਲਾ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ

ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਾਂ।

ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਕੁਝ ਇਰਾਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਤੇ ਇਕ ਤੀਜਾ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਖੁਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਸ ਵਿਚ ਦਮ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਸਿੰਨੂੰ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੈਂਸਰ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਈਏ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2006 ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਇਰਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ; ਤੇਰੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਸਿਰਫ ਸਿਨੇਮੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਸਰ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਇਕ-ਡੇਢ ਸਾਲ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਉਹ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਪਈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਫ ਸਾਂਡਰਸ: ਇਸ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿੱਪ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਫ਼ਿਲਮ ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ...ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ?

ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ: ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਇਕ, ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦਾ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ/ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮਾਧਿਅਮ ਫਾਰਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਰਾਨੀ ਜਨਤਾ ਹੀ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਰਾਨੀ ਅਵਾਮ ਮੇਰੀ

- ਜਫ਼ਰ ਪਨਾਹੀ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ**
- ਯਰਾਲੀ ਬਸ਼ਲਾਰ (ਦਿ ਵੂਡਡ ਹੈਡਸ, 1988)
 - ਕਿਸ਼ (1991), ਦੋਸਤ (1992)
 - ਆਖਰੀ ਇਮਤਿਹਾਨ (1992)
 - ਸਫੈਦ ਗੁਬਾਰਾ (1995), ਅਰਧਕੋਲ (1997)
 - ਆਈਨਾ (1997), ਦਾਇਰੇ (2000)
 - ਤਲਾਏ ਸੂਰਖ਼ (ਕ੍ਰਿਮਸਨ ਗੋਲਡ, 2003)
 - ਆਫਸਾਈਡ (2006)

- ਇਨਾਮ-ਸਨਮਾਨ**
- ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ.ਓ.ਐਸ. ਸਿਨੇਮਾ ਅਨਲਿਮਿਟਡ ਐਵਾਰਡ (2007)
 - ਵਲਦੀਵੀਆ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (2007) ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪੁਰਸਕਾਰ
 - ਸਿਲਵਰ ਬੀਅਰ, ਬਰਲਿਨ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (2006)
 - ਪ੍ਰੀ-ਦੂ-ਜਿਊਰੀ - ਅਨ ਸਰਟੇਨ ਰਿਗਾਰਡ, ਕਾਂਜ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (2003)
 - ਗੋਲਡਨ ਲਾਇਨ, ਵੈਨਿਸ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (2000)
 - ਗੋਲਡਨ ਲਿਓਪਰਡ, ਲੋਕੈਰਨੋ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (1997)
 - ਪ੍ਰੀ-ਡੀ-ਲਾ-ਕੈਮਰਾ, ਕਾਂਜ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (2003)

FREE ENTRY

FREE PARKING

SHER-E-PUNJAB SPORTS & CULTURAL SOCIETY INC.
Cincinnati, Ohio
PROUDLY PRESENTS

NAUGHTY BABA IN TOWN

A COMEDY PLAY

BALRAJ

SIMRAN

RAVINDER
MAND

GURCHET
CHITTEERKAR

JASWINDER
BHALLA

KARAMJIT
ANMOL

GURDEEP
KAKRALA

RIYA SINGH

BINNU
DHILLON

Friday, April 22, 2011
7pm-10pm

At: The Dayton Convention Center
22 E. Fifth Street, Dayton, Ohio 45402

For more information please contact :

Pawan 937-838-3767 Mavi 513-616-4530

Baljit 937-369-3086 Pamma 937-469-0202 Jassi 513-235-4828

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ
ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

Grand Sponsors: Amarjit Aggarwal, Amarjit Takhar (Hissowal), Baljit Singh, Jagpal Grewal, Amrik Tiwana, Harinder Kang, Jasdev Gill, Devinder Kalon, Harwinder Walia, Jaswant Singh Jassi, Narinder Thind, Charanjit Brar, Jimmy Brar, Makhan Badhesha, Parminder Takhar (Hissowal), Sushil Aggarwal, Vaneet Gupta, Kumar Pawandeep, Surjeet Mavi, Sudesh Jain, New York Life Insurance (Ph:937-436-0103)

Sponsors: Palwinder Gill, Parmjit Singh, Sukhwinder Singh, Avtar Singh Springfield, Satwant Deol, Gurminder Sandhu, Surinder Cheema, Pritampal Singh, Lakhvir Baasi, Harjit Singh, Jassa Grewal, Jagtar Fantu, Balkar Bath, Parminder Bassi, Charanjit Kaler, Ruby & Happy, Satinder Ghuman, Surjit Singh, Lakhwinder Singh, Rashpal Sahota, Dr. Satinder Bharaj, Gurcharan Kang, Tirath Sandhar, Satparkash Singh, Lakhvir Singh, Vijay Sharma Sharma &Co., DJ Soni, Sunshine Transport

Restaurants: Jeet India, Maharaja, Indian Bistro, Royal Taj, Indian Oven, Taj Mahal, Ajanta India

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ॥ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ॥

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਵਿਸਾਖੀ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਿਤੀ 14 ਅਪਰੈਲ, 2011 ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਾਖ (ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ) ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਇਹ ਸਮਾਗਮ 15, 16 ਅਤੇ 17 ਅਪਰੈਲ (ਸ਼ੁਕਰ, ਸਨਿਚਰ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਹਦ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
15 ਅਪਰੈਲ, 2011-ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ
2. ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
17 ਅਪਰੈਲ, 2011-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ
3. ਸੇਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ
ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ
4. ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਸਵੇਰੇ 11:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
5. ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਮਰੀਕਾ

Guru Nanak Sikh Mission of America Inc.

217 W. State Rd. (PO Box 954), Island Lake, IL- 60042 USA

Ph. 847-526-5633/5688, Fax : 847-526-5678

E-mail : ggpschicago@gmx.com